

LA SITUACIÓ SOCIOLINGÜÍSTICA A SANTA CATALINA (PALMA)

Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears

ÍNDIX

1.	INTRODUCCIÓ	5
1.1.	Objectius de la recerca	5
1.2.	Elecció de la barriada	5
1.3.	Metodologia de treball	5
1.4.	Descripció general de la barriada	6
1.4.1.	El terreny i la seva situació	6
1.4.2.	La baixa edat mitjana.....	7
1.4.3.	Un barri que viu de la mar.....	9
1.4.4.	Industrialització.....	9
1.4.5.	El primer urbanisme.....	10
1.4.6.	La modernització	10
1.4.7.	La població	10
1.4.8.	La vida social	11
1.4.9.	Canvis econòmics i darrera transformació urbanística.....	11
1.4.10.	El llenguatge de Santa Catalina	12
1.4.11.	Les habilitats lingüístiques: el passat immediat.....	12
2.	DEMOGRAFIA	15
2.1.	Dades generals.....	15
2.1.1.	Població i procedència	15
2.1.2.	Formació	17
2.1.3.	Coneixements i usos lingüístics	18
2.1.3.1.	Origen, llengua inicial i llengua d'identificació	18
2.1.3.2.	Coneixements lingüístics.....	19
2.1.3.3.	Usos lingüístics interpersonals	20
2.1.3.4.	Consum de mitjans de comunicació en català	21
2.2.	Població jove.....	23
2.2.1.	Els infants i els joves del barri de Santa Catalina	23
2.2.2.	Origen dels infants i els joves al·lòctons	23
2.2.3.	Coneixements i usos lingüístics dels infants	24
3.	PAISATGE LINGÜÍSTIC URBÀ.....	28
3.1.	Usos d'administracions públiques, organismes oficials i entitats	28
3.1.1.	Senyalització pública de les vies	28
3.1.2.	Retolació institucional i associativa	28
3.1.3.	Correus	28
3.2.	Usos en l'àmbit comercial	29
3.2.1.	Retolació	29
3.2.1.1.	Objectiu.....	29
3.2.1.2.	Variables.....	29
3.2.1.3.	Univers i mostra	29
3.2.1.4.	Obtenció de la informació.....	29
3.2.1.5.	Característiques dels establiments estudiats	30
3.2.1.6.	Resultats	31

3.2.1.6.1.	Rètols identificadors.....	31
3.2.1.6.2.	Rètols informatius	32
3.2.1.6.3.	Conclusions	34
3.2.2.	Disponibilitat lingüística d'atenció als clients.....	34
3.2.2.1.	Treball de camp	34
3.2.2.2.	Resultats	35
3.2.2.3.	Conclusions.....	36
3.2.3.	Mercat de Santa Catalina.....	37
3.2.3.1.	Característiques.....	37
3.2.3.2.	Retolació.....	37
3.2.3.3.	Atenció oral.....	40
3.2.3.3.1.	Comprensió de les interpel·lacions en català	40
3.2.3.3.2.	Llengua de resposta.....	41
3.2.3.4.	Conclusions.....	41
3.2.4.	Restauració.....	41
3.2.5.	Publicitat domiciliària	42
3.3.	Usos interpersonals espontanis.....	43
3.3.1.	Converses orals espontànies	43
3.3.1.1.	Objectiu	43
3.3.1.2.	Aspectes metodològics.....	43
3.3.1.3.	Resultats	44
3.3.2.	Resposta a interpel·lacions en català.....	45
3.3.2.1.	Objectiu.....	45
3.3.2.2.	Aspectes metodològics.....	45
3.3.2.3.	Característiques de la mostra	45
3.3.2.4.	Resultats	46
3.3.2.4.1.	Nivell de comprensió.....	46
3.3.2.4.2.	Llengües de resposta	47
3.3.2.5.	Conclusions.....	48
3.4.	Usos en els mitjans de comunicació	48
3.4.1.	TV (digital i analògica)	48
3.4.2.	Ràdio	49
3.4.3.	Premsa.....	50
4.	OFERTA EDUCATIVA	52
4.1.	Ensenyament reglat	52
4.1.1.	Centres	52
4.1.2.	Els projectes lingüístics de centre	53
4.1.3.	Atenció telefònica	54
4.1.4.	Webs	55
4.1.5.	Selectivitat	57
4.2.	Ensenyament no reglat.....	57
4.2.1.	Cursos de llengua catalana	57
4.2.2.	Altres cursos.....	58
4.3.	Conclusions.....	59

5.	ÀMBIT SANITARI: EL CENTRE DE SALUT DE SANTA CATALINA.....	60
5.1.	Introducció	60
5.2.	Data de recollida de les mostres	60
5.3.	Àmbits.....	60
5.3.1.	Retolació	60
5.3.1.1.	Àrees	60
5.3.1.1.1.	Recepció	60
5.3.1.1.2.	Seccions i serveis	60
5.3.1.1.3.	Serveis procedents de proveïdors	60
5.3.1.2.	Llengua dels rètols segons la durabilitat del suport.....	61
5.3.2.	Documentació impresa visible per als usuaris.....	61
5.3.2.1.	Formularis.....	61
5.3.2.1.1.	Emissor: l'usuari; destinatari: l'Ib-salut.....	61
5.3.2.1.2.	Emissor: el personal del CAP.....	62
5.3.2.1.2.1.	Destinatari: un altre servei de l'Ib-salut, al qual ha d'arribar mitjançant l'usuari.....	62
5.3.2.1.2.2.	Destinatari: l'usuari, l'empresa on fa feina o la Seguretat Social.....	62
5.3.2.2.	Carnets.....	63
5.3.2.3.	Informació dels serveis	63
5.3.3.	Identificació corporativa	63
5.3.4.	Atenció oral	63
5.3.4.1.	Directa	63
5.3.4.1.1.	Recepció	63
5.3.4.1.2.	Consulta mèdica.....	64
5.3.4.2.	Atenció telefònica.....	64
5.3.4.3.	Altres interaccions verbals.....	64
5.4.	Conclusions.....	64
6.	CONCLUSIONS.....	66
7.	PROPOSTES D'ACTUACIÓ DE PLANIFICACIÓ LINGÜÍSTICA	70
7.1.	Dotació de mediadors.....	70
7.2.	Coordinació i cooperació amb les organitzacions amb incidència a la barriada.....	70
7.3.	Oferta de formació	71
7.4.	Nova població.....	71
7.5.	Actuacions d'arrelament al barri.....	72
7.6.	Comerç i restauració	73
7.7.	Sanitat	74
7.8.	Joventut	74
7.9.	Paisatge lingüístic	75
7.10.	Mitjans de comunicació.....	75
8.	FITXA TÈCNICA.....	77

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Objectius de la recerca

El primer objectiu de la recerca és descriure la situació sociolingüística d'una barriada de Palma amb la finalitat de conèixer millor la realitat social de la ciutat i, alhora, per facilitar l'elaboració d'un pla d'actuacions institucionals que afavoreixi el procés de normalització lingüística general i, específicament, que faciliti el procés d'integració social de la població nouvinguda.

En aquest sentit, a més d'interessar la recollida d'informació sobre coneixements lingüístics dels ciutadans, s'ha donat prioritat a l'observació de la presència del català i el castellà, com a llengües oficials, i d'altres llengües en l'entorn quotidià de les persones que viuen al barri analitzat: relacions interpersonals, disponibilitat lingüística en l'atenció als usuaris i clients en llocs oberts al públic, retolació exterior, oferta de mitjans de comunicació audiovisual segons la llengua d'emissió, oferta educativa, publicitat, etc. En la majoria d'aquests àmbits, les institucions tenen la possibilitat, directa o indirecta, d'intervenir-hi i, per tant, de modificar-los amb la finalitat de promoure entre la població un comportament adequat per avançar en el procés de recuperació de l'ús social de la llengua catalana. Per aquesta raó, una altra finalitat de la recerca és determinar els punts forts i els punts febles de la situació, tant pel que fa als components humans com als ambientals, amb relació a l'objectiu de millorar la situació de la llengua catalana. Igualment, l'estudi hauria de permetre establir quines són les actuacions prioritàries (tant per la urgència d'actuació com per la disponibilitat de recursos i per la immediatesa, l'abast i la consolidació dels efectes) que cal fer des de les institucions amb l'objectiu d'assegurar el procés de normalització lingüística.

D'altra banda, els resultats de l'estudi serviran igualment de referència per planificar actuacions en altres barriades i indrets de la ciutat de Palma.

1.2. Elecció de la barriada

La tria de la barriada de Santa Catalina com a objecte de l'estudi ha estat perquè, d'una banda, s'hi troben diversos components que la fan interessant des del punt de vista sociolingüístic i, de l'altra, pel caràcter emblemàtic d'aquesta barriada en la representació social de Palma.

La coexistència de persones d'orígens molt diferents (des dels autòctons descendents dels cataliners «de sempre» fins als immigrants els darrers anys), la pervivència en regressió d'habitatges unifamiliars d'una o dues plantes que resisteixen la pressió dels edificis de pisos, la presència d'un popular mercat municipal i d'un centre de salut dins els límits del barri, el manteniment de petits establiments comercials al costat d'una coneguda zona de restauració i d'oci que a les nits atreu persones de tot Palma, la persistència d'una organització social de caràcter obrerista creada a final del segle XIX... són ingredients que conformen un barri peculiar i d'evident interès sociolingüístic.

Així mateix, les característiques de la població que tradicionalment hi ha viscut i l'aïllament de la resta de Palma ajudaren a dotar-lo d'una sèrie d'especificitats, manifestades fins i tot en l'existència d'un parlar peculiar durant molt de temps connotat i fàcilment identificable, que van contribuir a la creació d'una representació particular en l'imaginari col·lectiu dels palmesans que encara perdura i que, tot i la sacsejada demogràfica actual, entre els qui fa més temps que hi viuen reforça el sentiment de pertinença al barri.

1.3. Metodologia de treball

La situació sociolingüística d'un barri com Santa Catalina és una realitat complexa que requereix una aproximació des de diferents perspectives. Per aquest motiu, el grup de recerca que hem fet feina en la descripció d'aquesta realitat hem optat per no limitar la nostra anàlisi a un únic tipus de dades. Vam considerar que per obtenir un retrat al màxim de fidel de la situació sociolingüística del barri calia aplicar diferents metodologies de recerca complementàries. D'una banda, una part de la informació s'ha extret de fonts preexistents. Així, els indicadors referits a la població s'han

obtingut de l'actualització del Padró de l'any 2007¹, mentre que les dades sobre coneixements i usos lingüístics i sobre el consum de mitjans de comunicació procedeixen de l'Enquesta sociolingüística 2003 (ES2003)². Tot i que aquestes dades es refereixen a Palma en conjunt, s'han considerat representatives del barri pel fet que aquest reproduceix, amb bastant exactitud, la proporció de persones autòctones i al·lòctones de la ciutat, una variable de la qual depenen en gran mesura els coneixements i els usos lingüístics de la població. La informació sobre la població infantil s'ha obtingut de l'enquesta del projecte RESOL³, concretament a partir dels qüestionaris passats a infants de sisè de primària de dos centres del barri. També s'han incorporat a la descripció dades proporcionades per diferents institucions, com el Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears (cursos de català que s'ofereixen al barri i nombre d'alumnes inscrits), la Conselleria d'Educació i Cultura o els centres escolars del barri (projectes lingüístics de centre) i la Universitat de les Illes Balears (dades sobre l'ús del català a la selectivitat).

D'altra banda, una part important de les dades aplegades en aquest estudi procedeixen de l'observació directa de la realitat. S'han aplicat diferents tècniques d'obtenció d'informació: recollida de materials (publicitat, impresos, opuscles informatius...), telefonades, entrevistes, visites personals (a establiments comercials, locals de restauració o centres de serveis), interpellacions a transeünts a la via pública, rutes aleatòries, etc. Aquesta informació, una vegada sistematitzada i analitzada, ens ha permès traçar una descripció bastant acurada de la presència ambiental del català al barri i de l'oferta lingüística en català a disposició de les persones que hi viuen o que el visiten.

El treball de camp i la major part de la recerca documental s'han fet entre la primavera i la tardor de l'any 2008 (tot i que algunes fonts d'informació ens proporcionen dades de fins a cinc anys enrere). Hi han participat, a més dels membres del grup de recerca, col·laboradors externs, els quals prèviament van rebre la formació i les orientacions necessàries per dur a terme la tasca encomanada.

1.4. Descripció general de la barriada⁴

1.4.1. El terreny i la seva situació

El barri de Santa Catalina, el raval de Palma per antonomàsia, és format per un pla inclinat —un quadrilàter irregular amb el punt més alt al creuer entre el carrer de la Llibertat i el de Joan Crespí, a 35 m sobre el nivell de la mar— amb una aresta d'intersecció amb el pla inclinat que forma el Jonquet. Aquesta àrea i la seva història han estat determinades per la seva situació extramurs de la ciutat, ran del camí cap al port natural històric de la ciutat: Portopí. Santa Catalina es troba limitada, naturalment, pel torrent de Sant Magí i la mar i, artificialment, abans per la murada de ponent de la ciutat de Palma, després per la murada i la Riera, a continuació per la zona militar d'exclusió de construcció, per la Riera i per la murada, i actualment per la Riera. El barri no tenia, però, límits al nord, més que la

¹ Una part de les dades s'han obtingut directament de la pàgina web de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT): <http://www.caib.es/ibae/demo/padro.htm>. Les dades específiques referides a Santa Catalina han estat facilitades per Silvia Carretero, tècnica de l'IBESTAT, a qui agraïm la col·laboració.

² «Enquesta sociolingüística 2003. Coneixements lingüístics, usos i representacions de la població de les Illes Balears». Es tracta d'un estudi demoscòpic promogut l'any 2003 per la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears. El treball de camp es va fer entre els mesos de novembre de 2003 i gener de 2004.

³ «Resocialització i llengües: els efectes lingüístics del pas de l'educació primària a la secundària en contextos plurilingües». Es tracta de l'estudi sobre resocialització i pràctiques culturals que duu a terme el GRESIB en col·laboració amb la Xarxa CRUSCAT. Projecte aprovat per la Direcció General d'Investigació del Ministeri d'Educació i Ciència espanyol (HUM2006-05860/FILO). Es basa, en part, en una enquesta feta a alumnes de 6è curs de primària de Mallorca, amb edats compreses entre els 11 i els 13 anys.

⁴ Les fonts utilitzades per a la descripció d'aquesta part del treball són:

Juan Santaner Marí, *Historia del arrabal de Santa Catalina editada con motivo del centenario de la bendición de la primera piedra del templo de la Inmaculada Concepción*. Palma, 1967.

Enciclopèdia de Mallorca, Promomallorca S.A., Mallorca, 1988-1991.

J. Mascaró Pasarius, *Corpus de toponimia de Mallorca*, Gráficas Miramar, Palma, 1962-1967.

falta de parcel·lació, per la concentració de la propietat de la terra. Modernament l'antic camí de Puigpunyent, que passa per Son Rapinya, ha esdevingut la partió al nord (carrer de la Indústria). El seu límit meridional, el Jonquet, històricament en formava part però se n'ha escindit modernament i se'n troba separat pel carrer de Sant Magí.

Els elements urbanístics que actualment defineixen el raval són el mercat i la via que travessa el barri en diagonal formada pel carrer del Comte de Barcelona, la part central de la plaça del Progrés i el carrer d'Espartero, que uneix el barri amb les Avingudes i mena cap a ponent per damunt del passeig Marítim. Els límits són els carrers de la Indústria, de Joan Crespí i de Sant Magí i l'avinguda de l'Argentina.

La personalitat del barri té l'origen, doncs, en el seu aïllament de la ciutat. La separació es reforçà quan el 1613 es desvià la Riera per dins el vall de la murada de ponent i quan el 1767 es creà la zona militar, entre el raval i la Riera, on no es podia construir fins a 1.250 m de la murada i es constituí l'espai ocupat ara pels jardins de la Feixina. Aquesta zona formava, des de la fortificació per a la defensa durant la Guerra de Successió, els anomenats glacis i fou d'ús tant de la ciutat com del raval per celebrar-hi festes —com els pancaritats, commemoracions i balls públics—, fires —com la dels corders per Pasqua i la d'indiots i altre aviram per Sant Tomàs—, aplicacions de la pena de mort, desfilades i exercicis militars, batalles entre els al·lots de Santa Catalina i els del Puig de Sant Pere, i funcions de refugi després dels terratrèmols del 1835, el 1851 i el 1852.

Per la seva situació, la població de Santa Catalina es dedicà a les mateixes activitats que la del Puig de Sant Pere (població marinera), però la seva localització, marginal mentre hi hagué les murades, va fer que s'hi reunís la població més pobre. El 1715 es fortificà, amb la participació de tota la població de Palma, per resistir la invasió de l'exèrcit borbònic hispanofrancès, a canvi de no ser enderrocat. Aleshores també es fortificà la zona de la Feixina. La marginalitat augmentà acabada la Guerra de Successió, amb l'establiment de la «zona polèmica» que hi impedí la urbanització moderna, encara que part del raval ja s'havia construït dins la zona d'exclusió.

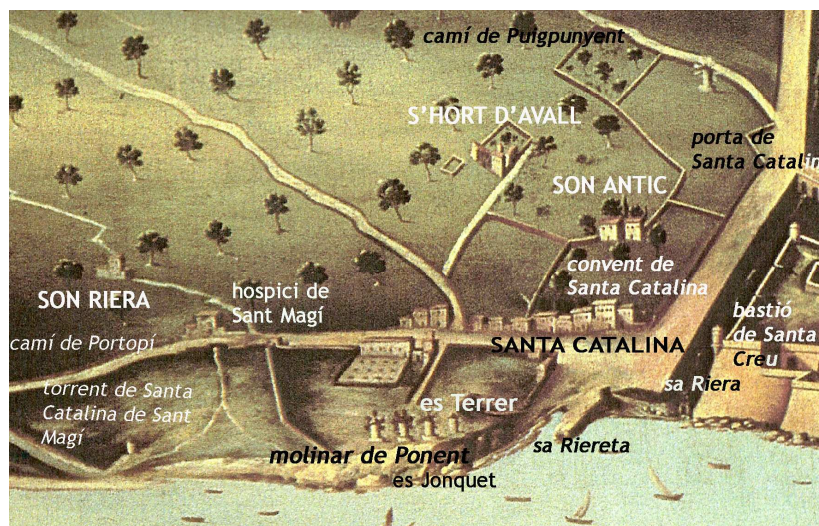

FIGURA 1. Santa Catalina en el plànol anònim de la ciutat de Mallorca procedent del d'Antoni Garau de 1647 (Museu d'Història de la Ciutat).

1.4.2. La baixa edat mitjana

Fins a la conquesta catalana l'indret només fou una zona de pas ran del camí de Portopí. El barri formà part de la baronia del bisbe de Barcelona, llevat de la zona costanera, el Jonquet, que fou comunal per ordre del rei Jaume I. El

Jonquet en el segle XIV fou ocupat pels primers molins i formà el Molinar de Ponent. Aquests molins foren seguits després pels de l'actual carrer de la Indústria (onze de la Feixina al camí de Son Rapinya). Els primers pobladors foren ermitans, i a l'eremitori, on ara hi ha l'església de Sant Magí, prest s'hi establí l'Hospici dels Òrfens. Al nord del grup escolar Jaume I, hi hagué fins al 1562 un hospital per a mesells o leprosos (Sant Llàtzer dels Mesells).

El 1343 el mercader Ramon de Salelles hi creà l'Hospital de Santa Caterina, Sant Nicolau i Sant Pere Màrtir, per a mercaders i mariners vells o baldats, més conegut com a Santa Caterina dels Pobres, que donà el nom al raval. El 1460 l'edifici fou ocupat per l'ofici dels corders i el 1576 pels frares trinitaris, i el 1767 l'exèrcit l'enderrocà. La construcció, entre el 1576 i el 1580, de la porta de Santa Caterina o de Barcelona (per la baronia del bisbe de Barcelona cap a la qual mirava), que substituï la porta de Portopí, afavorí el poblament del raval, però l'expansió quedà aturada en el segle XVIII per l'esmentada creació de la «zona polèmica».

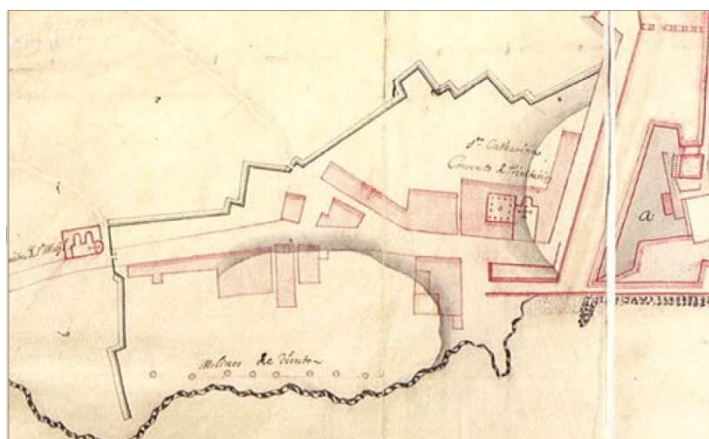

FIGURA 2. Santa Catalina amb les fortificacions, al nord i a l'oest, que evitaren l'enderrocament del raval per prevenir la invasió hispanofrancesa a la fi de la Guerra de Successió (plànol atribuït a Jerónimo Cànoves, o Jeroni Cànoves, c. 1726; Centro Geográfico del Ejército, 22-CGE, Bal. núm. 63).

FIGURA 3. Santa Catalina a la fi del segle XVIII (plànol de Josef de Font, 1800; Archives du Génie, Chateau de Vincennes, 9-SHMF, article 14, P. E. Majorque, carton I, pièce S. N.).

1.4.3. Un barri que viu de la mar

A la primera meitat del segle XIX Santa Catalina tenia 3.000 habitants. Els nuclis de població de la zona eren els següents: el Jonquet, poblat des del segle XIV i parcel·lat des del XVI, situat al Terror, i uns altres prop de la capella de Sant Magí, a ponent, i al nord-oest de l'antic hospital. La població era formada per mariners —transport de fruita des de Cullera i València—, velers, corders, pescadors —de bous i cabotatge—, mestres d'aixa, calafats, moliners, picapedrers, taverners i hortolans. Després, maquinistes, fogoners i mariners als vaixells de vapor. Els «talls» o drassanes tingueren una gran activitat del 1814 al 1870. En el segle XX tingueren molta d'activitat durant la Primera Guerra Mundial, que continuà fins a la dècada de 1930. Els mariners del barri tenien relació amb els del port d'Andratx des del segle XIV, amb els quals formaren el Pòsit de Pescadors i Confraria de Sant Pere del Port d'Andratx. El 1514, però, se'n separaren i crearen el Col·legi dels Honorables Pescadors de Sant Pere, que encara funcionava en el segle XIX assistint els socis i ensenyant les primeres lletres i a fer arts de pesca, tasca continuada el 1876 per l'Associació de Pescadors. El 1876 es creà el Centre de Naviliers i Patrons de Cabotatge.

1.4.4. Industrialització

Des del 1860 l'existència de grans solars i la proximitat del moll afavoriren l'establiment de fàbriques, que donaren el nom als carrers de la Indústria i la Fàbrica i que s'afegiren a les poques que hi havia anteriorment (la gerreria «des Lleons» —després Ca s'Amitger— i una saboneria). Les noves indústries foren una gran corderia, La Cordelera, amb una llarga nau ran de la teringa de molins del carrer de la Indústria; La Palmesana, o Cas Xabec, una instal·lació polivalent amb una gran màquina de vapor des del 1870, on hi havia una serradora, una fusteria, una ferreria, una cimentera i unes drassanes, instal·lació que el 1878 s'engrandí amb unes grans naus i que donava aigua calenta als rentadors de la Riereta; la Societat General Mallorquina, primera farinera de Mallorca, construïda el 1878; La Alfombrera, una fàbrica de catifes, i, des del 1887, L'Econòmica, una fàbrica de gas.

El 1875 s'assoliren els 6.000 habitants. La primera urbanització, que atragué menestrals de Palma i d'Andratx, començà amb la construcció de seixanta casetes a Son Antic (entre els carrers d'Anníbal i de Dameto). Després es continuà a la zona de barraques del Clot (plaça del Progrés). El 1866 es construïren cases per a pilots i patrons del Puig de Sant Pere a l'Hort d'Avall. El 1869 es féu la primera quadrícula i el projecte oficial d'eixample en zona rural, regularitzada pel Pla Calvet el 1897.

FIGURA 4. Primer projecte d'eixample de Santa Catalina (plànol de Leopold Scheidnagel, 1871; part superior: Archivo General Militar de Madrid, 30-AGMM, 3546, IB-15/13; part inferior: Ajuntament de Palma, 3-Ajuntament, núm. 493).

1.4.5. El primer urbanisme

La majoria de les primeres cases eren de planta baixa, moltes amb un sol aiguavés, sovint convertit en terrat, i totes emblanquinades, una tipologia de la qual resten exemples al Jonquet. Les més petites només tenien una saleta, que feia també de cuina i de menjador, de vegades amb foganya, i dos dormitoris, amb un gravat de la Sang o de sant Magí. Les finestres eren petites i sense persianes ni vidres. Les cases de les famílies que tenien més mitjans econòmics es caracteritzaren per ser de millor qualitat i per la decoració amb mobles modernistes. No hi havia, però, il·luminació als carrers, llevat d'alguns llums de petroli (els primers de gas s'instal·laren el 1888); tampoc no hi havia clavegueram ni aigua corrent, per la qual cosa eren freqüents la contaminació de les cisternes i els pous i les malalties relacionades. Aquestes mancances i les seves conseqüències continuaven a la darrerria del segle XIX. Per atendre els malalts, el 1890 l'Ajuntament hi creà una casa de socors. L'epidèmia de còlera del 1865 afectà el barri. Avui encara cal recordar la conducta heroica de persones com el metge del raval, Joan Crespí —reconeguda amb la dedicatòria d'un carrer—, i el guàrdia municipal Joan Ramon Enrich, homenatjat pel raval un cop acabada l'epidèmia.

El 1877 es construí l'església actual de Sant Magí dedicada a la Immaculada Concepció, al solar de la capella de Sant Magí. El 1880 es començà el convent del Carme i després l'església d'aquest mateix nom i es començaren a urbanitzar els voltants. Els carmelites, però, eren al barri des de feia vint anys i el 1865 ja havien fundat una escola que funcionà fins al 1923, quan passà als carmelites descalços, i que encara canvià d'orde religiós unes quantes vegades més. Aquesta va ser la primera escola d'instrucció elemental del barri. Després se n'hi afegiren més de petites, públiques i privades. Val a dir que a la segona meitat del segle XIX l'analfabetisme encara era gairebé absolut al raval.

Al principi del segle XX les terres de Son Antic i de l'Hort d'Avall quedaren totes urbanitzades, i Son Riera es dividí en Son Riera Vell, que arribava prop de la plaça del Progrés, i l'Establí, al nord-oest, que també s'edificaren. I després Son Riera Nou, entre el torrent de Sant Magí i el carrer de Joan Crespí.

1.4.6. La modernització

Fins a la dècada de 1930 no es començaren a posar motors d'explosió a les barques. Fins aleshores hi hagué al barri moltes d'embarcacions de cabotatge a la vela que comunicaven amb el nord d'Àfrica, França, el Principat de Catalunya i València. La tripulació dels nous vaixells de vapor també era formada en gran part per gent de Santa Catalina, així com la dels vaixells que feien la carrera d'Amèrica. Cal esmentar també els més petits bous i llaüts palangrers.

El 1890 s'inaugurà una línia de tramvies de mules que arribava a Portopí. El 1916 es creà una línia de tramvia elèctric entre el barri i l'actual plaça d'Espanya, poc després es creà la línia de circumval·lació i el 1922 la línia de Son Roca. El 1914 s'enderrocà la porta de Santa Catalina, el seu pany de murada i els talussos del glacis, i el 1916 es construïren dos ponts nous damunt la Riera que comunicaren millor el raval (el del cap de l'actual avinguda de Jaume III i el de l'Institut —és a dir, l'institut Ramon Llull—).

Amb la dècada de 1930 arribà l'aigua corrent —que substituï les fonts o manxetes i moltes de cisternes— i el clavegueram; millorà el gas i la instal·lació elèctrica, començada el 1903, i es construí el mercat cobert. Després de la Guerra d'Espanya, s'asfaltaren els carrers, desaparegueren les darreres barraques, s'aplicà el pla de reforma de Gabriel Alomar —que acabà de facilitar la comunicació amb el raval— i es promogué l'enjardinament de la Feixina i del sector del Camp d'en Gori i del Fortí, que es revaloraren.

1.4.7. La població

Sobre l'origen de la població de Santa Catalina durant el segle XX, des del principi i fins al 1936 hi hagué una gran immigració procedent d'Eivissa. Després del 1939, la immigració fou de Mallorca i d'Espanya, que no canvià la idiosincràsia popular de la població. Hom n'ha destacat l'absència de discriminacions entre classes socials. La immigració «peninsular», espanyola, tornà a ser important a partir del boom turístic de la dècada de 1960. A la

darrerria del segle XX, s'hi afegí la immigració europea, sud-americana i africana. La població del barri, però, ja no cresqué gaire fins avui dia.

1.4.8. La vida social

Amb la industrialització es crearen societats de socors mutus. El 1894 es fundà el Mont de Pietat de Previsió de l'Arraval de Santa Catalina, encara actiu. I des de principi del segle XX les idees i les associacions progressistes hi tingueren ressò, tant que el 1936 fou l'únic barri on guanyà el Front Popular.

El 1885 s'hi establiren les monges franciscanes Filles de la Misericòrdia, que el 1889 obriren una guarderia, l'actual Col·legi de Sant Francesc d'Assís. A final del segle XIX hi havia una escola metodista. El 1919 hi havia a Sant Magí una escola pública masculina. El 1926 s'hi establiren les monges escolàpies i la seva escola. El 1935 es construí el grup escolar Jaume I, procedent d'una escola situada abans a Mar i Terra, al Jonquet. El 1979 es creà l'escola d'infants Santa Catalina.

El 1935 es construí la nova església dels carmelites, esdevinguda església parroquial des del 1974. I el 1954 Joan Capó Ferrer establí al barri l'Església Cristiana Evangèlica. Actualment també hi ha una sala dels Testimonis de Jehovà.

La vida cultural sempre ha estat activa. El Mont de Pietat de l'Arraval acollí un orfeó el 1930 i freqüents representacions teatrals en aquesta dècada. A més hi havia el teatre Mar i Terra, al Jonquet. Les activitats pastorals cristianes també atragueren el jovent amb el teatre, el cant i l'esport. El Cercle d'Obrers Catòlics tenia l'Orfeó Lul·lià i el grup de teatre Càtedra de Declamació a la seva sala (fins devers el 1940). La Congregació Mariana també organitzava sessions de teatre. Durant la Segona República hi hagué el teatre Victòria. El 1918 s'inaugurà el cinema Modern.

El 1913 se celebraren al raval els primers partits de futbol de Palma. Els equips de Santa Catalina eren el Nansen, el Catalunya, el Barrio Chino i l'Europa. Tres equips locals participaren en el primer campionat de futbol de les Balears, organitzat el 1919. El 1924 la Federació Catalana organitzà la primera competició oficial de segona regional. Hi participaren dos equips de Santa Catalina amb camp propi: l'Estrella i el Progrés. El 1921 es construí un camp a la Carbonera, un solar de la Companyia de Gas limitat pels carrers de Monterrey, Cervantes, Joan Crespí i Arnau Rossiñol.

1.4.9. Canvis econòmics i darrera transformació urbanística

Amb la pèrdua de les colònies espanyoles d'Amèrica i les Filipines, primer, i amb la fi de la Primera Guerra Mundial, després, començaren a desaparèixer les fàbriques del barri, que foren substituïdes per altres de més petites, la majoria de les quals desaparegueren des de la dècada de 1960 per manca d'innovació tecnològica i per la competència dels millors sous de l'hoteleria. Es construí l'hotel Bahía i unes quantes discoteques i pubs als molins del Jonquet (Jack El Negro —1952—, El Molino —1967, ara discoteca Art Deco—, Abraxas, Babel's, Minim's), aprofitant la vista i la restauració feta el 1931 pel Foment de Turisme i l'Ajuntament de Palma del molí d'en Garleta. En canvi, augmentaren les botigues de tota mena i a la darrerria del segle XX prengué força el sector de la restauració.

Durant la Guerra d'Espanya, el barri fou zona de negociacions secretes entre els propietaris de barques i els qui volien fugir de l'illa per estalviar-se la persecució feixista, amb perill per a les dues parts, resultats diversos i regateigs inconfessables.

A la segona meitat del segle, ja no quedava cap solar ni zona agrícola al barri per edificar, i moltes de les primeres cases s'havien substituït per altres de més alçada i qualitat.

Amb el Pla general de Palma del 1963 desaparegué la zona verda del torrent de Sant Magí de l'anterior Pla Alomar i es privatitzà la zona verda del Mallorca Tennis Club, creat el 1962. Pel que fa a l'assistència social i sanitària, el 1983 es creà la llar de la tercera edat Avinguda Argentina, de l'Institut Nacional de Serveis Socials, la primera de les Balears, i el 1990, el centre de salut amb un punt d'atenció continuada (PAC).

1.4.10. El llenguatge de Santa Catalina

El raval de Santa Catalina es distingeix pel seu propi dialecte, el «cataliner». Coincidia parcialment amb el sociolecte dels mariners i pescadors i amb els sociolectes populars de Palma. És una varietat malauradament mai estudiada que identificava l'origen dels parlants i que, per això, restà dins els seus límits socials i geogràfics originals, evitada per la resta de la població, com s'esdevé amb els trets d'altres varietats dialectals locals. Desaparegut l'aïllament del barri amb les millores econòmiques, socials i urbanístiques, els seus trets, gairebé mai exclusius, s'escamparen fora del seu àmbit original.

Podem esmentar com a trets lingüístics del raval el pas de [a] a [ɛ] en context palatal (*llarg* > *lleg*, *carn* > *quern*), el tancament de [ə] en [i] també en context palatal (*galant* > *guilant*, *cagador* 'moneda d'un cèntim' > *quigador*), la bilabialització d'alguna vocal neutra davant bilabial (*trepitjar* > *tropitjar*), la ultracorrecció de la neutralització de [o] i [u] davant [i] tònica (*Agustí* > *Gostí*) o davant [i] àtona que en altres mots del mateix radical ocupa una posició tònica (*Lluissó* (*Lluís*) > *Lloissó*), la realització palatal de les consonants velars —que és l'origen de la primera característica esmentada—, la neutralització de la distinció entre la consonant bilabial sonora [b] i la labiodental [v] (*vaig veure* > *bai beure*), la despalatalització de l'africada davant consonant (*vaig (a)nar* > *bai na*) i casos de metàtesi (*petrólio* > *pretólio*, *padrí* > *pradí*, *patró Pedro* > *prató Predo*, *ensaïmada* > *ensiamada*). L'arcaisme també caracteritzava el lèxic amb paraules com *galina*.

També formava part del parlar del barri l'ús general dels malnoms, propi de la intensitat de les relacions en una comunitat ben delimitada i petita. La intensitat de la vida comunitària també es reflectia en la presència de costums inexistents dins Palma però sí a la part forana de Mallorca, com el de «cantar panades», anomenat també «deixem lo dol» de Pasqua.

1.4.11. Les habilitats lingüístiques: el passat immediat

El 1991 la població de més de 6 anys de Santa Catalina era de 8.182 persones. Els qui sabien parlar el català més els qui l'entenien sense parlar-lo eren el 86,4%.

TAULA 1. Població de 6 o més anys de Santa Catalina classificada pel coneixement de català. Font: Cens de 1991. ⁵		
CODIS	HABILITAT	PERCENTATGE
A	No l'entén	12,4%
B	L'entén i no el parla	22,1%
C	L'entén, el llegeix i no el parla	7,0%
A+B+C	No el parla	41,5%
B+C	L'entén	29,1%
D	Només el parla	15,3%
E	El parla i el llegeix	22,4%
F	El parla, el llegeix i l'escriu	19,6%
C+E+F	El llegeix	49,0%

⁵ Per motius d'arrodoniment pot ser que en algun cas les dades de les taules no sumin 100%.

D+E+F	El parla	57,3%
B+C+D+E+F	L'entén o el parla	86,4%
A+B+C+D+E+F	<i>Total</i>	98,8%

Cal notar que Santa Catalina formava amb el Camp d'en Serralta i el Fortí, al nord, i Son Armadans, al sud-oest, una zona on la població que sabia parlar català era del 55% al 59,9% del barri. Aquesta zona també era homogènia en la proporció de població no nada a les Balears (del 35% al 39,9%), amb la mateixa proporció que el barri de Bons Aires i la zona de la plaça de toros. La zona de Santa Catalina, Camp d'en Serralta i el Fortí estava envoltada de barris on el percentatge dels qui sabien parlar català era encara superior, llevat del Jonquet, Son Dameto i el Puig de Sant Pere, amb més immigració. En canvi, a la zona que comentam de Santa Catalina, Camp d'en Serralta i el Fortí, Santa Catalina presentava una proporció de no nascuts a les Balears que entenien el català igual que al Fortí (i també que a Son Cotoner, el polígon de Llevant i el Molinar) i superior a la del Camp d'en Serralta (on la proporció era igual que a Son Dameto). En aquest cas, la proporció de Santa Catalina era més semblant a la del Puig de Sant Pere, mentre que al Jonquet es trobava la proporció més alta d'incomprensió del català de tot el terme municipal.

Totes aquestes dades, doncs, separen sociològicament el Jonquet de Santa Catalina i uneixen el raval amb els dos barris contigus del nord.

La gent del barri de més de 6 anys que el 1991 sabia escriure el català (F) era el 19,6%. En aquest aspecte, Santa Catalina estava envoltada de barris on el percentatge era superior, amb l'excepció, un altre cop, del Jonquet. Els qui el sabien llegir (C+E+F) a Santa Catalina eren el 49% de la població.

L'any 1991 la població del barri de Santa Catalina no nascuda a les Balears era el 36%. Naturalment hi havia diferència en el domini del català entre aquesta part de la població i l'autòctona.

TAULA 2. Població de 6 o més anys de Santa Catalina no nascuda a les Illes Balears classificada pel coneixement de català. Font: Cens de 1991.		
<i>CODIS</i>	<i>HABILITAT</i>	<i>PERCENTATGE</i>
A	No l'entén	25,1%
B	L'entén i no el parla	35,4%
C	L'entén, el llegeix i no el parla	9,6%
A+B+C	No el parla	70,1%
B+C	L'entén	45,0%
D	Només el parla	8,6%
E	El parla i el llegeix	11,3%
F	El parla, el llegeix i l'escriu	8,7%
D+E+F	El parla	28,6%
B+C+D+E+F	L'entén o el parla	73,6%
A+B+C+D+E+F	<i>Total</i>	98,7%

TAULA 3. Població de 6 o més anys de Santa Catalina nascuda a les Illes Balears classificada pel coneixement de català. Font: Cens de 1991.		
<i>CODIS</i>	<i>HABILITAT</i>	<i>PERCENTATGE</i>
A	No l'entén	5,3%

B	L'entén i no el parla	14,6%
C	L'entén, el llegeix i no el parla	5,5%
A+B+C	No el parla	25,4%
B+C	L'entén	20,1%
D	Només el parla	19,0%
E	El parla i el llegeix	28,7%
F	El parla, el llegeix i l'escriu	25,8%
D+E+F	El parla	73,5%
B+C+D+E+F	L'entén o el parla	93,6%
A+B+C+D+E+F	<i>Total</i>	98,9%

2. DEMOGRAFIA

2.1. Dades generals

2.1.1. Població i procedència⁶

A la barriada de Santa Catalina, segons les dades del Padró municipal de 2007, hi viuen 8.387 persones, la qual cosa representa el 2,2% de la població de Palma.

TAULA 4. Població 2007. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.					
		ILLES BALEARS	MALLORCA	PALMA	SANTA CATALINA
Total		1.030.650	814.275	383.107	8.387
Nascuts a les Illes Balears	Freq.	572.714	464.377	205.757	4.413
	%	55,6	57,0	53,7	52,6
Nascuts a l'àrea lingüística	Freq.	622.985	496.357	224.546	4.907
	%	60,4	61,0	58,6	58,5
Nascuts a la resta de l'Estat espanyol	Freq.	196.457	153.054	84.099	1.759
	%	19,1	18,8	22,0	21,0
Nascuts a l'estranger	Freq.	211.208	164.864	74.462	1.722
	%	20,5	20,3	19,4	20,5

La majoria de la població ha nascut en territori de llengua catalana (58,5%). La resta es reparteix, en parts pràcticament iguals, entre els nascuts a la resta de l'Estat espanyol (21%) i els nascuts a l'estranger (20,5%). Aquesta distribució de la població és pràcticament idèntica a la del conjunt de Palma.

Pel que fa a la població estrangera, la majoria procedeix d'Amèrica del Sud (47,5%). El segon lloc d'origen són els estats de la Unió Europea (35,2%).

El nombre més gran d'estrangers es concentra en el grup d'edat que va dels 30 als 44 anys i, en segon lloc, en el de 15 a 29. Aquestes proporcions són normals en població immigrada recent.

Els ciutadans de la Unió Europea són el col·lectiu més gran (43,4%) del grup d'edat de 65 anys o més, fet que s'explica perquè no es tracta tant d'una immigració de tipus laboral com de persones jubilades.

Una diferència que també cal considerar és que els menors de 15 anys d'origen sud-americà representen el 59,3% del total d'aquest grup d'edat.

TAULA 5. Població estrangera de Santa Catalina. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.						
	TOTAL	0-14 ANYS	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS
Total	1.722	150	474	670	329	99
%	100	8,7	27,5	38,9	19,1	5,8
UE-27	606	37	157	252	117	43
% fila	100	6,1	25,9	41,6	19,3	7,1
% columna	35,2	24,7	33,1	37,6	35,6	43,4
Reste d'Europa	36	5	6	13	9	3
% fila	100	13,9	16,7	36,1	25,0	8,3
% columna	2,1	3,3	1,3	1,9	2,7	3,0

⁶ IBESTAT. Demografia. <http://www.caib.es/ibae/demo/padro.htm>.

OBSERVATORI MUNICIPAL DE LA IGUALTAT. Población extranjera en el municipio de Palma a 1.1.2007. <http://www.observatoripalma.org/publicaciones/index.es.html?l=tema=30>.

Àfrica	90	1	22	36	19	12
% fila	100	1,1	24,5	40,0	21,1	13,3
% columna	5,2	0,7	4,6	5,4	5,8	12,1
Amèrica del Sud	817	89	251	292	158	27
% fila	100	10,9	30,7	35,8	19,3	3,3
% columna	47,5	59,3	53,0	43,6	48,0	27,3
Resta del món	173	18	38	77	26	14
% fila	100	10,4	22,0	44,5	15,0	8,1
% columna	10,0	12,0	8,0	11,5	7,9	14,2

Entre els estrangers que viuen al barri de Santa Catalina es detecta un lleuger predomini de les dones (53,9%). En el conjunt de les Illes Balears, les dones representen el 49,3%; a Mallorca, el 49,8%.

Aquesta proporció superior de dones es manifesta en tots els grups de procedència, amb un valor molt semblant, excepte en el grup d'estrangers europeus que no provenen de cap dels 27 estats membres de la Unió Europea (UE-27), on representen el 69,4% (el grup d'aquests estrangers és format només per 36 persones). De la mateixa manera, aquesta diferència creix entre les persones de 65 anys o més, en què el percentatge de dones se situa en el 71,7% (aquest grup d'edat és format per 99 persones).

TAULA 6. Població estrangera de Santa Catalina per sexes. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.

		TOTAL	0-14 ANYS	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS
Estranger	Total	1.722	150	474	670	329	99
	Homes	794	66	232	326	142	28
		46,1%	44,0%	48,9%	48,7%	43,2%	28,3%
	Dones	928	84	242	344	187	71
		53,9%	56,0%	51,1%	51,3%	56,8%	71,7%
UE-27	Total	606	37	157	252	117	43
	Homes	281	17	75	130	47	12
		46,4%	46,0%	47,8%	51,6%	40,2%	27,9%
	Dones	325	20	82	122	70	31
		53,6%	54,0%	52,2%	48,4%	59,8%	72,1%
Resta d'Europa	Total	36	5	6	13	9	3
	Homes	11	1	0	3	5	2
		30,6%	20,0%	0,0%	23,1%	55,6%	66,7%
	Dones	25	4	6	10	4	1
		69,4%	80,0%	100,0%	76,9%	44,4%	33,3%
Àfrica	Total	90	1	22	36	19	12
	Homes	45	1	13	21	7	3
		50,0%	100,0%	59,1%	58,3%	36,8%	25,0%
	Dones	45	0	9	15	12	9
		50,0%	0,0%	40,9%	41,7%	63,2%	75,0%
Amèrica del Sud	Total	817	89	251	292	158	27
	Homes	373	36	123	136	70	8
		45,7%	40,4%	49,0%	46,6%	44,3%	29,6%
	Dones	444	53	128	156	88	19

		54,3%	59,6%	51,0%	53,4%	55,7%	70,4%
Resta del món	Total	173	18	38	77	26	14
	Homes	84	11	21	36	13	3
		48,6%	61,1%	55,3%	46,8%	50,0%	21,4%
	Dones	89	7	17	41	13	11
		51,4%	38,9%	44,7%	53,2%	50,0%	78,6%

El grup d'edat de 0-14 anys representa el 12,5% del conjunt de la població de Santa Catalina. Aquest sector rep ensenyament de català i en llengua catalana.

TAULA 7. Població de Santa Catalina per grups d'edat. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.

	ILLES BALEARS	CATALUNYA	PAÍS VALENCIÀ	ÀREA LINGÜÍSTICA	RESTA ESTAT ESPANYOL	TOTAL ESTAT ESPANYOL	ESTRANGER
0-14 anys	17,9%	2,4%	1,4%	16,3%	2,1%	12,5%	8,7%
15-29 anys	20,6%	13,9%	16,4%	20,1%	13,4%	18,3%	27,5%
30-44 anys	21,1%	32,1%	29,0%	22,1%	22,3%	22,1%	38,9%
45-64 anys	19,0%	28,2%	28,0%	19,9%	37,9%	24,6%	19,1%
65 anys o més	21,4%	23,3%	25,1%	21,7%	24,4%	22,4%	5,7%

Les persones que viuen a la barriada de Santa Catalina i han nascut a les Illes Balears es distribueixen de manera bastant regular en totes les franges d'edat; el grup amb menys pes (17,9%) és el de 0 a 14 anys i el més extens (21,4%), el de 65 i més anys, i se situen només a 3,5 punts percentuals. En canvi, en tots els altres grups de procedència hi ha diferències més clares, sobretot entre la proporció dels més joves i la de la resta de franges d'edat. En el cas dels estrangers, es produeix una acumulació d'efectius en la franja central (de 30 a 44 anys) i disminueixen cap als extrems; el fet que aquesta immigració sigui recent i l'edat que solen tenir les persones en sortir dels territoris d'origen expliquen, sens dubte, aquest distribució tan diferenciada de la resta.

2.1.2. Formació

TAULA 8. Formació de la població de Palma i de Santa Catalina per procedència. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.

	SENSE ESTUDIS	PRIMÀRIA	GRADUAT ESCOLAR	GRAU MITJÀ	GRAU SUPERIOR	TOTAL
<i>Palma</i>						
Total	72.669	53.668	104.208	69.680	42.998	343.223
	21,2%	15,6%	30,4%	20,3%	12,5%	100%
Extracomunitària	7.074	8.009	23.763	12.805	6.095	57.746
	12,3%	13,9%	41,2%	22,2%	10,6%	100%
<i>Ponent (Santa Catalina)⁷</i>						
Total	7.063	4.987	13.222	11.349	9.702	46.323
	15,3%	10,8%	28,5%	24,5%	20,9%	100%
Extracomunitària	739	800	3.324	2.265	1.378	8.506
	8,7%	9,4%	39,1%	26,6%	16,2%	100%

⁷ També inclou Cala Major, Sant Agustí, el Terreno, Son Armadans, Portopí, Son Espanyolet, la Bonanova, Gènova, Son Dureta, Son Vida, el Jonquet, la Teulera i Bellver.

En primer lloc, destaca el fet que, al sector de Ponent, al qual pertany la zona de la barriada de Santa Catalina, hi ha una proporció més gran de persones amb estudis mitjans o superiors que en el conjunt de Palma (la diferència és de 12,6 punts percentuals).

D'altra banda, i contràriament a la representació social que se'n forma, la població extracomunitària no suposa la incorporació d'un contingent de persones amb estudis més baixos que la població autòctona i la que procedeix de l'interior de la Unió Europea; així, si la proporció d'extracomunitaris amb estudis superiors se situa per davall dels valors globals (1,9 punts en el cas del conjunt de Palma i 4,7 menys entre els veïns de Santa Catalina), se situa per damunt de la mitjana global en el cas d'estudis mitjans (en ambdós casos al voltant de 2 punts) i del graduat escolar (aproximadament 10 punts). Segurament, en aquests valors, hi deu incidir la diferent composició de les franges d'edat, però, així i tot, evidencien la manca de fonament a l'hora de considerar que els immigrants extracomunitaris tenen un nivell d'estudis clarament inferior al de la resta de població.

2.1.3. Coneixements i usos lingüístics

En aquest apartat exposarem algunes dades referides als coneixements i els usos lingüístics de la població de Palma. Un dels factors que més condiciona aquestes dades és la procedència de la població. Atès que el barri de Santa Catalina reproduceix, en termes generals, les proporcions de població nascuda dins i fora de l'àrea lingüística que es registra al conjunt de Palma,⁸ en absència de dades específiques recents del barri,⁹ prendrem com a referència les que l'ES2003 proporciona per al conjunt de la ciutat.

2.1.3.1. Origen, llengua inicial i llengua d'identificació

D'acord amb aquest estudi (taula 9), 4 de cada 10 persones de Palma són nascudes als territoris de parla catalana i tenen els dos progenitors autòctons; 2 de cada 10 també són nascudes als Països Catalans, però tenen almenys un progenitor nascut a fora, i 4 de cada 10 són nascudes fora del domini lingüístic. Les majors proporcions d'autòctons les trobam en els grups d'edat extrems: el 68,4% de joves entre 15 i 29 anys i el 61,1% de persones de 65 anys o més. Ara bé, mentre que en el segon cas tenim un 52,5% d'autòctons fills d'autòctons, entre els joves aquest percentatge no arriba al 30% i 4 de cada 10 joves autòctons tenen almenys un progenitor nascut fora de l'àrea lingüística. Els dos grups d'edat intermedis, entre 30 i 44 anys i entre 45 i 64 anys, són els que presenten les majors proporcions d'al·lòctons: el 46,1% i el 52,3%, respectivament.

TAULA 9. Població de Palma segons el grau d'autoctonisme, per grups d'edat. Font: ES2003.					
	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS	TOTAL
Nascuts a l'àrea lingüística, pares també	29,8%	37,7%	38,5%	52,5%	38,1%
Nascuts a l'àrea lingüística, mare també, pare no	9,2%	5,1%	2,7%	3,3%	5,4%
Nascuts a l'àrea lingüística, pare també, mare no	10,6%	3,6%	3,5%	2,5%	5,3%
Nascuts a l'àrea lingüística, pares no	18,9%	7,6%	3,0%	2,9%	8,8%
Nascuts fora de l'àrea lingüística	31,6%	46,1%	52,3%	38,9%	42,5%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

⁸ Segons l'actualització del Padró d'1 de gener de 2007, el 58,5% de la població de Santa Catalina és nascuda als Països Catalans i el 41,5% és nascuda fora; a Palma, les proporcions d'autòctons i d'al·lòctons són del 58,6% i el 41,4%, respectivament.

⁹ Les darreres dades fiables sobre coneixements lingüístics referides específicament a la població de Santa Catalina són les proporcionades pel Cens de 1991 (vegeu l'apartat 1.4.11, «Les habilitats lingüístiques: el passat immediat»).

El català és la llengua inicial¹⁰ (taula 10) d'una tercera part dels habitants de Palma; el 2,5% van començar a parlar en l'àmbit familiar tant català com castellà; el 56,2% tenen com a llengua inicial el castellà, i el 7,3% van començar a parlar de petits una llengua diferent del català i del castellà. Segons l'origen, 6 de cada 10 persones autòctones tenen com a llengua inicial el català, i 8 de cada 10 persones al·lòctones tenen com a llengua inicial el castellà.

TAULA 10. Llengua inicial de la població de Palma segons l'origen. Font: ES2003.			
	PERSONES NASCUTES A L'ÀREA LINGÜÍSTICA	PERSONES NASCUTES FORA DE L'ÀREA LINGÜÍSTICA	TOTAL
Català	58,0%	1,8%	34,1%
Castellà	36,7%	82,5%	56,2%
Català i castellà per igual	3,9%	0,5%	2,5%
Una altra	1,4%	15,3%	7,3%
Total	100%	100%	100%

El català és la llengua d'identificació¹¹ (taula 11) del 37,2% de la població de Palma, mentre que el castellà ho és del 53,5%. Els individus d'identitat lingüística dual (català i castellà) arriben al 4,7%, mentre que els que tenen com a llengua d'identificació una llengua diferent del català i del castellà són el 4,6%. Cal notar el lleuger increment de persones que tenen el català com a llengua d'identificació respecte de les que tenen aquesta llengua com a llengua inicial, així com l'augment proporcional dels individus d'identitat lingüística dual (4,6%) respecte dels que van aprendre català i castellà en l'àmbit familiar (2,5%).

TAULA 11. Llengua d'identificació de la població de Palma segons l'origen. Font: ES2003.			
	PERSONES NASCUTES A L'ÀREA LINGÜÍSTICA	PERSONES NASCUTES FORA DE L'ÀREA LINGÜÍSTICA	TOTAL
Català	61,6%	4,2%	37,2%
Castellà	30,9%	84,0%	53,5%
Català i castellà per igual	7,1%	1,5%	4,7%
Una altra	0,5%	10,3%	4,6%
Total	100%	100%	100%

2.1.3.2. Coneixements lingüístics

El 92,7% de la població de Palma entén el català, el 71,4% el sap parlar, el 79,3% el sap llegir i el 47% el sap escriure (taula 12). Aquests percentatges són semblants als de les Balears, excepte en la capacitat de parlar en català, que a Palma és lleugerament inferior a la proporció del conjunt (el 74,6%). La capacitat d'entendre, parlar i llegir la llengua catalana és gairebé universal entre la població autòctona, dues tercers parts de la qual també manifesta saber escriure en català. Una proporció considerable d'al·lòctons manifesta entendre el català (8 de cada 10) i saber llegir-hi (6 de cada 10); la proporció dels qui manifesten tenir habilitats productives és més baixa: 4 de cada 10 manifesten saber-hi parlar i 2 de cada 10, saber-hi escriure. Per grups d'edat, observam que els que en menor proporció manifesten saber parlar en català són els individus d'edats compreses entre els 45 i els 64 anys: només el 62,8%

¹⁰ Entenem per llengua inicial la que els individus van adquirir en primer lloc en l'àmbit familiar.

¹¹ Entenem per llengua d'identificació la llengua que els individus consideren la seva llengua.

saben parlar-hi.¹² Els més competents en les habilitats productives (parlar i escriure) són els joves, que també són els que en major proporció manifesten saber llegir en català.

TAULA 12. Competència de la població de Palma en llengua catalana en les quatre habilitats. Font: ES2003.				
	<i>ENTENDRE</i>	<i>PARLAR</i>	<i>LLEGIR</i>	<i>ESCRIURE</i>
Conjunt de Palma	92,7%	71,4%	79,3%	47,0%
Nascuts a l'àrea lingüística	99,2%	95,1%	93,3%	67,5%
Nascuts fora de l'àrea lingüística	83,9%	39,3%	60,5%	19,3%
15-29 anys	92,9%	78,4%	89,7%	75,3%
30-44 anys	94,8%	71,2%	81,3%	49,4%
45-64 anys	91,7%	62,8%	74,1%	28,6%
65 anys o més	89,9%	73,5%	66,1%	23,0%

2.1.3.3. Usos lingüístics interpersonals

Poc més d'un terç dels residents a Palma que saben parlar en català fan servir aquesta llengua, de forma exclusiva o prioritària, per adreçar-se a un desconegut pel carrer (taula 13). El 56,5% empen només o sobretot el castellà en aquest context. Dels autòctons competents en català, 4 de cada 10 fan servir només o sobretot el català per adreçar-se a un desconegut, mentre que 5 de cada 10 fan servir el castellà, de forma exclusiva o predominant. Dels al·lòctons competents en català, 8 de cada 10 empen només o sobretot el castellà; només 1 de cada 10 empra el català.

Per grups d'edat (taula 14) observam que els joves de Palma competents en català empen majoritàriament el castellà per adreçar-se a persones desconegudes pel carrer (gairebé 3 de cada 4). L'ús exclusiu o predominant del català en aquesta situació de comunicació creix amb l'edat, però no arriba en cap cas al 50%.

Aquestes dades revelen fins a quin punt s'han instal·lat en la nostra societat les normes socials que determinen l'ocultació de la llengua catalana en les comunicacions amb persones de qui no es té la certesa que són catalanoparlants. D'altra banda, la mateixa ES2003 revela que la norma de convergència lingüística està molt arrelada en la població: a part que 1 de cada 10 persones catalanoparlants residents a Palma no s'adreça mai a ningú en català, 7 de cada 10 canvien al castellà després d'haver iniciat una conversa en català si l'interlocutor els respon en castellà; només el 16,5% continua parlant en català o demana si li poden parlar en català.

TAULA 13. Llengua en què s'adreça a una persona desconeguda pel carrer. Població de Palma que sap parlar en català, segons l'origen. Font: ES2003.			
	<i>PERSONES NASCUTES A L'ÀREA LINGÜÍSTICA</i>	<i>PERSONES NASCUTES FORA DE L'ÀREA LINGÜÍSTICA</i>	<i>TOTAL</i>
Només en català	30,8%	10,7%	26,1%
Més en català que en castellà	11,6%	1,9%	9,3%
Per igual en català i en castellà	8,6%	5,8%	8,0%
Més en castellà que en català	10,3%	11,1%	10,5%
Només en castellà	38,4%	70,5%	46,0%
En català, castellà i una altra llengua	0,3%	0,0%	0,2%
<i>Total</i>	100%	100%	100%

¹² Recordem que aquesta és la franja d'edat que presenta la proporció més elevada de persones al·lòctones (vegeu la taula 9).

TAULA 14. Llengua en què s'adrecen a una persona desconeguda pel carrer. Població de Palma que sap parlar en català, per grups d'edat. Font: ES2003.

	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS
Només en català	12,8%	28,9%	32,7%	37,6%
Més en català que en castellà	5,7%	10,4%	12,9%	9,6%
Per igual en català i en castellà	7,3%	7,4%	9,7%	7,8%
Més en castellà que en català	10,1%	14,2%	6,2%	10,1%
Només en castellà	63,8%	39,2%	37,8%	34,8%
En català, castellà i una altra llengua	0,3%	0,0%	0,5%	0,0%
<i>Total</i>	100%	100%	100%	100%

A més dels comportaments d'ocultació de la llengua i l'abast d'aplicació de la norma de convergència lingüística, l'ES2003 també proporciona dades sobre la reacció de la gent quan, després d'interpel·lar qualsevol en castellà, reben una resposta en català. 8 de cada 10 persones competents en català manifesten que, davant una resposta en català, passen a parlar en aquesta llengua (taula 15). Per grups d'edat (taula 16), observem que la proporció dels qui manifesten que s'adapten a la llengua de l'interlocutor és elevada en totes les franges (per damunt del 70%). Remarquem que la proporció més elevada dels qui manifesten mantenir l'ús del castellà en aquesta situació es registra entre els joves (2 de cada 10). Tot i que es tracta de dades declarades que reflecteixen més aviat intencions que no comportaments reals, és interessant subratllar l'elevada proporció de persones que emprarien el català en les relacions interpersonals si trobassin més sovint persones que mantinguessin l'ús del català.

TAULA 15. Reacció a una resposta en català davant una interpel·lació en castellà. Població de Palma que sap parlar en català, segons l'origen. Font: ES2003.

	PERSONES NASCUTES A L'ÀREA LINGÜÍSTICA	PERSONES NASCUTES FORA DE L'ÀREA LINGÜÍSTICA	TOTAL
Continua parlant en castellà	9,1%	27,3%	13,3%
Continua la conversa en català	84,1%	63,6%	79,3%
Interromp la conversa	0,2%	0,0%	0,1%
Demana si li poden parlar en castellà	0,6%	8,2%	2,4%
No s'adreça mai a ningú en castellà	6,0%	1,0%	4,8%
<i>Total</i>	100%	100%	100%

TAULA 16. Reacció a una resposta en català davant una interpel·lació en castellà. Població de Palma que sap parlar en català, per grups d'edat. Font: ES2003.

	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS
Continua parlant en castellà	21,2%	11,5%	9,9%	7,0%
Continua la conversa en català	72,5%	79,7%	84,7%	83,8%
Interromp la conversa	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%
Demana si li poden parlar en castellà	3,7%	2,9%	1,1%	0,8%
No s'adreça mai a ningú en castellà	2,6%	5,5%	4,2%	8,4%
<i>Total</i>	100%	100%	100%	100%

2.1.3.4. Consum de mitjans de comunicació en català

Les taules 17, 18 i 19 mostren dades sobre el consum declarat de mitjans de comunicació en català (televisió, ràdio i premsa). Aquestes dades reflecteixen clarament l'oferta desigual de mitjans en català i en espanyol o altres llengües.¹³ Una cinquena part de la població de Palma no mira mai canals de televisió en català, 6 de cada 10 no escolten mai emissores de ràdio en català i gairebé 7 de cada 10 no llegeixen mai premsa en català. Només 3 persones de cada 10 miren canals en català durant la meitat o més del temps que dediquen a mirar la televisió; només 2 de cada 10 persones escolten emissores en català durant la meitat o més del temps que dediquen a escoltar la ràdio, i no arriba a 1 de cada 10 el nombre de persones que llegeixen premsa en català la meitat o més del temps que dediquen a llegir premsa.

La mitjana de consum de televisió, ràdio i premsa en català, sobre 10 hores, és de 2,8, 1,6 i 0,9 hores respectivament. No hi ha diferències remarcables per grups d'edat. El major o menor grau d'autoctonisme de la població, en canvi, sí que sembla condicionar el consum de mitjans de comunicació en català, especialment els que només requereixen comprensió oral. L'elevat nivell de comprensió de la llengua oral tant dels autòctons (el 99,2%) com dels al·lòctons (el 83,9%) fa pensar que la capacitat de comprensió només condiona parcialment la tria de mitjans audiovisuals en català: davant una mateixa oferta, l'elecció deu estar condicionada també pels referents socioculturals dels diferents mitjans, per la identificació amb el grup lingüístic que representen, etc.

TAULA 17. Consum de mitjans de comunicació en català. Proporcions per quantitat d'hores de consum sobre 10 hores. Població de Palma. Font: ES2003.			
	TELEVISIÓ	RÀDIO	PREMSA
0 hores (mai)	20,5%	58,8%	67,8%
Entre 1 i 2 hores	33,4%	17,2%	19,4%
Entre 3 i 4 hores	17,2%	5,3%	4,8%
5 hores (la meitat)	16,5%	10,9%	4,7%
Entre 6 i 7 hores	6,7%	1,8%	0,8%
Entre 8 i 9 hores	4,6%	1,7%	1,3%
10 hores (sempre)	1,1%	4,2%	1,1%
<i>Total</i>	100%	100%	100%

TAULA 18. Consum de mitjans de comunicació en català. Mitjana del nombre d'hores sobre 10 hores. Població de Palma per grups d'edat. Font: ES2003.					
	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS	TOTAL
Hores de televisió en català sobre 10	2,4	2,9	3,2	2,5	2,8
Hores de ràdio en català sobre 10	1,5	1,6	1,9	1,6	1,6
Hores de premsa en català sobre 10	1,1	1,0	0,8	0,6	0,9

TAULA 19. Consum de mitjans de comunicació en català. Mitjana del nombre d'hores sobre 10 hores. Població de Palma segons el grau d'autoctonisme. Font: ES2003.			
	TELEVISIÓ	RÀDIO	PREMSA
Nascuts a l'àrea lingüística, pares també	3,6	2,2	1,2
Nascuts a l'àrea lingüística, mare també, pare no	3,3	1,9	1,7

¹³ Recordem que aquestes dades es van obtenir entre final de l'any 2003 i començament de l'any 2004, quan encara no havien començat a funcionar els canals de televisió i ràdio autonòmics i insulars. L'ampliació de l'oferta audiovisual en català que ha suposat l'aparició d'aquests canals, especialment des de setembre de 2007, pot haver modificat les dades sobre el consum de mitjans en català.

Nascuts a l'àrea lingüística, pare també, mare no	3,5	2,0	1,5
Nascuts a l'àrea lingüística, pares no	2,5	1,8	0,7
Nascuts fora de l'àrea lingüística	2,0	1,1	0,5
<i>Total</i>	2,8	1,6	0,9

2.2. Població jove

2.2.1. Els infants i els joves del barri de Santa Catalina

En aquest apartat esbossarem les característiques demolingüístiques dels grups de població més joves del barri de Santa Catalina: els infants (individus de fins a 14 anys) i els joves (individus de 15 a 29 anys). Segons l'actualització del Padró de població d'1 de gener de 2007, de les 8.387 persones censades al barri, 985 tenien menys de 15 anys (11,7% del conjunt) i 1.693 tenien entre 15 i 29 anys (20,2% del conjunt). Infants i joves, per tant, suposen un terç de la població del barri (taula 20).

Quant a l'origen d'aquests sectors de població (taula 21), 8 infants de cada 10 són nascuts als Països Catalans (la majoria a les Balears) i 2 de cada 10 són nascuts fora de l'àrea lingüística. Entre els joves, 6 de cada 10 són nascuts als Països Catalans (la majoria a les Balears) i 4 de cada 10 són nascuts fora. Si consideram la població del barri en conjunt, infants i joves suposen una mica més d'una tercera part de la població autòctona i una quarta part de la població al·lòctona.

TAULA 20. Població del barri de Santa Catalina segons l'origen. Proporcions de cada grup d'edat segons l'origen. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.

	<i>TOTAL</i>	<i>0-14 ANYS</i>	<i>15-29 ANYS</i>	<i>30-44 ANYS</i>	<i>45-64 ANYS</i>	<i>65 ANYS O MÉS</i>
Nascuts a les Illes Balears	100%	17,9%	20,6%	21,1%	19,0%	21,4%
Nascuts a l'àrea lingüística	100%	16,3%	20,1%	22,1%	19,9%	21,7%
Nascuts a la resta de l'Estat espanyol	100%	2,1%	13,4%	22,3%	37,9%	24,4%
Nascuts fora de l'Estat espanyol	100%	8,7%	27,5%	38,9%	19,1%	5,7%
Nascuts fora de l'àrea lingüística	100%	5,4%	20,4%	30,5%	28,6%	15,2%
<i>Total</i>	100%	11,7%	20,2%	25,6%	23,5%	19,0%

TAULA 21. Població del barri de Santa Catalina segons l'origen. Proporcions dins cada grup d'edat segons l'origen. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.

	<i>TOTAL</i>	<i>0-14 ANYS</i>	<i>15-29 ANYS</i>	<i>30-44 ANYS</i>	<i>45-64 ANYS</i>	<i>65 ANYS O MÉS</i>
Nascuts a les Illes Balears	52,6%	80,1%	53,8%	43,4%	42,5%	59,4%
Nascuts a l'àrea lingüística	58,5%	81,1%	58,1%	50,5%	49,6%	66,9%
Nascuts a la resta de l'Estat espanyol	20,9%	3,7%	13,9%	18,2%	33,7%	26,9%
Nascuts fora de l'Estat espanyol	20,5%	15,2%	28,0%	31,3%	16,7%	6,2%
Nascuts fora de l'àrea lingüística	41,5%	18,9%	41,9%	49,5%	50,4%	33,1%
<i>Total</i>	100%	100%	100%	100%	100%	100%

2.2.2. Origen dels infants i els joves al·lòctons

La taula 22 mostra la procedència dels infants i els joves que viuen al barri de Santa Catalina i que han nascut fora de l'àrea lingüística. De cada 10 infants del barri nascuts fora dels Països Catalans, 5 procedeixen d'Amèrica del Sud, 2 de

l'Estat espanyol, 2 d'algun altre país de la Unió Europea i 1 d'algun altre país estranger. Entre els joves nascuts fora, una tercera part procedeixen d'Amèrica del Sud, una altra tercera part són originaris de l'Estat espanyol, poc més d'una cinquena part van néixer a algun país de la Unió Europea i el 10% restant procedeixen d'algun altre país estranger, amb predomini dels africans.

TAULA 22. Composició de la població al·lòctona del barri de Santa Catalina. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007. Font: IBESTAT.							
		TOTAL	0-14 ANYS	15-29 ANYS	30-44 ANYS	45-64 ANYS	65 ANYS O MÉS
Resta de l'Estat espanyol (fora de l'àrea lingüística)	Total	50,5%	19,4%	33,1%	36,9%	66,9%	81,2%
	Homes	51,0%	21,4%	32,0%	39,3%	69,1%	86,1%
	Dones	49,9%	17,6%	34,2%	34,4%	65,0%	78,2%
UE-27	Total	17,4%	19,9%	22,1%	23,8%	11,8%	8,2%
	Homes	17,3%	20,2%	22,0%	24,2%	10,2%	6,0%
	Dones	17,5%	19,6%	22,3%	23,3%	13,1%	9,5%
Resta d'Europa	Total	1,0%	2,7%	0,8%	1,2%	0,9%	0,6%
	Homes	0,7%	1,2%	0,0%	0,6%	1,1%	1,0%
	Dones	1,3%	3,9%	1,6%	1,9%	0,7%	0,3%
Àfrica	Total	2,6%	0,5%	3,1%	3,4%	1,9%	2,3%
	Homes	2,8%	1,2%	3,8%	3,9%	1,5%	1,5%
	Dones	2,4%	0,0%	2,4%	2,9%	2,2%	2,8%
Amèrica del Sud	Total	23,5%	47,8%	35,4%	27,5%	15,9%	5,1%
	Homes	23,0%	42,9%	36,1%	25,3%	15,3%	4,0%
	Dones	23,9%	52,0%	34,8%	29,8%	16,5%	5,8%
Resta del món	Total	5,0%	9,7%	5,4%	7,3%	2,6%	2,7%
	Homes	5,2%	13,1%	6,2%	6,7%	2,8%	1,5%
	Dones	4,8%	6,9%	4,6%	7,8%	2,4%	3,4%

La competència de la població en llengua catalana està condicionada pel seu origen. De les dades que acabam d'exposar es dedueix que aproximadament dues tercers parts dels infants i dels joves immigrants del barri de Santa Catalina procedeixen d'algun país on l'espanyol és llengua oficial (tot i que aquesta no és sempre la seva llengua primera). La resta, com veurem tot seguit, aporten altres llengües de diferents famílies lingüístiques. Cal considerar també que una part del 80% d'infants i del 60% de joves autòctons són fills d'immigrants que sovint no han incorporat el català com a llengua d'identificació o d'ús habitual.¹⁴

2.2.3. Coneixements i usos lingüístics dels infants

Les competències i els usos lingüístics de la població jove del barri són tractats, a partir de les dades generals referides a Palma, en l'apartat 2.1.3, dedicat als coneixements i els usos lingüístics de la població del barri. Aquí ens centrarem en el sector de població infantil, que estudiarem a partir dels resultats d'una enquesta passada a dos centres d'educació primària que reben alumnes procedents del barri: el CP Santa Catalina, ubicat dins el mateix barri, i el CP Rei Jaume I, veí al barri.¹⁵ Cal assenyalar que al barri hi ha també dos centres concertats, el CC Virgen del Carmen i

¹⁴ Segons dades de l'ES2003 referides al conjunt de Palma, el 68,4% de les persones d'edats compreses entre els 15 i els 29 anys eren nascudes a l'àrea lingüística. Ara bé, d'aquestes, només el 43,5% eren fills de pares autòctons, mentre que la resta tenien almenys un progenitor de fora de l'àrea lingüística (el 27,6% els hi tenia tots dos).

¹⁵ Les dades que exposam aquí procedeixen del RESOL (vegeu la nota 3). Totes les dades que s'ofereixen són provisionals, ja que l'estudi està en procés d'elaboració.

el CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías, als quals no havíem pogut accedir en el moment de redactar aquest report. Cal tenir-ho en compte a l'hora de valorar les dades que exposarem a continuació, ja que la titularitat pública dels dos centres estudiats fa que rebin una proporció elevada d'infants d'origen immigrant. Així, per exemple (taula 23), només el 6% dels infants que van respondre el qüestionari en aquests centres van aprendre el català com a primera llengua i el consideren la seva llengua pròpia. El castellà va ser adquirit com a primera llengua per més de dues terceres parts dels alumnes i un 9% van adquirir simultàniament el català i el castellà en l'àmbit familiar, tot i que la proporció d'infants que consideren llengües pròpies tant el català com el castellà és prou més elevada: el 25%. Això fa pensar que una part dels infants que van adquirir només el castellà en l'àmbit familiar, havent adquirit el català en altres entorns (com l'escolar), han incorporat aquesta llengua al seu bagatge lingüístic personal com a llengua pròpia. Finalment, una part dels infants aporten llengües diferents del català i del castellà (com l'italià, el romanès, el galaicoportuguès, l'anglès, el búlgar, el panjabi, el tagàlog i l'amazic), ja sigui com a llengua inicial (13,5%) o com a llengua d'identificació (11,3%).

Quant a l'origen dels infants (taula 24), d'acord amb les dades obtingudes als dos centres estudiats, només el 30,2% dels alumnes són nascuts a Palma, un exigu 2,3% són nascuts a l'Estat espanyol i el 67,5% restant procedeixen de fora de l'Estat: el gruix són nascuts a algun país de l'Amèrica del Sud hispanòfona (55,8%), un 7% són originaris de la Unió Europea i el 4,7% restant procedeixen d'altres parts del món (les Filipines, el Brasil i l'Índia).

TAULA 23. Llengua inicial i llengua d'identificació d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina. Font: RESOL.

	<i>LLENGUA INICIAL</i>	<i>LLENGUA D'IDENTIFICACIÓ</i>
Català	6,2%	6,3%
Català i castellà	8,6%	25,0%
Castellà	71,6%	57,5%
Una altra llengua romànica	4,9%	2,5%
Altres	8,6%	8,8%
<i>Total</i>	100%	100%

TAULA 24. Origen d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina. Font: RESOL.

Àrea lingüística (Palma)	30,2%
Resta de l'Estat espanyol	2,3%
Resta de la Unió Europea	7,0%
Amèrica del Sud hispanòfona	55,8%
Resta del món	4,7%
<i>Total</i>	100%

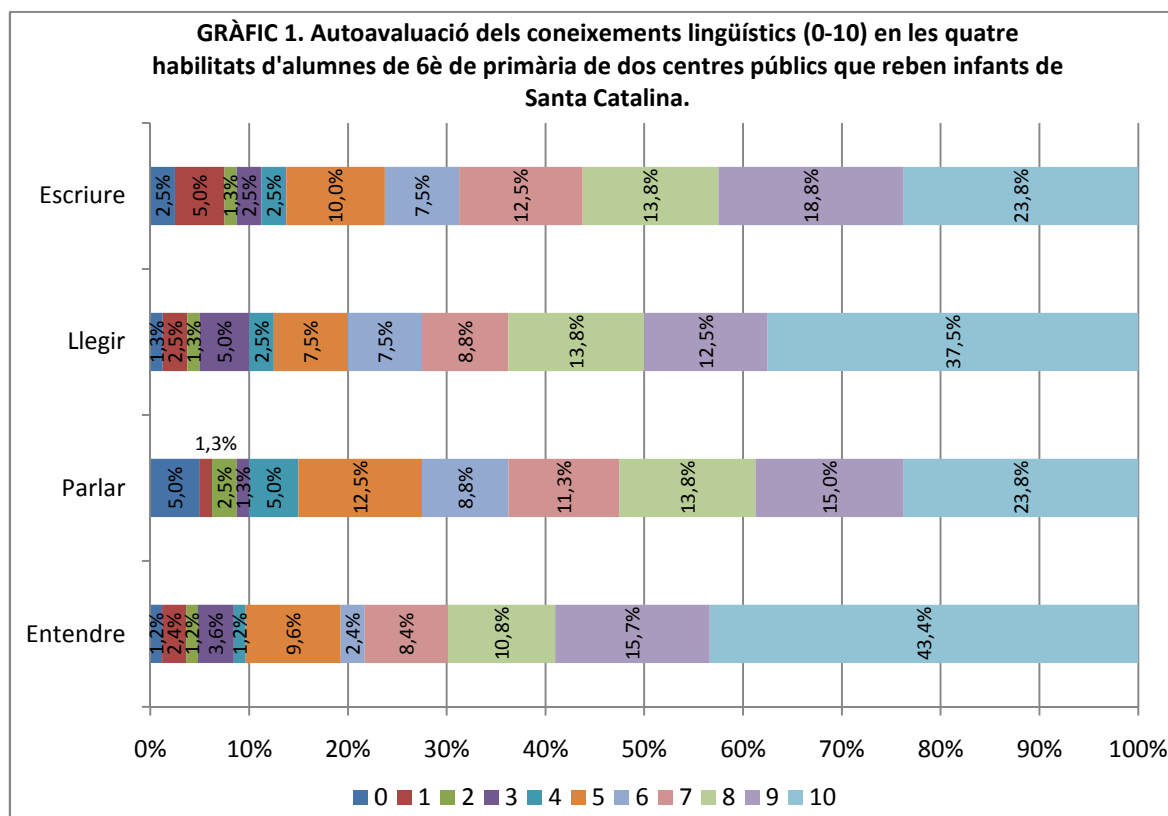
Dues terceres parts dels progenitors d'aquests infants tenen el castellà com a llengua primera o inicial, mentre que només l'11,5% de les mares i el 14,3% dels pares tenen com a llengua primera el català o el català i el castellà. La resta (aproximadament una cinquena part) van aprendre inicialment una llengua diferent del català i del castellà: italià, romanès, francès, galaicoportuguès, anglès, neerlandès, búlgar, panjabi, tagàlog, quítxua o amazic (taula 25). La llengua amb què els infants es relacionen amb els seus pares (taula 26) està condicionada per la llengua inicial d'aquests darrers: el 16,9% dels infants parlen en català o en català i castellà amb sa mare i el 12,5% parlen en català o en català i castellà amb son pare. El 68,8% parlen només o sobretot en castellà amb sa mare i el 75% parlen

només o sobretot en castellà amb son pare. La resta d'infants parlen amb els seus progenitors en altres idiomes: els mateixos que hem esmentat suara excepte el francès, el neerlandès i el quítxua.

TAULA 25. Llengua inicial dels progenitors d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina. Font: RESOL.		
	<i>LLENGUA INICIAL MARE</i>	<i>LLENGUA INICIAL PARE</i>
Només o sobretot català	7,7%	7,8%
Català i castellà	3,8%	6,5%
Només o sobretot castellà	69,2%	67,5%
Una altra llengua romànica	7,7%	7,8%
Altres llengües	11,5%	10,4%
<i>Total</i>	100%	100%

TAULA 26. Llengua de relació amb els progenitors alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina. Font: RESOL.		
	<i>AMB SA MARE</i>	<i>AMB SON PARE</i>
Només o sobretot en català	5,2%	2,5%
Igual en català i en castellà	11,7%	10,0%
Només o sobretot en castellà	68,8%	75,0%
En una altra llengua romànica	5,2%	5,0%
En una altra llengua	9,1%	7,5%
<i>Total</i>	100%	100%

Pel que fa a la competència en llengua catalana dels infants dels dos centres estudiats, disposam de dades obtingudes a partir de l'autoavaluació dels seus coneixements lingüístics en les quatre habilitats (entendre, parlar, llegir i escriure) en una escala de 0 a 10 punts. Observam (gràfic 1) que els infants avaluen més positivament les seves habilitats receptives (entendre i llegir) que no les productives (parlar i escriure): prop del 80% avaluen la seva capacitat d'entendre el català amb puntuacions entre 7 i 10, mentre que el 72,5% avaluen amb la mateixa puntuació la seva capacitat de llegir en català. Amb relació a les habilitats productives, és remarcable que la proporció d'infants que avaluen entre 7 i 10 punts la seva capacitat d'escriure en català (el 68,8%) sigui superior a la proporció dels que atorguen la mateixa puntuació a la seva capacitat de parlar en català (63,8%). La capacitat d'expressar-se oralment en llengua catalana, a més, és la que registra més proporció d'alumnes que s'assignen una puntuació per davall de 5 (el 15%). Tot plegat fa pensar en la necessitat de potenciar les habilitats orals en llengua catalana d'aquests infants.

Atesa la importància de l'escola com a entorn de socialització en llengua catalana d'aquests infants, ens interessa saber quina és la llengua en què es relacionen amb la institució escolar, concretament amb els professors en el context acadèmic (taula 27). D'acord amb les dades obtingudes als dos centres estudiats, observam que la majoria d'infants manifesten que la comunicació es produeix en les dues llengües per igual, tant quan són els professors que s'adrecen als alumnes (ho manifesten el 72% dels enquestats) com quan són aquests que s'adrecen als seus professors (ho manifesten el 64,2%). D'altra banda, 1 de cada 4 alumnes s'adreça només o sobretot en castellà als professors, mentre que només un 15% dels alumnes manifesten que els professors se'ls adrecen només o sobretot en català. Quant a la llengua general de l'ensenyament rebut pels infants, només 1 de cada 10 alumnes manifesta que aquest és només o sobretot en català, mentre que més de tres quartes parts manifesta que és en català i en castellà per igual.

TAULA 27. Llengua de relació amb els professors d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina. Font: RESOL.

	LLENGUA DELS ALUMNES AMB ELS PROFESSORS	LLENGUA DELS PROFESSORS AMB ELS ALUMNES	LLENGUA DE L'ENSENYAMENT
Només o sobretot en català	9,9%	14,6%	9,6%
Igual en català que en castellà	64,2%	72,0%	77,1%
Només o sobretot en castellà	25,9%	13,4%	13,3%
Total	100%	100%	100%

3. PAISATGE LINGÜÍSTIC URBÀ

3.1. Usos d'administracions públiques, organismes oficials i entitats

3.1.1. Senyalització pública de les vies

Amb relació a la senyalització pública de les vies (carrers, places...) de Santa Catalina, es pot dir que gairebé la totalitat de les plaques estan escrites en català. De les 42 vies que formen part de la barriada,¹⁶ només una, el carrer Verja, té la senyalització (dues plaques) en castellà.¹⁷

Aquest ús majoritari de la llengua catalana encara queda més palès si tenim en compte el nombre total de plaques comptabilitzades al barri: 147. D'aquestes, només les dues del carrer Verja no estan escrites en català.

3.1.2. Retolació institucional i associativa

Les úniques dependències de l'Administració pública al barri són una d'estatal (Correus)¹⁸ i quatre de locals (llar d'ancians, mercat,¹⁹ biblioteca i centre cultural). Aquestes quatre tenen el nom identificador en català, mentre que la primera només és en castellà. A més, s'han de tenir presents alguns establiments que exhibeixen retolació exterior que està marcada per alguna institució. En aquest cas, hem d'esmentar les cinc administracions de Loterías y Apuestas del Estado, les quals tenen la retolació exterior en castellà, i també cal referir-se al cas dels dos estancs del barri analitzats: un té el rètol identificador en català i l'altre en castellà.

D'altra banda, s'han comptabilitzat cinc associacions amb seu al barri. D'aquestes, només una associació de veïns té la retolació en català.

3.1.3. Correus

En l'oficina de Correus de Santa Catalina, el català, tot i ser-hi present, en els usos institucionals escrits ocupa una posició secundària amb relació a la llengua castellana, que és utilitzada de manera prioritària en la majoria de funcions escrites (retolació, documentació i impresos). A part del castellà i del català, també hi són usades de manera més esporàdica altres llengües com l'anglès, l'alemany i el xinès.

La identificació exterior de l'oficina es fa mitjançant la marca de l'organisme, que és en castellà (Correos). La retolació exterior és majoritàriament en castellà. El català apareix només en les indicacions de la bústia, que són en castellà i, parcialment, en català.

En la retolació interior domina l'ús del castellà en exclusiva (en les indicacions del tauler informatiu i en el panell). Hi ha indicacions bilingües en castellà i català (rètols de productes exposats en una vitrina), un cartell en xinès i indicacions plurilingües (la retolació de la bústia interior és en castellà, català, anglès i alemany).

Els productes (sobres, capsos...) són només en castellà. Hi ha formularis bilingües (castellà-anglès) i altres de trilingües (castellà-català-anglès). Els prospectes són bilingües (castellà-català).

L'observació de la llengua en què atenen els usuaris es va fer només en una ocasió i es va comprovar que aquests obtenien la resposta en la llengua en què s'hi havien adreçat en iniciar la conversa (català o castellà).

¹⁶ Vegeu l'annex «Vies públiques del barri de Santa Catalina».

¹⁷ Cal dir que, en el moment de fer l'estudi, aquest carrer no tenia encara un nom oficial en català, motiu que explica que les plaques siguin en castellà. El canvi de nom pel de carrer de la Barrera de Baix es va aprovar el maig de 2008, i el nom es considera oficialment canviat quan es col·loquen les plaques amb el nom nou.

¹⁸ Vegeu l'apartat 3.1.3, «Correus».

¹⁹ Vegeu l'apartat 3.2.3, «Mercat de Santa Catalina».

TAULA 28. Ús del català i el castellà escrit a l'oficina de Correus de Santa Catalina.

	CATALÀ		CASTELLÀ		CATALÀ-CASTELLÀ		TOTAL	
Cartells exteriors	0	0,0%	3	60,0%	2	40,0%	5	100%
Cartells interiors	0	0,0%	4	67%	2	33%	6	100%
Prospectes	0	0,0%	0	0,0%	8	100,0%	8	100%

En aquest sentit, la distribució de les funcions lingüístiques en aquesta oficina de Correus en línies generals coincideix amb l'observació que també s'ha fet a l'oficina central de Palma.

Excepte en l'atenció oral als usuaris, en què els empleats —en les nostres observacions— s'adapten indistintament al castellà o al català segons com aquells s'hi adrecen, en la resta d'usos la llengua castellana és predominant i pot aparèixer utilitzada, amb freqüència, de forma exclusiva o en documents bilingües. El català, en canvi, no s'emptra mai sol,²⁰ sinó només en documents i retolacions bilingües o plurilingües, encara que no en tots els casos, ja que n'hi ha en què no apareix usat tot i que, al costat del castellà, es pugui emprar una llengua estrangera (alemany, francès o anglès).

3.2. Usos en l'àmbit comercial

3.2.1. Retolació

3.2.1.1. Objectiu

L'objectiu principal d'aquest apartat és conèixer els usos lingüístics en la retolació exterior dels establiments comercials del barri de Santa Catalina.

3.2.1.2. Variables

Les principals variables que s'han tingut en compte són:

1. Activitat i sector: classificació del tipus d'activitat econòmica de l'establiment.
2. Tipus de rètol: distinció de dos tipus de rètols: els identificadors i els informatius. Entenem per rètols identificadors els que indiquen el nom i el tipus d'establiment (de caràcter durador i generalment fix) i per rètols informatius els que indiquen els serveis que s'ofereixen, els horaris, les ofertes, els preus, etc. (s'exceptuen del recompte els rètols o cartells de promoció repartits pels distribuïdors dels productes) que es poden observar des de l'exterior de l'establiment.
3. Ús lingüístic: llengua o llengües utilitzades en els dos tipus de rètols.

3.2.1.3. Univers i mostra

Atesa la reduïda superfície del barri, l'univers i la mostra coincideixen: són el conjunt de rètols identificadors i la retolació informativa exterior de tots els establiments comercials del barri de Santa Catalina.

3.2.1.4. Obtenció de la informació

La informació s'ha obtingut mitjançant l'observació sistemàtica de la retolació exterior de tots els establiments del barri i el registre en un full de recollida de dades. El treball de camp s'ha dut a terme, entre els mesos de maig i juliol

²⁰ A tall d'anècdota, es pot indicar que el xinès sí que, en un cartell, hi apareix usat sol.

de 2008, amb cinc observadors, alumnes de la Universitat de les Illes Balears,²¹ que prèviament havien estat instruïts sobre els criteris de recollida d'informació i el funcionament del full de registre.

3.2.1.5. Característiques dels establiments estudiats

TAULA 29. Establiments comercials de Santa Catalina per activitats i sectors.			
ACTIVITAT	SECTOR	FREQÜÈNCIA	%
Hoteleria i restauració	Restauració	166	27,9
Ferreteries, pintures...	Equipament	62	10,4
Serveis a la persona	Salut i estètica	59	9,9
Confecció, teixits...	Tèxtil i derivats	47	7,9
Bancs	Finances	32	5,4
Construcció	Construcció	29	4,9
Serveis a les empreses	Serveis a les empreses	27	4,5
Alimentació	Alimentació	24	4,0
Oci	Oci i formació	21	3,5
Electrodomèstics	Equipament	17	2,9
Altres no classificables	Altres	16	2,7
Educació ²²	Oci i formació	14	2,4
Altres empreses de serveis	Altres	13	2,2
Farmàcies, herboristeries...	Salut i estètica	12	2,0
Diaris, revistes...	Oci i formació	11	1,8
Automòbils, motos...	Equipament	10	1,7
Transports de passatgers	Altres	8	1,3
Perfumeries	Salut i estètica	6	1,0
Animals i plantes	Altres	5	0,8
Empreses de subministrament	Equipament	5	0,8
Rel·lotgeries	Altres	4	0,7
Telecomunicacions i programari	Equipament	4	0,7
Hipermercats	Alimentació	3	0,5
Total		595	100

Per analitzar les característiques dels establiments de la barriada s'ha partit d'una classificació de 23 activitats (taula 29), que posteriorment s'han agrupat en 10 sectors per poder simplificar-ne la interpretació (gràfic 2). El sector amb un nombre més gran d'establiments és el de la restauració (27,9%), que inclou hoteleria, bars i restaurants. El segon sector és el de l'equipament (16,5%), que inclou ferreteries, pintures, electrodomèstics, automòbils, motos, empreses de subministrament i telecomunicacions i programari. El tercer sector que supera el 10% del total és el de salut i estètica (12,9%), que inclou serveis a la persona, farmàcies, herboristeries i perfumeries.

²¹ Catalina Font, Anna Igualde, Joan Mas, Maria Sánchez i Ignasi Serra.

²² Aquesta categoria inclou acadèmies i escoles infantils de caràcter privat. Per a més informació sobre els centres escolars, vegeu l'apartat 4, «Oferta educativa».

3.2.1.6. Resultats

3.2.1.6.1. Rètols identificadors

TAULA 30. Distribució de les llengües usades en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina.		
	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
Sense contingut ²³	90	15,2%
Només una llengua	376	63,5%
Diverses llengües	20	3,4%
Multilingüe repetit ²⁴	3	0,5%
Ambivalent ²⁵	103	17,4%
Total	592	100%

Amb relació al nombre de llengües usades en els rètols identificadors dels establiments, es pot observar com la majoria (63,5%) opta per utilitzar una única llengua. El grup de comerços en què s'opta obertament per l'ús de diverses llengües només assoleix el 3,9% del total. Destaquen els percentatges de les categories «sense contingut» (15,2%) i «ambivalent» (17,4%), les quals es caracteritzen, sobretot la primera, per incloure expressions breus, en què no cal la comprensió i gens conflictives lingüísticament: Segurama, Ken, Tayoba...

TAULA 31. Usos lingüístics en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina.		
	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
Rètols només en català	95	16,0%
Rètols només en castellà	218	36,8%
Rètols en català i castellà	15	2,5%
Rètols ambivalents	103	17,4%
Rètols només en anglès	52	8,8%
Rètols sense contingut	90	15,2%
Altres rètols (altres llengües i altres combinacions, algunes de les quals poden incloure el català)	19	3,2%
Total	592	100%

Més d'un terç (36,8%) dels rètols identificadors són en castellà, i menys d'una cinquena part (16%) són en català. Les altres llengües no oficials assoleixen el 12% del total, si bé un 8,8% correspon únicament a l'anglès.

TAULA 32. Presència de les diverses llengües en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina.		
	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
Total de rètols amb presència del català	214	36,1%
Total de rètols amb presència del castellà	343	57,9%
Total de rètols amb presència d'altres llengües	71	12,0%
Total de rètols sense contingut	90	15,2%

²³ Aquesta categoria inclou elements com cognoms, sigles, acrònims i símbols.

²⁴ Es tracta dels rètols que tenen en diverses llengües exactament la mateixa informació, en aquest cas en català i en castellà.

²⁵ Aquesta categoria inclou textos que s'escriuen igual en català o castellà i que, per tant, no permeten identificar en quina llengua estan.

La presència total del català en els rètols identificadors, que podem obtenir de sumar els valors de català (16%), bilingüe català-castellà (2,5%), ambivalent (17,4%) i la part de la categoria «altres rètols» que inclou el català (0,2%), és d'un 36,1%. En el cas del castellà, aquest percentatge arriba al 57,9%.

TAULA 33. Usos lingüístics en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina, per sectors.						
SECTOR	RÈTOLS AMB PRESENCIA DEL CATALÀ		RÈTOLS AMB PRESENCIA DEL CASTELLÀ		RÈTOLS AMB PRESENCIA D'ALTRES LLENGÜES	
	Freqüència	%	Freqüència	%	Freqüència	%
Alimentació	11	52,4	12	57,1	1	4,8
Construcció	5	20,8	16	66,7	7	29,2
Equipament	29	36,3	61	76,3	9	11,3
Finances	14	56,0	16	64,0	2	8,0
Oci i formació	17	48,6	20	57,1	4	11,4
Restauració	68	45,9	100	67,6	21	14,2
Salut i estètica	36	54,5	45	68,2	6	9,1
Serveis a les empreses	13	52,0	15	60,0	6	24,0
Tèxtil i derivats	12	29,3	29	70,7	9	22,0
Altres	9	23,7	29	76,3	6	15,8

Per sectors, s'observa que la presència del català (català, bilingüe català-castellà i ambivalent) arriba a la cota màxima en el sector de les finances (56%); a l'altre extrem es troba el sector de la construcció, en què la presència del català es redueix fins al 20,8%. Si comparem els resultats amb els de la presència de castellà, veurem com els sectors amb un percentatge menor d'ús d'aquesta llengua —alimentació (57,1%) i oci i formació (57,1%)— superen per 36,3 punts el de menor percentatge de presència de català. La diferència de presència entre una llengua i l'altra és encara més evident si es té en compte que els sectors amb menys presència de castellà són 1,1 punts superiors al de més presència de català.

3.2.1.6.2. Rètols informatius

TAULA 34. Distribució de les llengües usades en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.		
	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
Només una llengua	428	82,0%
Diverses llengües	74	14,2%
Multilingüe repetit	12	2,3%
Ambivalent	8	1,5%
<i>Total</i>	522	100%

Amb relació al nombre de llengües utilitzades en els rètols informatius, la primera cosa que cal tenir en compte és que, si es comparen els resultats obtinguts amb els oferts en el cas dels rètols identificadors, en destaca la desaparició dels rètols sense contingut i la considerable davallada dels rètols que formen part de la categoria «ambivalent» (1,5%). La tendència al monolingüisme que s'observava en els rètols identificadors es reforça fins a arribar al 82% del total de rètols. Així i tot, el percentatge de rètols amb diverses llengües arriba al 16,5%.

TAULA 35. Usos lingüístics en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Rètols només en català	25	4,8%
Rètols només en castellà	389	74,5%
Rètols en català i castellà	41	7,9%
Rètols ambivalents	8	1,5%
Rètols en castellà i anglès	28	5,4%
Rètols només en anglès	12	2,3%
Altres rètols (altres llengües i altres combinacions, algunes de les quals poden incloure el català)	19	3,6%
<i>Total</i>	522	100%

TAULA 36. Presència de les diverses llengües en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Total de rètols amb presència del català	82	15,7%
Total de rètols amb presència del castellà	481	92,1%
Total de rètols amb presència d'altres llengües	59	11,3%

En comparació amb els rètols identificadors, l'ús del català en els rètols informatius pateix una davallada considerable. L'ús exclusiu del català assoleix un valor molt baix (4,8%), mentre que el castellà se situa com a llengua majoritària, amb un 74,5% del total. La presència de les altres llengües presenta resultats similars que en els rètols identificadors amb l'excepció de l'anglès, que disminueix el percentatge fins a gairebé la quarta part.

L'ús majoritari de la llengua castellana és encara més evident si es té en compte que sola o al costat d'altres llengües és present en el 92,1% dels rètols. En aquest sentit, la presència del català només arriba al 15,7% del total, a només 4,4 punts de distància de les llengües no oficials (11,3%).

TAULA 37. Usos lingüístics en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina, per sectors.

<i>SECTOR</i>	<i>TOTAL</i>	<i>RÈTOLS AMB PRESÈNCIA DEL CATALÀ</i>		<i>RÈTOLS AMB PRESÈNCIA DEL CASTELLÀ</i>		<i>RÈTOLS AMB PRESÈNCIA D'ALTRES LLENGÜES</i>	
		<i>Freqüència</i>	<i>%</i>	<i>Freqüència</i>	<i>%</i>	<i>Freqüència</i>	<i>%</i>
Alimentació	21	5	23,8	17	81,0	0	0,0
Construcció	29	3	10,3	27	93,1	8	27,6
Equipament	90	6	6,7	89	98,9	7	7,8
Finances	31	15	48,4	30	96,8	3	9,7
Oci i formació	41	12	29,3	34	82,9	8	19,5
Restauració	137	14	10,2	123	89,8	20	14,6
Salut i estètica	69	13	18,8	64	92,8	6	8,7
Serveis a les empreses	26	6	23,1	23	88,5	1	3,8
Tèxtil i derivats	35	3	8,6	33	94,3	2	5,7
Altres	43	5	11,6	41	95,3	4	9,3

Amb relació als usos lingüístics per sectors que es poden observar a la taula 37, la primera cosa que destaca és la supremacia dels rètols amb presència del castellà. La mitjana global de rètols amb presència d'aquesta llengua se

situa en el 91,3%, molt per sobre de la mitjana del 19,1% de rètols amb presència del català. El sector en què el català té més presència és el de finances (48,4%), mentre que el sector en què s'usa menys és el d'equipament (6,7%). En el sector d'equipament el castellà arriba a la cota màxima (98,9%). Pel que fa a les altres llengües, el valor màxim (27,6%) es dona en el sector de la construcció, seguit del sector de l'oci i la formació, en què assoleixen el 19,5% de presència.

3.2.1.6.3. Conclusions

En primer lloc, cal tenir en compte el nombre de llengües usades en els rètols. En ambdós tipus de rètols, identificadors i informatius, hi ha la tendència a l'ús exclusiu d'una determinada llengua. Aquesta tendència es reforça en els rètols de tipus informatiu, en què desapareix la categoria «sense contingut» i la presència de rètols amb contingut ambivalent és gairebé nul·la. Aquests resultats es poden relacionar amb la naturalesa dels dos tipus de rètols: els rètols informatius tenen una funció comunicativa, de transmissió d'informació i, en conseqüència, hi ha més atenció al contingut lingüístic; en canvi, en els rètols identificadors l'objectiu primordial és la identificació de l'establiment.

Pel que fa als usos lingüístics, es pot parlar de domini de la llengua castellana: tant en els rètols identificadors (57,9%) com en els rètols informatius (92,1%) és la llengua d'ús majoritari. Amb relació a aquestes dades, es pot observar que la tendència a l'unilingüisme afavoreix el castellà per sobre de les altres llengües, sobretot de la catalana, que és la que perd més percentatge de presència (20,4%) en comparar els usos lingüístics entre els dos tipus de rètols: la presència del català en els rètols identificadors assoleix el 36,1%, mentre que en els rètols informatius davalla fins al 15,7%. El nombre de rètols amb altres llengües no oficials a les Illes Balears és relativament important tant en els rètols identificadors (12%) com en els rètols informatius (11,3%).

Per sectors, en els rètols identificadors el català obté més presència en el sector de les finances (56%) i en el de salut i estètica (54,5%), mentre que en el sector de la construcció presenta el percentatge més baix (20,8%). En la retolació informativa el català assoleix els percentatges més alts en el sector de les finances (48,4%) i en el de l'oci i la formació (29,3%), mentre que el més baix és el del sector de l'equipament (6,7%). Amb relació a la presència de cada un dels sectors al barri, s'ha de tenir en compte que els sectors en què el català obté més presència tenen poca incidència en el total, la qual cosa fa que el paisatge lingüístic sigui fonamentalment en castellà.

3.2.2. Disponibilitat lingüística d'atenció als clients

3.2.2.1. Treball de camp

El treball de camp s'ha dut a terme entre els dies 1 i 5 de setembre de 2008.²⁶

L'observació s'ha fet a 101 establiments comercials. N'hi ha de diversos carrers, els quals van ser seleccionats mitjançant una ruta aleatòria. Els carrers són: Anníbal, Antich, Borguny, Caro, Cerdà, Cervantes, Comte de Barcelona, Cotoner, Despuig, Espartero, Fàbrica, Indústria, Monterrey, Murillo, plaça de la Navegació, plaça del Progrés, Pou, Pursiana, Sant Magí i Villalonga.

Les interpel·lacions de les dues observadores als encarregats dels establiments les caracteritzaven com a clientes potencials i, en tots els casos, hi havia més de dos torns de rèplica.

La informació recollida conté la llengua de retolació dels establiments —per poder comprovar si hi ha relació entre aquest ús lingüístic i la disponibilitat d'atenció oral; no s'ha distingit entre retolació identificadora i informativa—, el

²⁶ Les encarregades de fer les observacions han estat Dorthe Ballermann i Antònia Ferriol, alumnes de postgrau de la Universitat de les Illes Balears.

tipus d'establiment i el sector al qual pertany, si la interpel·lació en català s'ha entès i quina ha estat la llengua de resposta.

3.2.2.2. Resultats

TAULA 38. Disponibilitat lingüística d'atenció als clients en establiments comercials de Santa Catalina, per sectors.					
SECTOR ²⁷		COMPENSIÓ	RESPOSTA		
			Català	Castellà	Altres
0. Institucions	Freq.	2	2	0	0
	%	100	100,0	0,0	0,0
1. Confecció, teixits, calçats, pell, marroquineria i articles per a esports	Freq.	17	11	6	0
	%	100	64,7	35,3	0,0
2. Objectes de llar i automòbil	Freq.	35	18	16	1
	%	100	51,4	45,7	2,9
4. Alimentació, hipermercats, forns de pa...	Freq.	8	4	4	0
	%	100	50,0	50,0	0,0
5. Papereries, acadèmies, sales de joc, locutoris i sales d'Internet	Freq.	10	2	8	0
	%	100	20,0	80,0	0,0
6. Farmàcies, higiene llar i personal, serveis a la persona, fotografia...	Freq.	20	12	8	0
	%	100	60,0	40,0	0,0
7. Entitats financeres	Freq.	1	1	0	0
	%	100	100,0	0,0	0,0
8. Construcció, serveis a les empreses, empreses de subministrament, telecomunicacions i programari, transports, empreses en general	Freq.	8	5	3	0
	%	100	62,5	37,5	0,0
Total	Freq.	101	55	45	1
	%	100	54,5	44,6	1,0

En tots els establiments observats han entès l'interlocutor, la qual cosa demostra que és possible ser atès als comerços quan algú s'hi adreça en català.

En canvi, la capacitat de respondre en català disminueix considerablement. Només en un poc més de la meitat dels casos va ser possible obtenir la resposta en català. En tots els sectors la resposta en català va ser majoritària, excepte en el sector 4 (alimentació, hipermercats, forns de pa...), que va ser només en el 50% de casos, i en el sector 5 (papereries, acadèmies, sales de joc, locutoris i sales d'Internet), que només va ser en un 20% dels casos. La resposta en una altra llengua va ser en una botiga xinesa, en la qual l'enquestadora va obtenir resposta suposadament en xinès.

En els establiments retolats exclusivament en català la possibilitat de ser atesos en català és més elevada que en els establiments que empren exclusivament el castellà en la retolació, encara que en ambdós casos les respostes en català són les més habituals. Les altres opcions són de dimensions massa reduïdes perquè puguem tenir en compte els valors que donen, encara que es pot notar que, quan la retolació és en català i castellà, la proporció de respostes en una i altra llengua són molt semblants a les que s'obtenen en establiments retolats exclusivament en català. La

²⁷ No s'hi ha inclòs el sector 3 (hoteleria, bars i restaurants) perquè l'observació en aquests establiments s'ha dut a terme de forma diferent. Vegeu l'apartat 3.2.4, «Restauració».

proporció més baixa de respostes en català es dona en els establiments que no empen cap d'aquestes dues llengües en la retolació (tot i que el nombre és molt baix: només nou establiments en aquesta mostra).

TAULA 39. Usos lingüístics en la retolació d'establiments comercials de Santa Catalina amb relació a la llengua d'atenció al client.				
LLENGÜES DE RETOLACIÓ	TOTAL	RESPOSTA		
		Català	Castellà	Altres
Català	14	10	4	0
	100%	71,4%	28,6%	0,0%
Castellà	59	31	27	1
	100%	52,5%	45,8%	1,7%
Català i castellà	13	9	4	0
	100%	69,2%	30,8%	0,0%
Català i altres llengües	1	1	0	0
	100%	100,0%	0,0%	0,0%
Castellà i altres llengües	3	0	3	0
	100%	0,0%	100,0%	0,0%
Català, castellà i altres llengües	2	2	0	0
	100%	100,0%	0,0%	0,0%
Altres llengües	9	2	7	0
	100%	22,2%	77,8%	0,0%
Total	101	55	45	1
	100%	54,5%	44,6%	1,0%

Una comparació que sí que és il·lustrativa, per les diferències que es donen, és si agrupam, d'una banda, les respostes obtingudes en tots els establiments en què en la retolació hi ha presència de català i, de l'altra, les dels establiments en què el català no és present en la retolació. En el primer cas, les respostes en català han significat el 73,3%; en el segon, el 46,5%.

TAULA 40. Presència de les diverses llengües en la retolació d'establiments comercials de Santa Catalina.				
	TOTAL	RESPOSTA		
		Català	Castellà	Altres
Total de rètols amb presència del català	30	22	8	0
	100%	73,3%	26,7%	0,0%
Total de rètols amb presència del castellà	77	42	34	1
	100%	54,5%	44,2%	1,3%
Total de rètols amb absència del català	71	33	37	1
	100%	46,5%	52,1%	1,4%

3.2.2.3. Conclusions

La interpel·lació en català als establiments d'aquesta zona té un alt nivell d'èxit quant a comprensió per part de la persona interpel·lada i, a més, en la majoria d'ocasions és possible obtenir la resposta en català. Vists aquests resultats, sembla totalment injustificat manifestar prevenció a l'hora d'usar el català en aquestes situacions.

3.2.3. Mercat de Santa Catalina

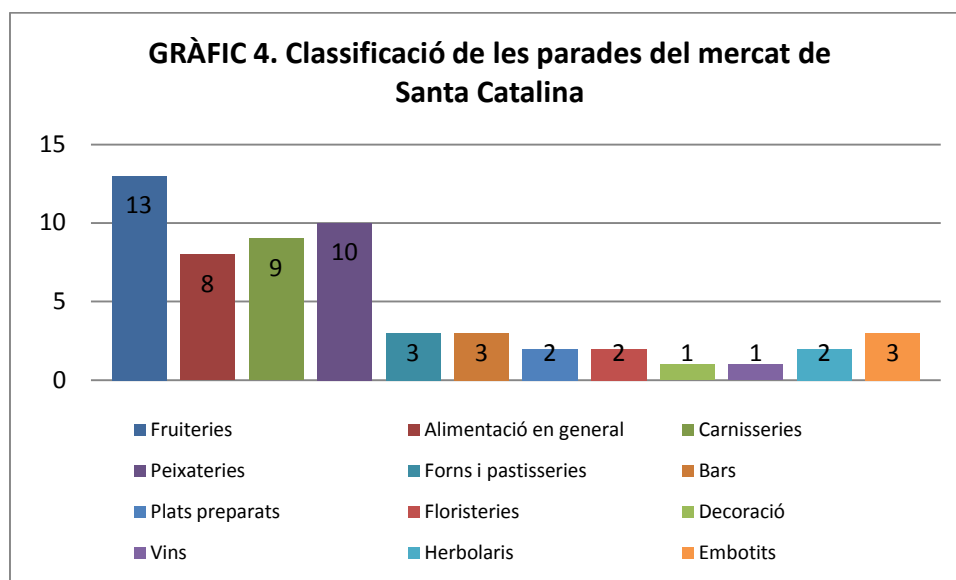
El treball de camp es va fer els dies 18 i 22 de novembre de 2008, i el dia 11 de febrer de 2009 es va fer una comprovació per resoldre alguns dubtes.

3.2.3.1. Característiques

El mercat està situat al barri de Santa Catalina, a la plaça de la Navegació. Ocupa tota una illa de cases i té sortida a cada carrer.

L'horari del mercat és de 7 a 15 h de dilluns a dissabte. Els clients que hi trobam entre setmana són els qui hi viuen més a prop, la gent del barri. En canvi, el dissabte s'hi veu gent de tot Palma que hi va a fer la compra. També hi podem trobar qualche estranger.

Dins el recinte del mercat hi ha 57 parades, cada una amb un rètol identificador. Podem classificar les diferents parades en dotze classes: fruiteries, alimentació en general, carnisseries, peixateries, forns i pastisseries, bars, plats preparats, floristeries, decoració, vins, herbolaris i embotits.

3.2.3.2. Retolació²⁸

TAULA 41. Retolació del mercat de Santa Catalina.					
TOTAL DE PARADES	TOTAL DE RÈTOLS	IDENTIFICADORS		INFORMATIUS	
		FREQÜÈNCIA	%	FREQÜÈNCIA	%
57	114	57	50	57	50

²⁸ Per a la definició de rètol identificador i de rètol informatiu, vegeu l'apartat 3.2.1.2.

TAULA 42. Usos lingüístics en els rètols identificadors del mercat de Santa Catalina.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Rètols només en català	27	47,4%
Rètols només en castellà	23	40,4%
Rètols només en anglès	1	1,8%
Rètols sense contingut	6	10,5%
<i>Total</i>	57	100%

TAULA 42. Usos lingüístics en els rètols identificadors del mercat de Santa Catalina.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Rètols només en català	27	47,4%
Rètols només en castellà	23	40,4%
Rètols només en anglès	1	1,8%
Rètols sense contingut	6	10,5%
<i>Total</i>	57	100%

TAULA 43. Presència de les diverses llengües en els rètols identificadors del mercat de Santa Catalina.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Total de rètols amb presència del català	27	47,4%
Total de rètols amb presència del castellà	23	40,4%
Total de rètols amb presència d'altres llengües	1	1,8%
Total de rètols sense identificació lingüística	6	10,5%

TAULA 44. Usos lingüístics en els rètols informatius del mercat de Santa Catalina.

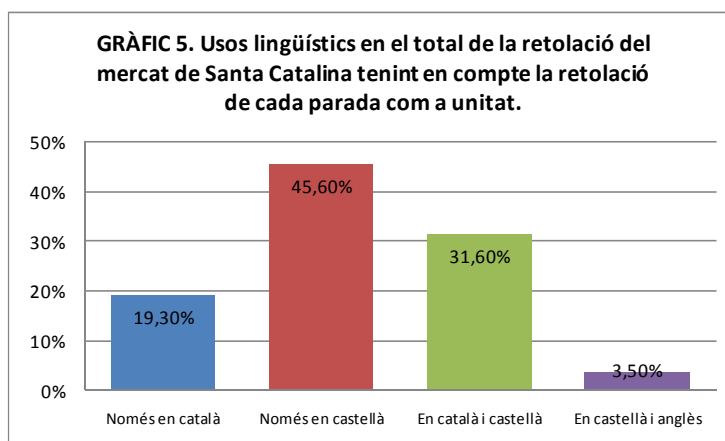
	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Rètols només en català	11	19,3%
Rètols només en castellà	39	68,4%
Rètols en català i castellà	6	10,5%
Rètols només en anglès	1	1,8%
<i>Total</i>	57	100%

TAULA 45. Presència de les diverses llengües en els rètols informatius del mercat de Santa Catalina.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Total de rètols amb presència del català	17	29,8%
Total de rètols amb presència del castellà	45	78,9%
Total de rètols amb presència d'altres llengües	1	1,8%

TAULA 46. Usos lingüístics en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat.

	<i>FREQÜÈNCIA</i>	<i>PERCENTATGE</i>
Parades amb els rètols...		
...només en català	11	19,3%
...només en castellà	26	45,6%
...en català i castellà	18	31,6%
...en castellà i anglès	2	3,5%
<i>Total</i>	57	100%

TAULA 47. Presència de les diverses llengües en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat.

	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
Total de rètols amb presència del català	29	50,9%
Total de rètols amb presència del castellà	46	80,7%
Total de rètols amb presència d'altres llengües	2	3,5%

TAULA 48. Usos lingüístics en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat, per tipus de parada.

	TIPUS DE PARADA												TOTAL
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Rètols només en català	1	1	1	5	2	1	0	0	0	0	0	0	11
Rètols només en castellà	9	3	8	0	0	1	2	0	0	0	2	1	26
Rètols en català i castellà	2	3	0	5	1	1	0	2	1	1	0	2	18
Rètols en castellà i anglès	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Total	13	8	9	10	3	3	2	2	1	1	2	3	57

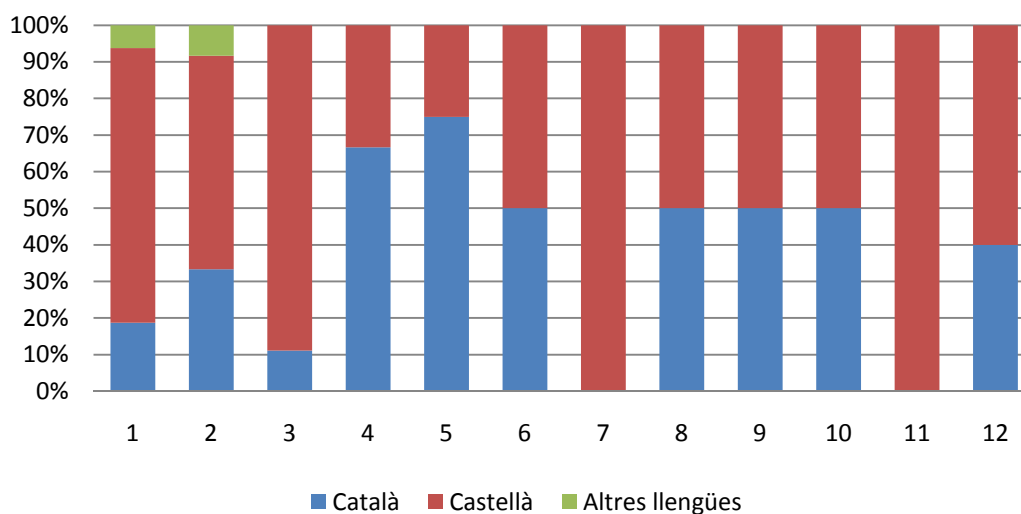
1: fruiteries; 2: alimentació en general; 3: carnisseries; 4: peixateries; 5: forns i pastisseries; 6: bars; 7: plats preparats; 8: floristeries; 9: decoració; 10: vins; 11: herbolaris; 12: embotits.

TAULA 49. Presència de les diverses llengües en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat, per tipus de parada.

	TIPUS DE PARADA												TOTAL
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Total de rètols amb presència del català	3	4	1	10	3	2	0	2	1	1	0	2	29
Total de rètols amb presència del castellà	12	7	8	5	1	2	2	2	1	1	2	3	46
Total de rètols amb presència d'altres llengües	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2

1: fruiteries; 2: alimentació en general; 3: carnisseries; 4: peixateries; 5: forns i pastisseries; 6: bars; 7: plats preparats; 8: floristeries; 9: decoració; 10: vins; 11: herbolaris; 12: embotits.

GRÀFIC 6. Presència de les diverses llengües en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat, per tipus de parada.

1: fruïteries; 2: alimentació en general; 3: camisseries; 4: peixateries; 5: forns i pastisseries; 6: bars; 7: plats preparats; 8: floristeries; 9: decoració; 10: vins; 11: herbolaris; 12: embotits.

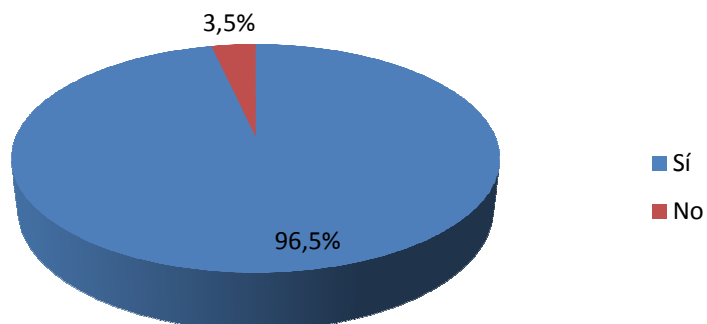
3.2.3.3. Atenció oral

3.2.3.3.1. Comprensió de les interpel·lacions en català

TAULA 50. Comprensió dels dependents del mercat de Santa Catalina d'interpel·lacions en català.

		ENTÉN L'ENQUESTADOR		NO L'ENTÉN					
				Total		Demana amb correcció que li parlin en una altra llengua		Informa asprament que no l'entén	
	Total	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%
Homes	16	16	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Dones	41	39	95,1	2	4,9	2	4,9	0	0,0
Total	57	55	96,5	2	3,5	2	3,5	0	0,0

GRÀFIC 7. Comprensió dels dependents del mercat de Santa Catalina d'interpel·lacions en català.

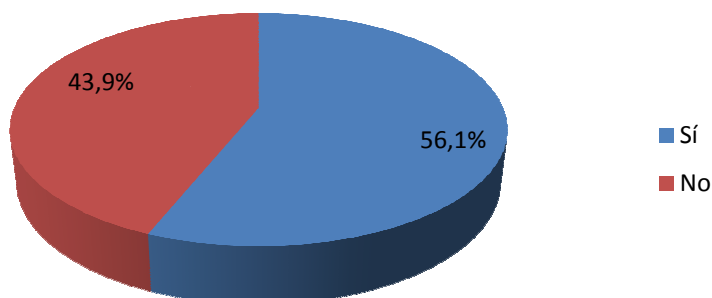

3.2.3.3.2. Llengua de resposta

TAULA 51. Llengua de resposta dels dependents del mercat de Santa Catalina a interpel·lacions en català.

	TOTAL	CATALÀ		CASTELLÀ	
		Freqüència	%	Freqüència	%
Homes	16	9	56,3	7	43,8
Dones	41	23	56,1	18	43,9
Total	57	32	56,1	25	43,9

GRÀFIC 8. Resposta en català dels dependents del mercat de Santa Catalina a interpel·lacions en català.

3.2.3.4. Conclusions

En els rètols identificadors és més usada la llengua catalana que la castellana per poca diferència: un 47,4% i un 40,4%, respectivament. En els rètols informatius, en canvi, la presència del castellà està més generalitzada que la del català, ja que són presents, respectivament, en el 78,9% i el 29,8% dels rètols. En les parades, observades sense distingir les dues classes de rètols, la presència del castellà abasta el 80,7% dels establiments i la del català, només el 50,9%; la presència d'altres llengües és molt inferior (3,5%). Cal destacar l'elevada presència del català en la retolació de les peixateries, ja que és present en totes; la causa és que durant la legislatura 1999-2003 es va fer una actuació institucional per promoure la retolació en català en aquest tipus d'establiments dels mercats municipals de Palma.

Pel que fa a la comprensió oral del català per part dels dependents, es pot observar que un 96,5% entén el català. D'altra banda, les llengües usades pels dependents són el català i el castellà. Les dues estan molt igualades, però quan són interpel·lats en català la resposta en aquesta mateixa llengua només es produeix en poc més de la meitat del dependents (56,1%) i la resta respon en castellà (43,9%). La variable de sexe dels dependents no és significativa pel que fa a la llengua en què atenen els clients.

Segons aquestes dades, la capacitat d'atenció oral en llengua catalana és més elevada que la presència del català escrit en la retolació.

3.2.4. Restauració

Aquesta part del treball es basa en l'observació directa, entre el 4 de setembre i el 9 de desembre de 2008, de 67 restaurants i establiments de copes del barri de Santa Catalina, seleccionats de manera aleatòria mitjançant una ruta.

L'observació s'ha centrat en la disponibilitat lingüística d'atenció als clients d'aquests establiments quan s'hi adrecen en català i en les llengües usades en la redacció de les cartes i les pissarres o cartells similars d'oferta de productes.

TAULA 52. Atenció oral en establiments de restauració de Santa Catalina.				
	COMPRENSIÓ DEL CATALÀ		RESPOSTA EN CATALÀ	
Sí	50	74,6%	19	28,4%
No	17	25,4%	48	71,6%

TAULA 53. Llengües de les cartes en establiments de restauració de Santa Catalina.								
	TOTAL	C	A	AN	E	F	I	J
1 llengua	35	0	0	1	34	0	0	0
	100%	0,0%	0,0%	2,9%	97,1%	0,0%	0,0%	0,0%
2 o més llengües	15	3	7	10	15	1	1	1
	100%	20,0%	46,7%	66,7%	100,0%	6,7%	6,7%	6,7%
Total	50	3	7	11	49	1	1	1
	100%	6,0%	14,0%	22,0%	98,0%	2,0%	2,0%	2,0%

C: català; A: alemany; AN: anglès; E: espanyol; F: francès; I: italià; J: japonès.

TAULA 54. Llengües de les pissarres en establiments de restauració de Santa Catalina.						
TOTAL	ANGLÈS		CASTELLÀ		CATALÀ I CASTELLÀ	
37	1	2,7%	35	94,6%	1	2,7%

Únicament la capacitat d'entendre les interpel·lacions dels clients que s'hi adrecen en català presenta un valor positiu elevat. En tots els altres casos, l'ús del català representa uns valors molt baixos. Només una quarta part del personal que va atendre els observadors ho va fer en català.

De les 50 cartes de restaurant analitzades, només 3 tenien versió en català i, aquestes, eren d'establiments que les oferien en diverses llengües. N'hi ha més que les tenen en alemany i en anglès que en català. En canvi, en tots, excepte en un, s'oferia la carta en versió castellana. Hi ha 34 establiments (el 68% dels que en tenen) que ofereixen la carta exclusivament en castellà.

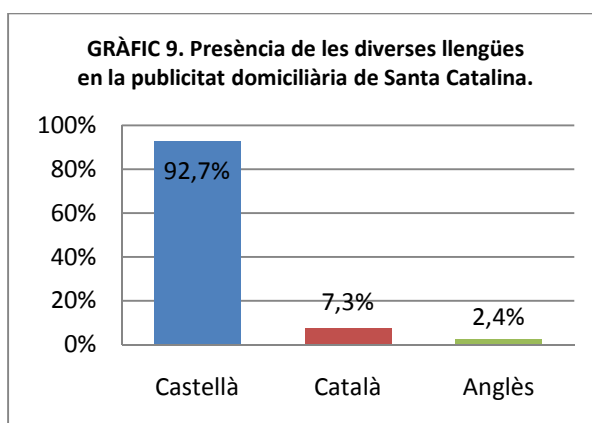
3.2.5. Publicitat domiciliar

Durant quinze dies (del 22 de setembre al 5 d'octubre de 2008) s'han observat els anuncis publicitaris (fulls volants impresos o fotocopiats, tríptics, catàlegs de productes, cartes publicitàries, etc.) que s'han deixat a la bústia de dues llars de Santa Catalina.²⁹ Els 41 anuncis recollits es poden classificar en els àmbits següents: restauració (29,3%), serveis de sanitat i estètica (14,6%), equipaments i serveis per a la llar (31,7%), grans superfícies d'alimentació i llar (9,8%), construcció (2,4%), anuncis de particulars (2,4%), anuncis personalitzats³⁰ de cultura (7,3%) i de salut (2,4%).

²⁹ Els objectes publicitaris repetits només s'han comptat una vegada.

³⁰ Són els anuncis que duen l'adreça del destinatari perquè forma part d'una llista de distribució.

A partir d'aquesta observació, hem comprovat que el castellà és present en gairebé tots els anuncis (92,7%) i, en quasi tots (90,4%), de manera exclusiva. Dels 41 anuncis recollits només n'hi ha 3 en català (7,3%), que corresponen als anuncis personalitzats de cultura (emesos tots per institucions o fundacions). Només n'hem trobat un (2,4%), de l'àmbit de serveis de sanitat i estètica, en què el castellà compartia espai amb una altra llengua. En aquest, l'eslògan és en anglès i la informació útil (emissor, producte, oferta i adreça), en castellà, de manera que la informació que apareix en castellà i la que apareix en anglès no és la mateixa. Així doncs, en aquest cas l'ús d'una llengua diferent del castellà no és per explicar el servei en aquesta llengua, sinó per imatge de modernitat, cosmopolitisme...

Si tenim en compte només els anuncis de serveis ubicats al mateix barri de Santa Catalina, que són el 17,1% del total (el 57% dels quals són de l'àmbit de la restauració), el percentatge d'anuncis exclusivament en castellà és del 85,7%; mentre que, si tenim en compte només els serveis oferts des de fora de Santa Catalina, el percentatge d'anuncis exclusivament en castellà és del 91,2%.

Per establir en quina llengua és cada anunci no hem tingut en compte el nom de l'empresa anunciant, que en el 12,2% dels casos és ambigu (perquè és una paraula inventada o perquè és ambivalent, és a dir, que tant podria ser en català com en castellà), en el 34,2% en castellà, en el 17,1% en castellà i una altra llengua (xinès o anglès), en el 9,8% en català i en el 26,8% dels casos restants en una altra llengua (anglès, xinès...).

3.3. Usos interpersonals espontanis

Amb relació al treball de camp d'aquest apartat, cal advertir que l'època de l'any en què s'ha fet l'estudi, l'estiu, juntament amb la presència de més dades recollides durant el matí que durant l'horabaixa, pot fer que la representació de la població no sigui la més ajustada a la realitat demogràfica de Santa Catalina. Cal tenir en compte que la presència del mercat condiciona l'ambient del barri durant determinades hores de la jornada.

3.3.1. Converses orals espontànies

3.3.1.1. Objectiu

L'objectiu principal d'aquest apartat és registrar quines llengües són més usuals en les converses espontànies pels carrers del barri de Santa Catalina.

3.3.1.2. Aspectes metodològics

La recollida de dades s'ha basat en l'audició de converses espontànies, sense intervenció de l'observador, en els carrers i les places del barri. Les audicions s'han dut a terme en dies i llocs diferents al llarg dels mesos d'agost i setembre de 2008. Les localitzacions escollides foren:

- la plaça del Progrés
- la plaça de la Navegació
- la glorieta de Pau Casals
- la plaça de la Verge del Miracle
- la intersecció entre el carrer de Villalonga i el carrer de Monterrey.

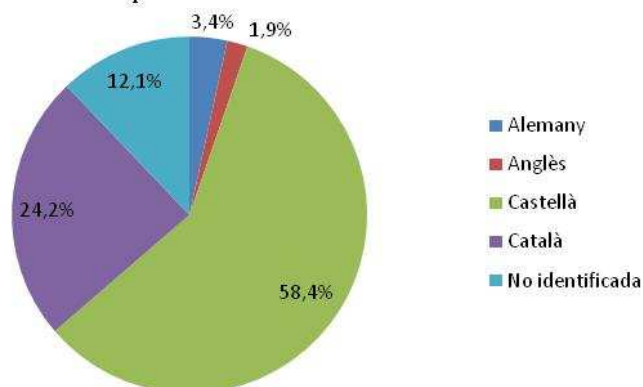
TAULA 55. Distribució de la mostra de converses observades pels carrers del barri de Santa Catalina.	
LOCALITZACIÓ	NOMBRE DE CONVERSES
Plaça del Progrés	107
Plaça de la Navegació	84
Glorieta de Pau Casals	66
Plaça de la Verge del Miracle	39
Intersecció Villalonga-Monterrey	26
<i>Total</i>	322

3.3.1.3. Resultats

TAULA 56. Ús de les diferents llengües en les converses observades pels carrers del barri de Santa Catalina.		
LLENGUA	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
Alemanys	11	3,4%
Anglès	6	1,9%
Castellà	188	58,4%
Català	78	24,2%
No identificada	39	12,1%
<i>Total</i>	322	100%

La dada més destacable és que la llengua castellana, amb un 58,4% del total, supera el conjunt de totes les altres llengües usades, inclosa la catalana, que assoleix un 24,2%. De la resta de llengües, les que tenen més presència són l'alemany i l'anglès, però amb percentatges bastant menors. Entre les llengües no identificades, l'observador suposa que en primer lloc caldria destacar les converses en àrab o amazic i després, a una distància considerable, les llengües eslaves (rus, polonès, txec...).

GRÀFIC 10. Distribució de les llengües en les converses observades pels carrers de Santa Catalina.

3.3.2. Resposta a interpel·lacions en català

3.3.2.1. Objectiu

L'objectiu principal d'aquest apartat és observar quina és, entre els vianants localitzats en el barri de Santa Catalina, la llengua de resposta a interpel·lacions que l'observador fa en català.

3.3.2.2. Aspectes metodològics

Per extreure les dades necessàries per fer l'estudi, s'han dut a terme un total de 120 interpel·lacions. El treball de camp s'ha fet entre els mesos de juny i agost de 2008. El nombre global d'interpel·lacions es troba desglossat en la taula següent.

TAULA 57. Distribució de les interpel·lacions dutes a terme pel barri de Santa Catalina.				
30/06/2008 MATÍ	10/07/2008 MATÍ	5/08/2008 HORABAIXA	25/08/2008 MATÍ	TOTAL
27	39	34	20	120

El procediment per obtenir la informació ha seguit sempre la mateixa pauta. En primer lloc, s'ha triat a l'atzar la primera persona que havia de ser observada. La interpel·lació s'ha produït mitjançant la pregunta «Que em podeu dir quina hora és?». Les respostes esperades són:

- que la persona interpel·lada entengui la pregunta i respongui
- que la persona interpel·lada respongui cortesament que no entén la pregunta
- que la persona interpel·lada respongui asprament que no entén la pregunta.

El mateix procediment s'ha repetit en una de cada deu persones que l'enquestador ha topat mentre caminava pels carrers del barri.

3.3.2.3. Característiques de la mostra

TAULA 58. Característiques de la mostra de persones interpel·lades pels carrers de Santa Catalina.												
	0-15 ANYS		16-25 ANYS		26-40 ANYS		41-60 ANYS		MÉS DE 60 ANYS		TOTAL	
	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%	Freq.	%
Dones	1	1,2	4	4,7	13	15,3	23	27,1	44	51,8	85	70,8
Homes	4	11,4	11	31,4	4	11,4	5	14,3	11	31,4	35	29,2
Total	5	4,2	15	12,5	17	14,2	28	23,3	55	45,8	120	100

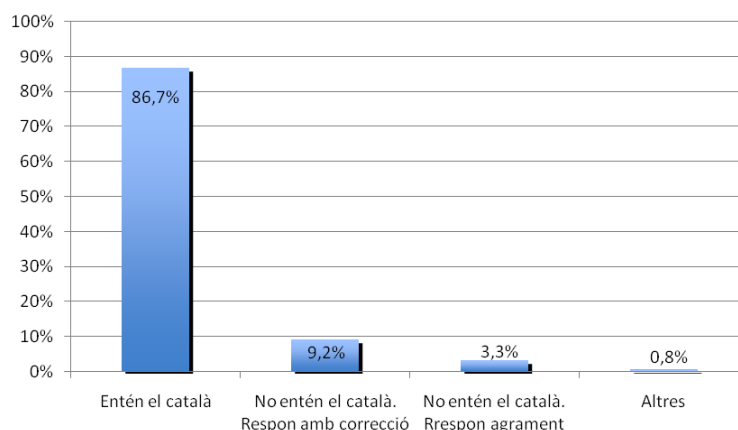
La majoria de les persones interpel·lades són dones, un 70,8% del total, mentre que els homes només assoleixen el 29,2%. Amb relació a l'edat (establerta aproximadament a partir d'un càlcul visual), el grup més nombrós, amb el 45,8% del total, és el de persones que superen els 60 anys, seguit del de persones de 41 a 60 anys, que assoleix un 23,3% del global. El grup amb menys representació és el de la població més jove, de fins a 15 anys.

3.3.2.4. Resultats

3.3.2.4.1. Nivell de comprensió

Un percentatge molt elevat, gairebé el 90%, de les persones interpel·lades entenen la pregunta de l'enquestador. Només el 12,5% del global no entenen la pregunta, i d'aquests només un percentatge molt reduït respon a l'informador de mala manera. Cal destacar un únic cas en què la persona interpel·lada refusa la comunicació.

GRÀFIC 11. Comprensió global de les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina.

TAULA 59. Nivell de comprensió de les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per sexes.

	ENTÉN EL CATALÀ	NO ENTÉN EL CATALÀ		ALTRES
		RESPON AMB CORRECCIÓ	RESPON ASPRAMENT	
Homes	88,2%	9,4%	1,2%	1,2%
Dones	82,9%	8,6%	8,6%	0,0%
Total	86,7%	9,2%	3,3%	0,8%

Si observam el nivell de comprensió del català per sexes, veurem que la diferència entre homes i dones no és gaire significativa, si bé les dones que entenen la pregunta representen un 5,3% més que els homes. La dada que sí que pot ser significativa és la diferència que es dona entre els uns i les altres quan s'obtenen respostes poc cordials: la xifra relativa als homes (8,6%) septuplica la de dones (1,2%) que responen poc cortesament (així i tot, en valors absoluts, es tracta de 3 homes i 1 dona; per tant, no podem donar un sentit general a aquest valor).

TAULA 60. Nivell de comprensió de les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per grups d'edat.

	ENTÉN EL CATALÀ	NO ENTÉN EL CATALÀ		ALTRES
		RESPON AMB CORRECCIÓ	RESPON ASPRAMENT	
0-15 anys	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
16-25 anys	73,3%	20,0%	6,7%	0,0%
26-40 anys	58,8%	29,4%	5,9%	5,9%

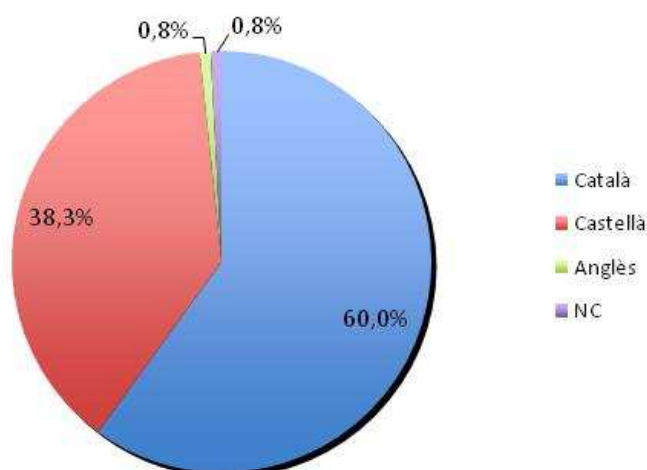
41-60 anys	92,9%	3,6%	3,6%	0,0%
Més de 60 anys	94,5%	3,6%	1,8%	0,0%

Pel que fa al nivell de comprensió per edats, es poden distingir tres grups prou diferenciats: el primer és el d'interpel·lats menors de 15 anys, en què es dona un 100% de comprensió; un segon grup és el que formen les persones enquestades de més de 41 anys, en què la comprensió no davalla del 92%; finalment, s'ha de parlar d'un tercer grup, que formen els interpel·lats entre 16 i 40 anys, el qual no supera el 73% de comprensió. En el grup d'interpel·lats que no entenen el català i responen asprament, es pot establir una correlació entre l'edat i les respostes negatives aspres: com menor és l'edat, més nombre de respostes s'obté (excepte en el grup dels més joves, en què tots entenen la pregunta).

3.3.2.4.2. Llengües de resposta

Pel que fa a les llengües de resposta, els resultats es reparteixen entre el 60% de respostes en català i el 38% de respostes en castellà. Només en dos casos no es produí una resposta en les dues llengües anteriors: una de les persones interpel·lades va respondre en anglès i una altra va refusar respondre.

GRÀFIC 12. Llengües de resposta a les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina.

TAULA 61. Llengües de resposta a les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per sexes.

	CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS	NC
Homes	45,7%	51,4%	2,9%	0,0%
Dones	65,9%	32,9%	0,0%	1,2%
Total	60,0%	38,3%	0,8%	0,8%

Amb relació a les llengües de resposta segons el sexe, es pot veure com en el cas dels homes l'ús del català i el del castellà estan més o menys equilibrats, si bé la majoria dels interpel·lats (51,4%) respon en castellà. La situació s'inverteix en parlar de les respostes donades per dones; en aquest cas, l'ús del català duplica l'ús del castellà.

TAULA 62. Llengües de resposta a les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per grups d'edat.				
	CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS	NC
0-15 anys	80,0%	20,0%	0,0%	0,0%
16-25 anys	26,7%	73,3%	0,0%	0,0%
26-40 anys	23,5%	64,7%	5,9%	5,9%
41-60 anys	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%
Més de 60 anys	70,9%	29,1%	0,0%	0,0%

Pel que fa a la relació entre la llengua en què responen els interpel·lats i l'edat que tenen, es poden establir, de nou, tres grups prou diferenciats: per una banda, el 80% de les persones enquestades menors de 15 anys contesten en català i la resta responen en castellà; per una altra, el grup que comprèn els interpel·lats majors de 41 anys usa majoritàriament el català en les seves respostes; finalment, el grup d'edat que mostra menys nombre de respostes en català (el percentatge màxim és el 26,7%) és el que inclou les persones entre 16 i 40 anys.

3.3.2.5. Conclusions

Amb relació a la comprensió, el percentatge de persones interpel·lades que entenen la pregunta de l'enquestador és molt elevat (86,7%). El 13,3% que resta és el percentatge de persones que no entenen la pregunta o no volen contestar, si bé la major part d'aquest parcial (9,2%) ho comunica amablement a l'observador.

La llengua majoritària de les respostes és el català, amb el 60% del total. La resta de respostes són en castellà, llevat de tan sols una persona que respon en anglès.

De la relació entre l'edat, per una banda, i la comprensió i la llengua de resposta, per l'altra, es poden establir tres grups diferents: el grup de persones interpel·lades menors de 15 anys és el que mostra el nivell de comprensió més elevat (100%) i alhora és el grup en el qual l'ús de la llengua catalana assoleix un percentatge més gran (80%); el grup de persones de més de 41 anys presenta la mateixa tònica que el grup anterior, però amb percentatges de comprensió i ús del català menors (93,7% i 73%, respectivament); finalment, el grup de persones que s'inclouen en la franja d'edat que va dels 16 als 40 anys és el que presenta els resultats més baixos tant en la comprensió (66,1%) com en l'ús (25,1%) de la llengua catalana.

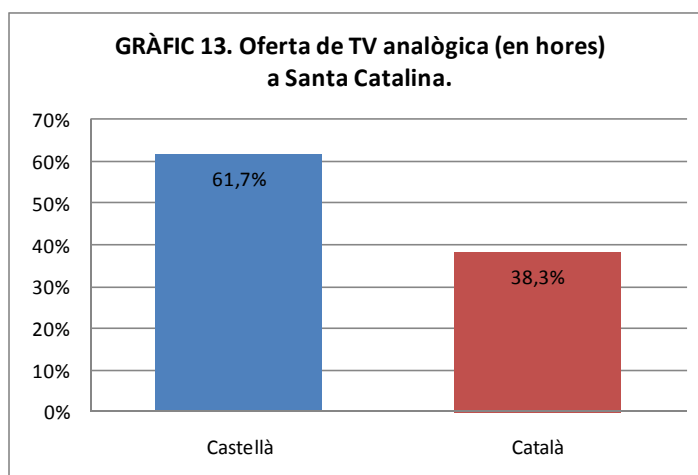
3.4. Usos en els mitjans de comunicació

3.4.1. TV (digital i analògica)

En una llar de Santa Catalina es reben 15 canals de televisió en format analògic. També cal tenir en compte l'existència de les plataformes digitals privades i les parabòliques, que presenten molta més varietat lingüística, ja que permeten, a aquells que tenen contractats aquests serveis, veure canals de diferents llocs del món. Tanmateix, aquesta oferta televisiva té una importància relativa respecte de la televisió convencional.

El 53,3% dels canals analògics són en castellà (inclosa TVE1, que emet tots els programes en aquesta llengua exceptuant els 30 minuts diaris de desconexió territorial, que són en català), el 33,3% dels canals són en català i el 13,3% emet programes en català (més d'un, en aquest cas) i programes en castellà.

Si sumam les hores de programació de tots els canals, resulta que, en un dia, s'emeten al voltant de 222 hores en castellà (61,7%) i 138 en català (38,3%). Si tots els canals i programes tinguessin la mateixa audiència, aquests serien els percentatges del consum televisiu en una llengua o altra.

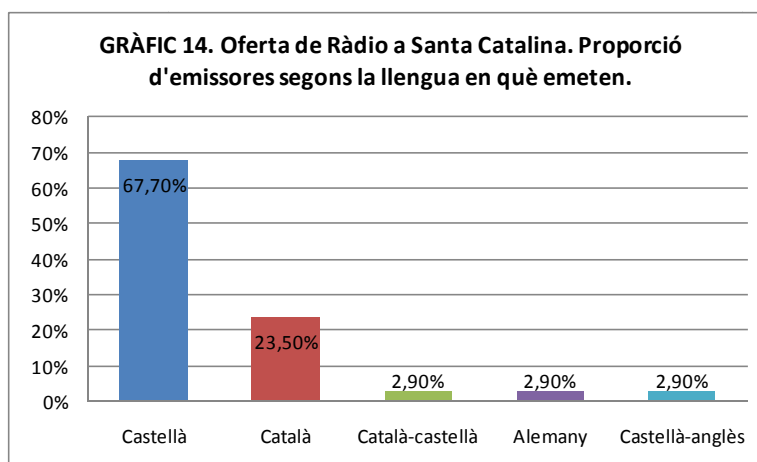
No tenim dades concretes del consum de televisió en una llengua o altra a Santa Catalina però, si ens remetem als resultats de l'ES2003 (vegeu l'apartat 2.1.3.4), a Palma la mitjana d'hores que consumeixen televisió en castellà les persones que miren habitualment la televisió és de 6,8 sobre 10 i la d'hores dedicades a mirar televisió en català, de 2,8 sobre 10 (la resta s'atribueix a altres llengües, oferta que deu provenir de plataformes digitals o antenes parabòliques). Hi ha un 20,5% d'aquesta població que no mira mai televisió en català. Si tenim en compte només les persones que entenen el català, aquestes dades no varien gaire, atès que la capacitat de comprensió del català és gairebé universal entre la població: 6,7 hores dedicades a mirar televisió en castellà i 3 hores a mirar televisió en català; a més, el 16,7% dels residents a Palma que entenen el català no miren mai emissions de televisió en aquesta llengua. És de notar que les mitjanes de consum de televisió segons la llengua presenten una proporció que s'aproxima al percentatge d'hores d'oferta analògica en català i en castellà.

Però l'oferta lingüística de la televisió digital terrestre, que ha de substituir l'analògica aviat, és una altra. Els canals que es reben a Santa Catalina per TDT són els mateixos que a qualsevol indret de Palma. Hi ha 30 canals, 22 dels quals són de televisió. Només un canal de televisió és en català (IB3), la qual cosa representa el 4,5% de televisió digital en català.³¹

3.4.2. Ràdio

En una llar de Santa Catalina es reben 34 emissores de ràdio en freqüència modulada. D'aquestes, el 47,1%, gairebé la meitat, són radiofórmules musicals, és a dir, que bàsicament emeten música enregistrada, amb alguns comentaris i anuncis intercalats. Si tenim en compte això, resulta que un 32,4% de les emissores emet programes en castellà, un 20,6% fa programes en català, un 41,2% són radiofórmules en castellà, un 5,9% són radiofórmules en català i un 5,9% emet programes en altres llengües. Hem fet la distinció entre ràdios convencionals i radiofórmules perquè la música que s'emet en les radiofórmules pot ser habitualment en una llengua diferent de la llengua de l'emissora, ja que majoritàriament és en anglès. I no té el mateix efecte lingüístic, per tant, una emissora de ràdio de continguts generalistes (informatius, tertúlies, etc.) que una altra que té la mateixa llengua vehicular però que només la utilitza en la locució del nom de l'emissora o d'algun comentari breu al mig de l'emissió musical quan aquesta ocupa la major part del temps.

³¹ En el lapse de temps transcorregut entre el moment de l'observació i el de la redacció (juliol de 2009), s'han produït alguns canvis significatius en la recepció de canals de TDT. Actualment es reben 22 canals de televisió per TDT en castellà (encara que la graella de programació d'un estigui ocupada amb freqüència per programes didàctics d'aprenentatge d'anglès), 4 en català i 1 que alterna programació en català i en castellà.

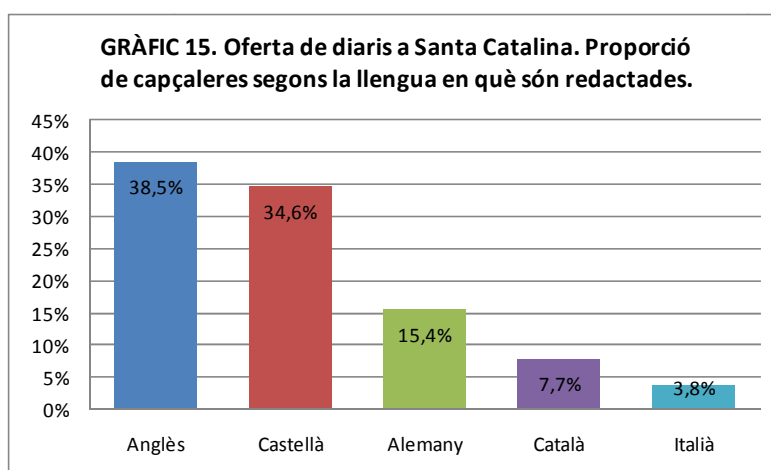
Si tenim en compte només la llengua de l'emissora, independentment dels continguts i del temps que es pot sentir, el 67,7% és en castellà; el 23,5%, en català; el 2,9% emet programes en català i programes en castellà, i es rep una emissora en alemany, que representa el 2,9%, i una de programes en castellà i programes en anglès, l'altre 2,9%.

Pel que fa al consum, ens hem de remetre novament a les dades de l'ES2003 (vegeu l'apartat 2.1.3.4), ja que no tenim dades específiques sobre Santa Catalina. Segons aquesta enquesta, les persones residents a Palma que escolten habitualment la ràdio n'escolten, de cada 10 hores, 8,1 en castellà, 1,6 en català i la resta en altres llengües. El 58,8% d'aquesta població no escolta mai ràdio en català (el 56,1% dels que entenen el català no ho fan mai); aquest percentatge és molt més alt que en el cas de la televisió.

3.4.3. Premsa

Hem analitzat la llengua de la premsa que hi ha a quatre quioscs i papereries de Santa Catalina. El volum de publicacions que es pot trobar avui, entre diaris, setmanaris, revistes, col·leccionables, etc., és molt gran; per això, només hem comptabilitzat els diaris d'informació general i, pel que fa a la resta de publicacions, hem cercat en quines llengües n'hi ha i, amb relació a aquestes, en quin lloc se situa el català.

En total hi ha 26 diaris. D'aquests, el 38,5% és en anglès, el 34,6% en castellà, el 15,4% en alemany, el 7,7% en català i el 3,9% restant en italià. El grup més nombrós, doncs, és el de títols en anglès, i també el més variat quant a lloc d'origen (potser això explica la quantitat), ja que n'hi ha de diverses ciutats del Regne Unit, dels Estats Units i de Mallorca.

Així doncs, el català és en quart lloc, seguit de l'italià. Les publicacions que no són en català sumen el 92,3%, i les que no són ni en català ni en castellà són més de la meitat (57,7%). Però d'un quiosc a un altre aquests percentatges varien, sobretot perquè aquesta quantitat de publicacions no es troba en tots els establiments; en qualsevol cas, això sí, el percentatge de diaris en català està molt per davall del dels diaris en castellà, que, quan no competeixen amb altres llengües diferents del català, sí que superen amb escreix el 50%. En un quiosc petit, per exemple, hi trobam el 88,9% de diaris en castellà i l'11,1% restant en català. Aquesta darrera dada de l'oferta s'adiu més amb les dades de consum de l'ES2003 (vegeu l'apartat 2.1.3.4), segons la qual, a Palma, els qui llegeixen habitualment la premsa, de cada 10 hores, en dediquen una mitjana de 8,9 a llegir premsa en castellà, 0,9 a llegir premsa en català (el 67,8% no ho fa mai) i 0,2 a la premsa en altres idiomes. Si tenim en compte només les persones que saben llegir en català, aquestes mitjanes gairebé no varien; només es redueix lleugerament la proporció dels qui no llegeixen mai premsa en català, que són el 63,7%. Tot plegat sembla confirmar que el baix consum de premsa en català no depèn tant de la competència lectora de la població com de l'escassa oferta de mitjans escrits en aquesta llengua.

Un altre factor que cal tenir en compte és que no de totes les publicacions hi ha el mateix nombre d'exemplars, i el gruix dels diaris en castellà supera el dels diaris en altres llengües; així, encara que trobem més títols en anglès que en castellà, el nombre d'exemplars disponibles de cada diari que hi ha en castellà supera amb diferència el de cada diari que hi ha en anglès. El català no difereix gaire, en això, de les publicacions en anglès, alemany o italià. I també és significatiu com s'ordenen els diaris al mostrador: més a la vista els que són en castellà (primer els locals i després els estatals) i no tant, o en un estant a part, els que són en altres llengües (inclòs el català).

Finalment, pel que fa a revistes i diaris especialitzats (d'esports, anuncis, economia, etc.), s'ha de dir que són centenars els títols que hi ha disponibles, la immensa majoria en castellà. De diaris especialitzats, n'hi ha també en anglès i italià, però cap en català. I en diversos quioscs hem trobat també revistes en anglès, mentre que només a un n'hi havia en català, concretament cinc (d'informació general, d'història i de cultura), un 6% de les revistes de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC), que aplega bona part de les revistes en català que hi ha al mercat. D'altra banda, hi havia una sola publicació de premsa gratuïta, que era en castellà.

Per tot plegat, davant una oferta de premsa en català tan minsa i tan poc variada, especialment en contraposició amb la que s'ofereix en altres llengües, el consum no es pot produir en una situació de normalitat.

4. OFERTA EDUCATIVA

4.1. Ensenyament reglat

4.1.1. Centres

El barri de Santa Catalina pertany a la zona escolar A de Palma. Per obtenir les dades sobre els centres no universitaris del barri ens hem basat en l'Oferta educativa a les Illes Balears. Curs 2007-2008, editat per la Conselleria d'Educació i Cultura.

D'acord amb aquesta publicació, no hi ha cap centre d'educació infantil (0-3), ni públic ni privat, ubicat al barri. Cal dir, però, que sí que existeix una escolela municipal, l'Escola d'Infants Santa Catalina (c. de Colubí, 8).

Pel que fa als centres d'educació infantil i primària, hi ha un centre públic —el CP Santa Catalina— i dos de concertats —el CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías i el CC Virgen del Carmen. Un altre centre que hem considerat de Santa Catalina, atès que n'és limítrof, és el CP Rei Jaume I; igualment per la proximitat al barri, hi hem inclòs el CC Mata de Jonc i el CC Sagrado Corazón. En total, doncs, tenim dos centres públics i quatre de concertats.

Quant als centres d'educació secundària, dins Santa Catalina només hi ha els centres concertats Nuestra Señora de las Escuelas Pías i Virgen del Carmen que ja hem esmentat, que també ofereixen estudis d'ESO. Per oferir una visió més completa sobre els centres de secundària on poden assistir alumnes de Santa Catalina, hem considerat part de l'estudi, també per la proximitat al barri, els instituts d'educació secundària Joan Alcover, Politècnic i Ramon Llull i els CC Mata de Jonc i Sagrado Corazón, ambdós ja inclosos en l'oferta d'educació infantil i primària. En total, són tres centres públics i quatre de concertats (els mateixos que en el cas de l'educació infantil i primària).

Els tres IES ofereixen també cicles de formació professional: l'IES Politècnic té tant programes de garantia social com cicles formatius de grau mitjà i de grau superior; l'IES Joan Alcover, programes de garantia social i cicles formatius de grau mitjà, i l'IES Ramon Llull, només cicles formatius de grau superior.

Per acabar l'oferta educativa reglada no universitària, cal comentar que no hi ha cap centre d'educació de persones adultes (CEPA) al barri de Santa Catalina. Això no obstant, tant l'IES Politècnic com l'IES Ramon Llull imparteixen educació a persones adultes (estudis de batxillerat en horari nocturn en tots dos casos).

TAULA 63. Oferta educativa reglada no universitària vinculada al barri de Santa Catalina. Font: Conselleria d'Educació i Cultura.

<i>CENTRE</i>	<i>ADREÇA</i>	<i>ESTUDIS OFERTS</i>
CP Rei Jaume I	Pl. de sa Feixina, 1	I i P
CP Santa Catalina	C. de Caro, 36	I i P
CC Mata de Jonc	C. de Son Espanyolet, 49	I, P i ESO
CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías	C. de Joan Crespí, 30	I, P i ESO
CC Sagrado Corazón	C. del Pare Antoni Oliver, 4	I, P i ESO
CC Virgen del Carmen	C. de Murillo, 48	I, P, ESO i BAT
IES Joan Alcover	Via d'Alemanya, 14	ESO, BAT i FP
IES Politècnic	C. de Menorca, 1	ESO, BAT, FP i A
IES Ramon Llull	Via de Portugal, 2	ESO, BAT, FP i A

I: educació infantil; P: educació primària; ESO: ensenyament secundari obligatori; BAT: batxillerat; FP: formació professional; A: adults.

4.1.2. Els projectes lingüístics de centre

L'objectiu inicial de l'estudi pel que fa a l'oferta educativa reglada era basar-se en els projectes lingüístics dels diversos centres, atès que la normativa vigent estableix que aquest és el document que ha de regular els usos lingüístics dins cada centre.

Així, el Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears (BOIB núm. 89, de 17 de juliol de 1997)³² — l'anomenat *decret de mínims*— preveu en l'article 8 que els centres educatius planifiquin la implantació progressiva de l'ensenyament en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i que ho especifiquin en el projecte lingüístic de centre. A més, l'article 10 estableix que el projecte lingüístic, inserit en el projecte educatiu i aprovat per majoria qualificada del consell escolar del centre, ha d'especificar les àrees impartides en català, definir els plantejaments didàctics sobre els quals es fonamenta l'ensenyament de les llengües i determinar l'ús del català en l'àmbit administratiu i en les comunicacions.

L'Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports de dia 12 de maig de 1998 per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les Illes Balears (BOIB núm. 69, de 26 de maig de 1997) desplega el Decret 92/1997 pel que fa a l'elaboració dels projectes lingüístics de centre i, per tant, per regular els usos de la llengua catalana com a llengua d'ensenyament i de comunicació. Aquesta Ordre preveu que el projecte lingüístic de centre determini la planificació per implantar l'ensenyament en català d'acord amb els termes establerts en el Decret 92/1997 (article 2.2). També especifica que el projecte lingüístic de centre s'ha de fixar segons les característiques sociolingüístiques de l'entorn escolar d'acord amb l'objectiu d'assolir el domini de les dues llengües oficials al final de l'escolaritat obligatòria i ha d'atendre a les necessitats educatives específiques dels alumnes (article 3.2). Finalment, estableix que els centres han de remetre anualment el projecte lingüístic a la Conselleria d'Educació i Cultura juntament amb la planificació educativa del centre (article 3.3).

L'objectiu inicial d'analitzar els projectes lingüístics, dels quals hauríem obtingut dades com ara les característiques lingüístiques de les plantilles docents, el compliment del Decret 92/1997 o l'aplicació dels mateixos projectes lingüístics de centre, es va veure truncat, però, per les reticències de la majoria de centres a permetre l'accés a aquesta documentació. Moltes de les respostes obtingudes de les direccions dels centres anaven en el sentit de no permetre'n la consulta a persones externes al centre o a posar impediments com ara que eren documents molt antics no disponibles en suport informàtic o només consultables al mateix centre. De fet, tan sols ha estat possible obtenir el projecte lingüístic dels centres públics, tant en el cas de l'ensenyament infantil i primària (documents fotocopiats del CP Rei Jaume I i del CP Santa Catalina) com de l'ensenyament secundari (arxiu informàtic de l'IES Politècnic i documents accessibles a través de les adreces d'Internet de l'IES Joan Alcover — http://www.iesjalcover.org/normes/Pro_ling.htm— i de l'IES Ramon Llull — http://www.iesramonllull.net/modules/projecte_linguistic/index.php—). Aquest fet esbiaixava molt l'estudi, atès que no ens permetia obtenir la mateixa informació dels centres concertats.

Una característica que hem pogut detectar és que en general es tracta de documents desfasats, no adaptats a la realitat sociolingüística actual del centre i de l'entorn social i sense dades actualitzades.

³² Es pot trobar un recull de la normativa relativa a l'organització i la planificació lingüística als centres docents a la pàgina web <http://die.caib.es/normativa/html/200/040.html>, del Departament d'Inspecció Educativa de la Conselleria d'Educació i Cultura.

Així, el projecte lingüístic del CP Santa Catalina és un document de l'any 1995 revisat el 1998 i que en el moment de posar-nos en contacte amb el centre estava en procés de revisió.³³ Quant al CP Rei Jaume I, el projecte lingüístic de centre vigent es va aprovar l'abril de 2006. En el projecte lingüístic de l'IES Joan Alcover no trobam cap referència temporal, però no inclou cap dada actual relativa al centre. El document de l'IES Ramon Llull —ofert a través del web amb una nota que informa que està «pendent d'aprovació pel Consell Escolar»— tampoc no especifica la data, tot i que s'hi adjunta un annex amb les dades del curs 2007-2008. En el cas de l'IES Politécnic, el document obtingut està revisat l'abril de 2008 per la coordinadora lingüística però no per l'equip directiu ni tampoc aprovat pel Consell Escolar.³⁴

Pel que fa als centres dels quals no ha estat possible aconseguir el document, les dades s'han obtingut a partir de les converses telefòniques amb membres dels equips directius. En el cas del CC Virgen del Carmen, es tracta d'un document elaborat fa molts anys, que no tenen en suport informàtic. Al CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías tenien el document en revisió, les modificacions anteriors s'havien anat incloent en les diverses memòries anuals i no disposaven d'una versió del document actualitzada. Al CC Mata de Jonc renoven el projecte lingüístic de centre cada curs. Finalment, no hem obtingut cap informació sobre el tema arran de la conversa amb un membre de l'equip directiu del CC Sagrado Corazón.

4.1.3. Atenció telefònica

Un dels aspectes observats durant els diversos contactes amb els centres escolars ha estat la llengua de l'atenció telefònica. Cal dir que aquest contacte telefònic no s'ha dut a terme en el cas dels instituts d'educació secundària, ja que la via d'obtenció de les dades ha estat una altra.

En la taula 64, oferim els resultats de l'observació tant de la llengua en què atenen les telefonades rebudes (llengua d'identificació) com de la llengua en què responen les interpel·lacions en català (llengua de resposta). En la majoria de centres, hi ha hagut més d'una comunicació, però els usos lingüístics sempre han coincidit.

TAULA 64. Atenció telefònica als centres educatius de primària vinculats al barri de Santa Catalina.		
CENTRE	LLENGUA D'IDENTIFICACIÓ	LLENGUA DE RESPOSTA
CP Rei Jaume I	Castellà	Castellà
CP Santa Catalina	Català	Català
CC Mata de Jonc	Català	Català
CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías	Castellà	Català
CC Sagrado Corazón	Català	Català
CC Virgen del Carmen	Castellà	Català

Com podem observar, s'empra el català com a llengua d'identificació del centre en el 50% dels casos. El percentatge d'ús d'aquesta llengua puja fins al 83,3% a l'hora de mantenir una conversa quan algú s'hi adreça en català; tot i això, convé tenir en compte que la persona que contesta al telèfon, segons el centre, pot desenvolupar funcions diverses (docència, consergeria, administració, etc.).

³³ Aquesta revisió apareix recollida en la Programació general anual (curs 2007-2008), accessible a través d'Internet: «El Projecte Lingüístic de Centre també serà revisat al llarg del present curs escolar. (Segon trimestre)».

³⁴ En el moment de redactar l'estudi (juliol de 2009), hi ha una versió oficial del document datada l'octubre de 2008, oferta mitjançant el web del centre.

4.1.4. Webs

Tots els centres inclosos en l'estudi disposen de web.³⁵ Cal destacar que els usos lingüístics que s'hi puguin registrar tenen unes repercussions que van més enllà del barri, i precisament per això hem considerat oportú recollir.

TAULA 65. Usos lingüístics en els webs dels centres educatius no universitaris vinculats al barri de Santa Catalina.		
CENTRE	ADREÇA D'INTERNET	LLENGUA
CP Rei Jaume I	http://www.mallorcaweb.net/cpreijaumei/	Català
CP Santa Catalina	http://www.cpsantacatalina.com/	Català
CC Mata de Jonc	http://www.matadejonc.cat/	Català
CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías	http://www3.planalfa.es/escolapiaspm/	Català i castellà
CC Sagrado Corazón	http://www.sagratcorpalma.com/	Català/castellà
CC Virgen del Carmen	http://www.vcarmenpalma.com/	Català/castellà
IES Joan Alcover	http://www.iesjalcover.org/	Català
IES Politècnic	http://www.iespolitecnic.com/	Català
IES Ramon Llull	http://www.iesramonllull.net	Català

Els webs d'aquests centres educatius es decanten clarament per l'ús del català en el cas dels centres públics (tant d'infantil i primària com de secundària) i del CC Mata de Jonc. En aquests webs s'ofereixen tots els continguts en català. Només el CP Rei Jaume I es distingeix d'aquest conjunt pel fet d'incorporar un botó amb l'opció de traduir la informació al castellà (el marc de la pàgina web es manté en català).

Tant el CC Sagrado Corazón com el CC Virgen del Carmen disposen de webs escrits preferentment en català, tot i que ofereixen apartats redactats en castellà.

Pel que fa al web del CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías, és l'únic que té l'opció de triar la llengua (català o castellà) a l'inici.

Només un dels webs, el del CC Mata de Jonc, empra el domini .cat, identificador de la llengua catalana a Internet, en l'adreça.³⁶

Els webs, a banda de ser un aspecte observable per si mateix pel que fa a l'ús de la llengua, ens permeten conèixer millor la realitat dels centres. Sovint també ens donen l'oportunitat de saber la llengua de comunicació als centres, ja que els documents penjats al web solen ser la versió digital dels que hi ha a disposició dels diversos col·lectius dels centres educatius: professors, alumnes i pares. Tot seguit, comentarem els continguts oferts a través d'Internet relatius a la llengua.

Pel que fa al CP Rei Jaume I, el web recull la llengua com un dels ítems prevists en l'apartat «Característiques»; segons la informació oferta, el català és la llengua vehicular, i el català i el castellà són les llengües d'aprenentatge. En l'apartat «Trets d'identitat», hi podem llegir en darrer lloc: «L'escola REI JAUME I vol una escola afavoridora de la cultura i la llengua catalana».

³⁵ El Web Educatiu de les Illes Balears (WEIB), dependent de la Conselleria d'Educació i Cultura, ofereix un recull dels webs de centres a l'adreça http://weib.caib.es/Centres/centres_.htm.

³⁶ En data de juliol de 2009, moment en què es redacta l'estudi, hi ha altres centres que han incorporat el domini .cat a l'adreça d'Internet: l'IES Ramon Llull i l'IES Politècnic.

En els trets d'identitat del CP Santa Catalina trobam que «la llengua vehicular del Centre és el Català. S'ha d'impartir un nombre significatiu de classes en català, la qual cosa ha de facilitar l'adquisició de competència lingüística en aquesta llengua». A més, s'explica, pel que fa a la llengua d'aprenentatge, el primer dels trets d'identitat enumerats, que «l'escola ha d'integrar els alumnes en la realitat social i cultural de la nostra comunitat i els ha de proporcionar els mitjans necessaris perquè tots s'hi integrin per igual. Aquesta realitat es treballarà en tots els seus aspectes, per la qual cosa es potenciarà la normalització de la llengua catalana, com a pròpia de la nostra comunitat, i es garantirà l'ús del català i castellà com a idiomes oficials, amb vista a l'objectiu ineludible d'assegurar que els alumnes tinguin, al final del període d'escolaritat obligatòria, un coneixement suficient, oral i escrit, d'ambdues llengües».

El CC Mata de Jonc té com a primer tret d'identitat una línia metodològica fonamentada, entre altres aspectes, en el coneixement i l'estudi de l'entorn lingüístic i cultural. El segon tret és l'«ensenyament en català, llengua pròpia de la nostra comunitat».

La versió catalana del web del CC Nuestra Señora de las Escuelas Pías recull en l'apartat «Ideari» l'objectiu següent: «Ensenyam a conèixer i a estimar la cultura i l'ambient de l'entorn, inclosa la llengua de la nostra Comunitat Autònoma, compartint l'ensenyament en castellà i en català».

No hem trobat cap referència a la llengua en el web del CC Sagrado Corazón ni en el del CC Virgen del Carmen.

Quant als instituts d'educació secundària, l'IES Joan Alcover ofereix en l'apartat «Normes», a més del Projecte lingüístic ja esmentat anteriorment, el Projecte educatiu de centre. Aquest destaca com a quart tret d'identitat del centre l'arrelament al context sociocultural: «Afavorirem el contacte dels nostres alumnes amb les característiques definitòries del país, fomentant el coneixement del patrimoni cultural i de l'entorn natural, i l'ús de la llengua catalana, com a llengua de relació i aprenentatge. El Projecte Lingüístic del centre regula la seva progressiva normalització». Els projectes curriculars d'etapa d'ESO i de batxillerat també fan referència a la qüestió lingüística, tal com preveu el marc legal. Un altre subapartat que destaca especialment en l'apartat «Normes» és el Manifest del Consell Escolar sobre les mesures anunciades pel Govern en matèria lingüística (de 29-01-2004), que inclou, a més del document esmentat, un recull de manifestos sobre la mateixa qüestió.

En el web de l'IES Politècnic trobam el Projecte educatiu de centre, aprovat el juny de 1993, que estableix que «el proceso de normalización lingüística debe tener en cuenta que en Baleares las dos lenguas oficiales son el catalán y el castellano. Nadie será discriminado por el uso de alguna de ellas. Por tanto las lenguas vehiculares en el Centro serán el catalán y el castellano indistintamente» (en castellà, malgrat que la llengua predominant en el document és el català).

Finalment, l'IES Ramon Llull, l'altre institut de secundària que ofereix el Projecte lingüístic al web, té el Projecte educatiu de centre amb més referències a la llengua de tots els consultats. Així, preveu en l'apartat «Trets d'identitat» com un dels seus principis «la integració del nou alumnat a la nostra societat, amb mesures com les hores de suport lingüístic en el moment del curs que calgui i en la mesura possible, per tal de compensar la situació de desavantatge clar en l'ús social del català d'aquests col·lectius»; igualment, explica que «d'acord amb l'article 22 de la Llei de Normalització Lingüística a les Illes Balears i el Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, la llengua vehicular i de gestió és la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears». Ja en l'apartat «Objectius» inclou, entre els objectius relacionats amb els alumnes, «assegurar el domini de la llengua catalana i de la llengua castellana en els àmbits de la llengua oral i escrita». Pel que fa a les «Prioritats educatives», «l'IES Ramon Llull és un centre que respecta la legalitat vigent i que, per tant, garanteix l'ensenyament en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en les condicions que dicta la llei. La llengua catalana pròpia de les Illes Balears és la llengua vehicular i de gestió del centre, i vetllem perquè els mínims legals es compleixin. És la nostra voluntat respectar el desig i el dret

dels alumnes que volen rebre la seva educació en català. A més, ens comprometem a fomentar l'ús d'aquesta llengua entre els nouvinguts, per tal que la seva adaptació en la nostra comunitat sigui completa». El Projecte educatiu de centre també conté un apartat amb les directrius del projecte lingüístic.

4.1.5. *Selectivitat*

Un bon indicador del domini del català al final de l'etapa escolar obligatòria i del grau de normalitat en l'ús d'aquesta llengua són les proves d'accés a la universitat. No disposam de dades específiques sobre la utilització del català als exàmens de selectivitat dels alumnes de la barriada de Santa Catalina. Hem obtingut, però, la informació de la convocatòria de juny de 2008 del conjunt dels centres de secundària inclosos en l'estudi, gairebé tots públics, i que incorporen alumnes de zones diverses de Palma. Segons les dades de què podem disposar, aquests alumnes, en les proves d'accés a la Universitat de les Illes Balears, usaren la llengua catalana per respondre el 70,3% dels exàmens de les matèries que no es corresponen a cap idioma. En el conjunt de Palma, aquest valor és del 64,3%;³⁷ en els centres públics aquest valor arriba al 67,8% i en els privats i concertats és del 61,3%. En el conjunt de Mallorca, són respostos en català el 75,5% dels exàmens.

4.2. Ensenyament no reglat

4.2.1. *Cursos de llengua catalana*

Dins la formació no reglada, hi ha diversos tipus de cursos de català: per a pares i mares, per a estrangers i per a adults en general. Aquests cursos estan organitzats pel Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears (COFUC), en col·laboració amb l'Ajuntament de Palma excepte en el cas dels cursos per a pares i mares, que es fan amb la col·laboració organitzativa dels centres escolars.

Cal tenir en compte que la ubicació dels cursos no respon a les necessitats dels barris, sinó a la disponibilitat d'espais per poder-los impartir. L'Ajuntament és qui proposa els cursos que s'han de fer i els assigna un lloc. Només els cursos de pares i mares tenen una relació més directa amb el territori, atès que acullen els pares i les mares dels alumnes de les escoles.

D'acord amb la informació obtinguda del COFUC per a la convocatòria d'octubre de 2008 a febrer de 2009, només es va fer un curs per a pares i mares a les escoles vinculades al barri de Santa Catalina, en concret al CP Santa Catalina. Cal dir que no es va anul·lar cap curs per manca d'inscripció, sinó que aquesta va ser l'única escola que va sol·licitar organitzar-ne un.

Pel que fa als cursos per a estrangers, tots els de Palma es van concentrar al CP Gabriel Alzamora. Així doncs, no hi va haver oferta d'aquest tipus al barri de Santa Catalina.

Quant als cursos generals de català, hi hem inclòs per la proximitat a Santa Catalina un curs impartit al Centre Cultural Es Jonquet perquè és un espai que permet l'horari de matí. En total, hi ha tres grups de no catalanoparlants (tots tres al CP Rei Jaume I) i quatre de catalanoparlants (tres al CP Rei Jaume I i un a l'esmentat Centre Cultural Es Jonquet).

³⁷ Tota la informació sobre l'ús de la llengua catalana a la selectivitat es pot consultar a <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/selectivitat.htm>.

TAULA 66. Oferta formativa no reglada de català al barri de Santa Catalina. Font: COFUC.			
<i>CURS</i>	<i>CENTRE</i>	<i>DURADA</i>	<i>INSCRIPCIÓ</i>
<i>Cursos per a pares i mares</i>			
Curs per a pares i mares	CP Santa Catalina	45 h	13 alumnes
<i>Cursos per a estrangers</i>			
—	—	—	—
<i>Cursos per a adults</i>			
Nivell A1	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	26 alumnes
Nivell A1	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	25 alumnes
Nivell A2	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	30 alumnes
Nivell B	Centre Cultural Es Jonquet	80 h (curs intensiu)	15 alumnes
Nivell B	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	28 alumnes
Nivell B	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	28 alumnes
Nivell B	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	33 alumnes
Nivell C	CP Rei Jaume I	80 h (curs intensiu)	27 alumnes

Ja hem comentat que no es pot establir una relació directa entre aquests cursos de català i el barri de Santa Catalina, sinó que hi assisteixen alumnes de pertot, fins i tot de fora de Palma. Ho podem veure observant el domicili dels alumnes dels cursos impartits a centres que hem considerat del barri, és a dir, al CP Santa Catalina i al CP Rei Jaume I.

TAULA 67. Alumnes de Santa Catalina als cursos de català. Font: COFUC.		
<i>CURS</i>	<i>NOMBRE D'ALUMNES DEL BARRI</i>	<i>%</i>
Curs per a pares i mares del CP Santa Catalina	4	30,8
Nivell A1	0	0,0
Nivell A1	1	4,0
Nivell A2	1	3,3
Nivell B	1	3,6
Nivell B	2	7,1
Nivell B	1	3,0
Nivell C	2	6,1

Com es podia deduir del tipus de curs, només en el cas del de pares i mares d'alumnes hi ha un percentatge relativament elevat d'assistents que resideixen a Santa Catalina.

4.2.2. Altres cursos

Al barri de Santa Catalina hi ha el Centre Cultural Santa Catalina —ubicat al carrer dels Sobreposats, 3—, on s'imparteixen cursos organitzats per Tres Serveis Culturals i l'Ajuntament de Palma. La informació sobre els cursos s'ofereix en català.

L'oferta de formació per al curs 2008-2009 és molt diversa: des de ball de bot o sevillanes fins a cordar cadires o teràpia del riure. S'hi inclouen cursos de llengua: un curs d'alemany (iniciació), dos d'anglès (mitjà i conversa) i un de castellà. A més, també ofereixen tallers per a joves.

4.3. Conclusions

Pel que fa a l'ensenyament reglat, són molts els aspectes amb què s'hauria pogut ampliar l'estudi, especialment si s'hagués disposat dels mitjans necessaris i amb la col·laboració dels centres docents i de l'Administració educativa (per exemple, la retolació interior, les associacions de pares i mares, els proveïdors de serveis...).

Si haguéssim pogut disposar de dades concretes sobre els alumnes residents al barri de Santa Catalina, hauríem pogut estudiar la presència real d'aquests alumnes als diversos centres escolars. Igualment, hauríem pogut analitzar-ne l'ús del català a la selectivitat, si més no dels centres de procedència.

Ja hem comentat que els projectes lingüístics de centre no estan tan actualitzats com convindria i com la normativa preveu. En un barri en què hi ha centres amb més del 90% dels alumnes nouvinguts, cal una actualització constant d'aquests documents perquè s'adaptin a la nova realitat i puguin esdevenir una eina efectiva per assolir els objectius de normalització de la llengua catalana.

Pel que fa a l'atenció telefònica als centres d'educació infantil i primària, la conclusió a què hom pot arribar és que hi ha un ús molt elevat del castellà com a llengua d'inici de la comunicació telefònica, si partim del caràcter de llengua pròpia que té el català. Aquest fet pot suposar que moltes converses que es podrien mantenir en català (com ho demostra el fet que augmenti molt el percentatge d'ús del català en les respostes a les interpel·lacions fetes en aquesta llengua) es facin en castellà per la norma de convergència lingüística.

Quant als webs dels centres docents analitzats, cal dir que la presència del català és prou elevada, malgrat que hi ha continguts concrets que només s'ofereixen en castellà. Una qüestió que es podria promoure entre els centres és l'adopció del domini .cat per identificar les adreces d'Internet.

En el cas de la formació no reglada, l'aspecte que crida més l'atenció és que no hi ha una oferta de cursos de llengua catalana dissenyada d'acord amb les necessitats reals del barri. Tenint en compte la procedència d'una part molt important de la població,³⁸ cal una oferta de cursos per a estrangers adreçats als residents a Santa Catalina recolzada en una difusió específica de la seva realització.

Pel que fa a la resta de cursos no reglats, queda pendent d'estudi la llengua d'impartició dels cursos del Centre Cultural Santa Catalina, en especial els adreçats als joves.

³⁸ Vegeu l'apartat 2.1.1, «Població i procedència».

5. ÀMBIT SANITARI: EL CENTRE DE SALUT DE SANTA CATALINA

5.1. Introducció

L'observació de l'ús de les llengües al centre d'atenció primària (CAP) de Santa Catalina és un resum d'un capítol que s'inclou en el «Projecte de la gestió lingüística de l'Ib-salut. Anàlisi de la situació», realitzat també per membres del GRESIB. Aquesta observació ha volgut reflectir l'ús de les diferents llengües perceptible pels usuaris.

El CAP va ser inaugurat el febrer de 1991 i, en alguns casos, els objectes d'estudi (sobretot els rètols) són els que s'instal·laren en aquell moment.

5.2. Data de recollida de les mostres

Formularis, retolació, entrevista amb el coordinador del CAP: 1 d'agost de 2008.

Atenció oral directa: 4 d'abril, 1 d'agost, 8 d'agost i 10 de setembre de 2008

Atenció telefònica: 4 d'abril, 8 d'agost i 10 de setembre de 2008.

Consulta mèdica: 8 d'agost de 2008.

5.3. Àmbits

5.3.1. Retolació

5.3.1.1. Àrees

5.3.1.1.1. Recepció

Directori, original de la construcció del centre: només en català.

Rètols informatius al taulell de recepció, elaborats a mà: castellà.

Rètol d'indicació del sentit d'obertura de les portes: castellà.

Rètol d'indicació de la sortida: català.

5.3.1.1.2. Seccions i serveis

Rètols identificadors de les seccions i indicacions de direcció d'aquestes seccions: castellà i català (instal·lats en el moment de la construcció del centre).

Rètols informatius a les portes dels despatxos i serveis, impresos, sovint dins una funda de plàstic, amb impressora, alguns de confecció manual: castellà.

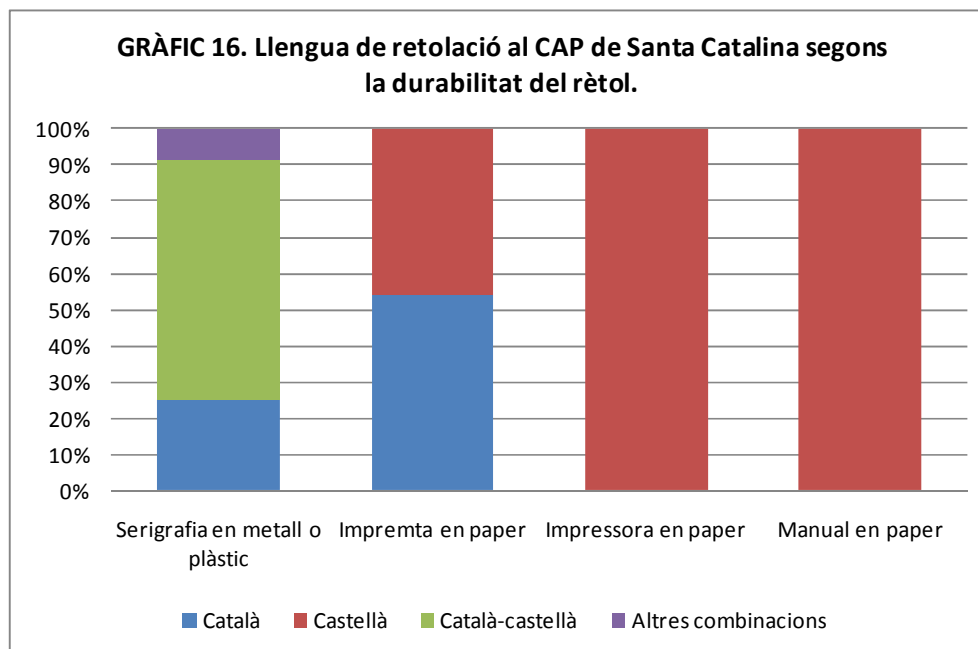
5.3.1.1.3. Serveis procedents de proveïdors

Informació sobre l'ús i la data de caducitat dels extintors i sobre la situació de la presa d'aigua per a incendis a la façana principal: castellà.

Botó d'activació de l'alarma d'incendis: francès-alemany-castellà.

5.3.1.2. Llengua dels rètols segons la durabilitat del suport

La durabilitat dels suports dels rètols es refereix a la qualitat del suport i a la tècnica d'escriptura. Formen una categoria no quantificada, dins la qual cal esmentar els anuncis distribuïts en diferents còpies per la direcció i que són editats amb impressora i protegits dins una funda de plàstic.

TAULA 68. Llengua de la retolació al CAP de Santa Catalina segons la durabilitat del suport.

TIPUS DE SUPORT O IMPRESSIÓ	TOTAL	CATALÀ		CASTELLÀ		CATALÀ-CASTELLÀ		ALTRES	
		FREQ.	%	FREQ.	%	FREQ.	%	FREQ.	%
Serigrafia en metall o plàstic	12	3	25,0	0	0,0	8	66,7	1	8,3
Impremta en paper	13	7	53,8	6	46,2	0	0,0	0	0,0
Impressora en paper	14	0	0,0	14	100,0	0	0,0	0	0,0
Manual en paper	3	0	0,0	3	100,0	0	0,0	0	0,0
Total	42	10	23,8	23	54,8	8	19,0	1	2,4

5.3.2. Documentació impresa visible per als usuaris

5.3.2.1. Formularis

5.3.2.1.1. Emissor: l'usuari; destinatari: l'Ib-salut

Formularis: 2.

Llengües: 0 només en català (0%); 1 només en castellà (50%); 1 de bilingüe en català i castellà (50%).

5.3.2.1.2. Emissor: el personal del CAP

5.3.2.1.2.1. Destinataris: un altre servei de l'Ib-salut, al qual ha d'arribar mitjançant l'usuari

Formularis: 7.

Llengües: 4 només en català (57,1%); 2 només en castellà (28,6%); 1 de bilingüe en català i castellà (14,3%).

Un dels formularis en castellà s'emplena a través del sistema de gestió informatitzada i abans de la informatització era en català.

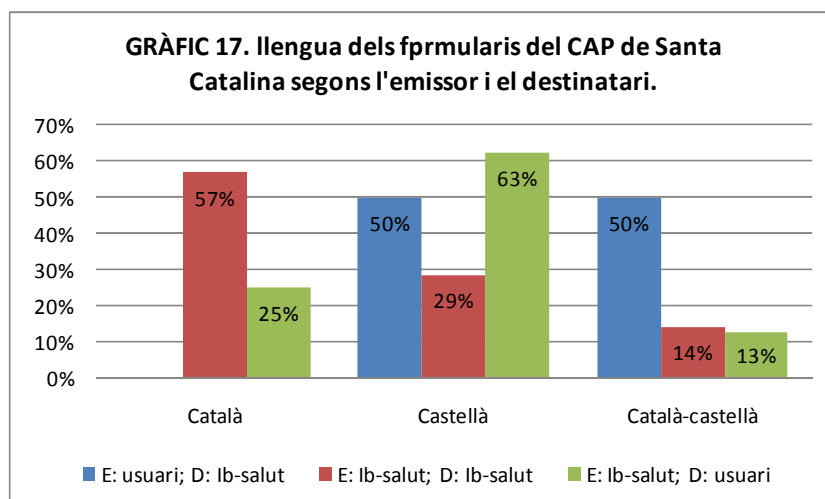
5.3.2.1.2.2. Destinataris: l'usuari, l'empresa on fa feina o la Seguretat Social

Formularis: 8.

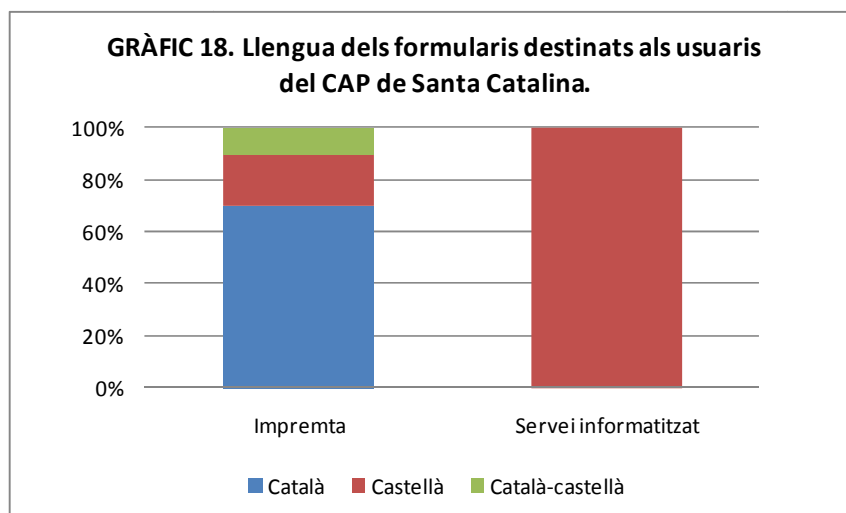
Llengües: 2 només en català (25%); 5 només en castellà (62,5%); 1 de bilingüe en català i castellà (12,5%).

Dos dels formularis en castellà s'emplenen a través del sistema de gestió informatitzada i abans de la informatització eren en català.

TAULA 69. Llengua dels formularis del CAP de Santa Catalina segons l'emissor i el destinatari.						
	CATALÀ		CASTELLÀ		CATALÀ-CASTELLÀ	
	FREQ.	%	FREQ.	%	FREQ.	%
Emissor: usuari; destinatari: Ib-salut	0	0,0	1	50,0	1	50,0
Emissor: Ib-salut; destinatari: Ib-salut	4	57,1	2	28,6	1	14,3
Emissor: Ib-salut; destinatari: usuari, empresa o Seguretat Social	2	25,0	5	62,5	1	12,5

TAULA 70. Llengua dels formularis a disposició dels usuaris del CAP de Santa Catalina segons la impressió.							
IMPRESSIÓ	TOTAL	CATALÀ		CASTELLÀ		CATALÀ-CASTELLÀ	
		FREQ.	%	FREQ.	%	FREQ.	%
Impremta	10	7	70,0	2	20,0	1	10,0
Servei informatitzat	6	0	0,0	6	100,0	0	0,0
Total	16	7	43,8	8	50,0	1	6,3

5.3.2.2. Carnets

Carnets: 1.

Llengües: en català a l'anvers i mig en català i mig bilingüe en català i castellà al revers (100%) («Carnet de vacunació hepatitis B»).

5.3.2.3. Informació dels serveis

Hi ha dues classes de textos informatius del funcionament de l'Ib-salut, presentats com a impresos amb disseny propi dels tríptics o com a simples fulls.

Tríptics: 2. Donen informació sobre els serveis.

Llengües: 2 tríptics en català i castellà (100%), tots dos amb disposició no jeràrquica de les llengües (sense anvers ni revers)

Fulls: 3. Són fulls amb textos d'informació sobre qüestions sanitàries.

Llengües: 1 en català (33,3%); 2 en castellà (66,6%).

5.3.3. Identificació corporativa

L'anagrama de l'Ib-salut incorpora el nom oficial de l'ens (Servei de Salut de les Illes Balears), en català. Aquest anagrama s'emptra en les bates, en el paper de cartes i en el de receptes. A la resta de documents, independentment de la seva llengua, la identificació de la institució a través de l'anagrama és, doncs, en català.

5.3.4. Atenció oral

5.3.4.1. Directa

5.3.4.1.1. Recepció

Quatre observacions (4 d'abril, 1 d'agost, 8 d'agost i 10 de setembre de 2008):

- Ús del castellà pel recepcionista i canvi al català davant l'ús del català per l'usuari: 25%.
- Ús del català pel recepcionista i continuació en català: 25%.
- Ús del castellà pel recepcionista sense canvi de llengua davant l'ús del català per l'usuari: 25%.

- Primer contacte sense explicitació de l'idioma (frase de contacte ambigua: «Sí?») i resposta en castellà a la pregunta de l'usuari en català: 25%.

5.3.4.1.2. Consulta mèdica

Tres observacions (dues a urgències i una al metge de capçalera —primera visita—): 66,7% en català i 33,3% en castellà. La persona que inicia el contacte en castellà demana que se li parli en aquesta llengua perquè no entén el català i, davant la negativa de l'usuari, el deriva a un altre metge, el qual l'atén en català.

5.3.4.2. Atenció telefònica

Dues observacions pel telèfon centralitzat de cita prèvia (902 079 079) (dia 10 de setembre de 2008 a les 13 h i dia 16 de setembre de 2008 a les 10 h): 100% en català.

Quatre observacions pel telèfon 971 450 450 (dues a la centraleta, d'on, posteriorment, passaren la telefonada de l'observador a la sala de cures): la llengua d'identificació del CAP va ser el castellà. En dues de les observacions l'usuari va parlar en català i en les altres dues va usar el castellà. L'única interpel·lació que l'Ib-salut va respondre en català va ser una de les que es van fer en català a la centraleta.

TAULA 71. Atenció telefònica al CAP de Santa Catalina.				
	INTERPEL·LACIÓ EN CATALÀ		INTERPEL·LACIÓ EN CASTELLÀ	
	Identificació del servei	Resposta	Identificació del servei	Resposta
Centraleta	Castellà	Català	Castellà	Castellà
Sala de cures	Castellà	Castellà	Castellà	Castellà

En situacions habituals les converses deuen ser molt majoritàriament en castellà, perquè, si es fa la identificació del centre en aquesta llengua, els usuaris catalanoparlants tendiran a intervenir en castellà per la tendència general de convergir en la llengua dominant, si estan capacitats per fer-ho.

5.3.4.3. Altres interaccions verbals

Un cas d'oferiment d'informació per una infermera a l'observador sense petició prèvia, en un passadís: en castellà (100%). No hi hagué més comunicació que l'agraïment de l'oferiment.

5.4. Conclusions

En l'atenció directa a la recepció, en tres casos (de quatre) la llengua del primer contacte del personal de recepció amb l'usuari ha estat el castellà; en l'altre, en català. El personal sempre ha entès l'usuari en català, però només en la meitat de les comunicacions l'ha atès després en la mateixa llengua. Caldria, doncs, que la llengua del primer contacte fos sempre el català, per a facilitar l'ús del català als catalanoparlants, i que l'empleat d'Ib-salut hi pogués seguir atenent l'usuari si no hi havia una petició expressa de canvi.

El fet que la llengua d'identificació en les comunicacions telefòniques sigui el castellà determina que, habitualment, els usuaris facin servir aquesta llengua, amb independència de quina sigui la seva llengua habitual.

Tota la retolació elaborada per la direcció del centre o per iniciativa dels diferents serveis o despatxos, és en castellà. No existeix una regulació de l'ús de la llengua al centre. El coordinador fins i tot expressa la seva ignorància sobre la

llengua de la retolació informativa i explicita la seva inseguretat a l'hora d'expressar-se per escrit en català i afirma que aquesta és la causa de la manca d'ús del català, al mateix temps demana més recursos de formació lingüística a l'abast del personal sanitari.

Els rètols de serveis procedents de proveïdors externs són tots només en castellà.

Els tríptics informatius dels serveis de l'Ib-salut són bilingües en català i castellà i sense cap jerarquia entre les dues llengües (impresos sense anvers i revers).

El castellà és l'única llengua dels formularis que s'imprimeixen mitjançant la connexió en xarxa al servei informatitzat. La majoria dels formularis que es troben ja impresos són només en català i anteriors a la informatització i la minoria són en versió bilingüe en català i castellà.

6. CONCLUSIONS

Les particularitats de la barriada de Santa Catalina, tan fortament implantades altre temps que permeteren el manteniment d'un parlar local identitari, es troben ja en un procés avançat de dissolució a causa de les transformacions demogràfiques que ha patit, de la desaparició de bona part de les activitats que la caracteritzaven i de la unió sense solució de continuïtat amb la resta de Palma, la qual cosa fa que les àrees d'abast de les ofertes de serveis municipals, escolars, sanitaris o de lleure, comercials, financers, etc., s'encavalquin amb les d'altres barriades o amb les que tenen un abast general.

Des del punt de vista demogràfic, els canvis que s'han produït els darrers anys són paral·lels als que afecten tot Palma, pel que fa a l'increment de la població d'origen immigrat, tant en general com si es considera diferentment la que procedeix de l'Estat espanyol i la que és pròpiament estrangera.

Pel que fa a la formació acadèmica de les persones que hi viuen, la zona on està ubicada la barriada de Santa Catalina (Ponent) presenta un grau de formació superior al del conjunt de Palma, que, per exemple, suposa 12 punts més si tenim en compte els qui tenen estudis mitjans i superiors.

Les fonts més recents que ens ofereixen dades sobre coneixements lingüístics de la població no permeten considerar la població de Santa Catalina separatament de la resta de Palma. Les darreres que permetien aquesta singularització són les procedents del Cens de població de 1991, la qual cosa les fa poc significatives a causa dels intensos canvis demogràfics que s'han produït a la barriada i a totes les Balears durant aquestes dues darreres dècades. D'altra banda, però, l'homogeneïtzació en molts d'aspectes amb la resta de la ciutat permet que, a tall orientatiu, s'hi puguin aplicar les dades referides al conjunt de la ciutat obtingudes amb ES2003. Segons aquestes dades, a Palma hi ha un elevat component al·lòcton familiar (4 de cada 10 habitants de Palma són autòctons i de progenitors autòctons, i també 4 de cada 10 han nascut fora de l'àmbit lingüístic català; els altres 2 han nascut en territori català però tenen, com a mínim, un progenitor al·lòcton). Només una tercera part de la població que viu a Palma té com a llengua inicial el català, tot i que, actualment, gairebé 4 de cada 10 la consideren la seva llengua, mentre que 5 de cada 10 hi consideren el castellà. Evidentment, entre els nascuts en territori de parla catalana aquests valors s'incrementen notablement.

Pel que fa als coneixements lingüístics, els valors de les habilitats passives són elevats (el 92,7% diuen que l'entenen i el 79,3% el saben escriure) i més reduïts en les actives (el 71,4% el saben parlar i el 47% el saben escriure); tant les unes com les altres presenten uns valors força semblants als del conjunt de les Balears.

A pesar que les capacitats de comprensió i d'expressió són elevades, no tenen un reflex paral·lel en els usos, la qual cosa es pot explicar per la situació de minorització de la llengua catalana i les normes d'ús lingüístic característiques d'aquestes situacions, tot i el caràcter de llengua pròpia i el reconeixement d'oficialitat. Així, entre les persones que saben parlar en català, són minoria els qui l'empren per adreçar-se a desconeguts; aquest ús minoritari es registra fins i tot entre els autòctons, i encara més entre els joves, els quals, tot i ser el sector amb els coneixements lingüístics declarats més alts, també és el que registra un component al·lòcton més elevat, més per la procedència dels progenitors que no dels mateixos joves. D'altra banda, les normes de convergència lingüística actuen de manera que el canvi de llengua, en contactes heterolingües, el facin els catalanoparlants. Així i tot, en la mateixa ES2003 s'evidencia que hi ha una elevada proporció de persones que usarien el català si trobassin interlocutors que també l'emprassin. Aquestes dades mostren que hi ha una reducció important de l'ús del català en contactes interpersonals en situacions en què, sovint, seria possible la comunicació en català.

D'altra banda, l'oferta de mitjans de comunicació en català, en tots els camps (televisió, ràdio, premsa i publicacions en general), és molt inferior a l'oferta en castellà i en alguns casos, fins i tot, a l'oferta en altres llengües. A causa

d'aquesta menor oferta i, també, del fet que una part de la població no té prou domini de la llengua catalana per fer-ne un consum normal, és lògic pensar que aquest és molt reduït baix i en la línia que indiquen els resultats de ES2003. Aquesta situació té repercussions negatives en la consolidació de coneixements lingüístics i, per tant, en la seguretat en l'ús de la llengua, sobretot dels neoparlants, i en el consegüent ús, i, simultàniament, en l'avaluació positiva de la llengua a l'hora de fer-se'n la representació social.

La procedència familiar dels infants i joves de la barriada de Santa Catalina que assisteixen als centres escolars de primària que hem estudiat amb el projecte RESOL (ambdós de titularitat pública) és de base al·lòctona, ja que només el 30% han nascut a Mallorca i la resta, gairebé tots a l'estranger (67,5%). En el mateix sentit, només l'11,5% de les mares i el 14,3% dels pares d'aquests infants tenen el català com a primera llengua, ja sigui sola o juntament amb el castellà, i una quarta part dels progenitors tenen una llengua diferent al català i al castellà com a primera llengua. Així, només el 6% dels qui responen els qüestionaris diuen haver après el català com a primera llengua i un 9% diuen haver adquirit simultàniament el català i el castellà. Actualment, però, el 25% dels infants consideren les dues llengües com a llengües pròpies.

L'autoavaluació que fan la majoria d'aquests infants dels seus coneixements de català és positiva, ja que més del 70% es puntuen entre 7 i 10 (en una escala de 0 a 10) les seves capacitats receptives i més del 60% s'atorguen la mateixa puntuació per a les capacitats productives. Així i tot, cal tenir en compte que la capacitat menys valorada és la d'expressió oral. La incidència lingüística de l'escola en aquests infants els afavoreix l'aprenentatge del català i, en aquest sentit, segons les seves respostes, el 77,1% reben l'ensenyament en català i en castellà, el 9,6% només o sobretot en català i el 13,3% només o sobretot en castellà, la qual cosa, si és certa, posa en evidència, d'una banda, l'incompliment del decret de mínims i, de l'altra, la falsedat de les opinions que consideren que, a les escoles, tot l'ensenyament és en català.

Al marge de les dades concretes obtingudes mitjançant l'enquesta del projecte RESOL, una aproximació d'urgència a l'oferta escolar de la barriada (tant de centres que hi estan ubicats com d'altres situats a la perifèria però que deuen ser destinació escolar de bona part dels veïns) ens indica que, tot i alguns usos emblemàtics exclusius, ben probablement als centres hi ha menys presència del català en l'ús acadèmic que el que s'indica en la documentació oficial; aquesta reducció sovint deu ser causada per les limitacions d'una part dels professors i perquè les característiques dels alumnes suposen uns reptes que part dels centres i dels professors, amb la preparació i els recursos disponibles, només poden assumir amb moltes de dificultats.

A la barriada hi ha diversos punts en què s'ofereix ensenyament de llengua catalana per a persones adultes, encara que en la majoria de casos no es tracta d'una oferta específica per a les persones que hi viuen, sinó que forma part d'una oferta general per a tots els ciutadans. Són cursos que ofereix l'Ajuntament de Palma a través del COFUC. Així i tot, durant el curs 2008-2009, en una escola de la barriada es va organitzar un curs de català per a pares i mares del centre; aquest és, per tant, l'única oferta que podríem considerar que ha estat específicament adreçada a les persones vinculades a la barriada, en aquest cast, no tant perquè hi visquin sinó perquè hi tenen escolaritzats els fills.

El paisatge lingüístic de la barriada de Santa Catalina contribueix a visualitzar l'estat del procés de normalització lingüística general. D'una banda, la retolació que depèn directament de les institucions regionals sol presentar un elevat —encara que no general— ús de la llengua catalana, mentre que en la vinculada a institucions de gestió estatal o en la d'establiments privats la presència del català és més reduïda i quan apareix ho fa més en usos emblemàtics (rètols identificadors de l'establiment, per exemple) que amb funcions informatives. D'una banda, la freqüent ignorància de la legislació autonòmica fa que les organitzacions que depenen de l'Administració de l'Estat hagin avançat poc en aquests usos. De l'altra, la inèrcia de la «normalitat» implantada per la prohibició d'usar el català en aquests usos durant l'etapa de dictadura i l'acomodament preventiu als canvis demogràfics tenen més força que les

poques campanyes que s'han fet des de les institucions públiques per afavorir l'increment de la presència del català en el comerç, fins i tot més que la norma legal en vigor que obliga a emprar, com a mínim, el català en tots aquests usos. Només en 3 de cada 20 rètols comercials informatius hi ha presència del català, mentre que n'hi ha del castellà en 9 de cada 10 establiments; en altres llengües n'hi ha 1 de cada 10. Quan es tracta de rètols identificadors, la presència del català es dona en 4 de cada 10 establiments; la del castellà, en 7; i la d'altres llengües, en 1. Així i tot, s'observen oscil·lacions quant a la intensitat de presència del català relacionades amb les característiques dels establiments i, en algun cas, són sensibles a la promoció d'ús en determinats sectors impulsada per les institucions; per exemple a l'interior del mercat municipal.

La publicitat domiciliària és gairebé en la seva totalitat en castellà i, en l'observació feta, el català només va ser present en publicitat personalitzada de temàtica cultural i de salut, emesa per institucions.

D'altra banda, la disponibilitat d'atenció lingüística oral presenta una gradació considerable. En les dependències públiques observades, és possible l'atenció a les persones que s'expressen en català, encara que la resposta que obtenen de l'empleat no sempre és en aquesta llengua i que, en algun cas, ha estat necessari recórrer a un altre empleat perquè el primer que els havia atès no ho havia pogut fer en català. En tots els establiments comercials en què s'ha fet l'estudi, els dependents van entendre la persona que s'hi adreçava en català, però només poc més de la meitat la van atendre en aquesta llengua; la resta ho va fer en castellà. Evidentment, es va demostrar una freqüència més gran de respostes en català en els establiments amb presència del català en la retolació (7 de cada 10 atengueren en català) que en els establiments en què en la retolació no hi apareixia el català (només 4 de cada 10 podien atendre en català). Així i tot, cal fer referència al comportament del sector de la restauració i bars de copes que hi ha a la barriada i que no tenen com a prioritat l'atenció de clients de la zona, sinó de tota la ciutat i d'arreu. En aquest sector, la presència del català és inferior en tots els usos i, fins i tot, en una quarta part dels establiments no poden atendre els clients que s'hi adrecen en català i només en una quarta part responen en català a aquests clients.

Les llengües de conversa pels carrers de Santa Catalina són diverses i reflecteixen la diversitat de procedències lingüístiques dels veïns. En les observacions fetes, es van sentir, sobretot, converses en castellà (6 de cada 10) i català (5 de cada 20), però també se'n sentiren en alemany i anglès i en 1 de cada 10 l'observador no va poder identificar-les (tot i que suposa que eren àrab, amazic, rus, polonès...). Si, en lloc d'escoltar, l'observador provocava la conversa interpellant en català la gent que trobava pel carrer, un 12,5% no el van entendre (un 3,3% ho va manifestar de manera poc gentil), però 6 de cada 10 van respondre en català i la resta en castellà. Aquestes dades mostren que la utilització oral del català —tant en les relacions comercials com en les espontànies— es pot incrementar si hi ha factors que intervenen en la comunicació que ho estimulen; un d'aquests factors és l'ús del català com a llengua d'inici de les converses.

En resum, la situació sociolingüística de la barriada de Santa Catalina presenta les mateixes característiques que Palma i que el conjunt de les Balears; les diferències es presenten en els diferents graus en què es produeixen els diversos fenòmens. La llengua castellana a la pràctica actua de llengua franca i, en cap cas, emprar-la no suposa cap problema a l'usuari; l'únic «problema» que se li pot presentar és no disposar en alguna ocasió d'un determinat document oficial en versió castellana o trobar-se amb algun rètol (públic o privat) que no estigui en aquesta llengua, encara que sempre solen ser rètols de tipus identificador i no de tipus informatiu. No en tindrà cap, però, de «problema» pel que fa a les comunicacions orals en castellà, ja que qualsevol interlocutor resident a les Balears l'entendrà i en la pràctica totalitat de casos li respondrà en castellà, encara que això li pugui suposar un esforç o una incomoditat. L'usuari de català, en canvi, es trobarà amb freqüència amb situacions en què no s'utilitza aquesta llengua en la retolació i en les comunicacions escrites i en què, en les comunicacions orals, l'interlocutor no hi convergeix, sinó que es manté usant, normalment, el castellà i, fins i tot, en alguns casos en què aquest no l'entén (per impossibilitat real o per actitud); a més, la inèrcia de molts de catalanoparlants de parlar en castellà en converses

amb heterolingües i amb desconeguts fa que l'ús espontani del català sigui molt inferior a l'ús real que podria tenir sense que hi hagués cap entrebanc en la comunicació.

És clar, per tant, que les institucions, responsables del procés de normalització lingüística, han d'actuar en la promoció d'un entorn més favorable a l'ús del català, han d'incentivar la percepció que poder-lo parlar facilita la integració, social i laboral, han de col·laborar en l'extensió dels coneixements entre la població que no el pot usar amb prou fluïdesa per sentir-s'hi còmodes i, alhora, han de garantir i fomentar la seguretat, social i jurídica, d'ús entre els catalanoparlants.

7. PROPOSTES D'ACTUACIÓ DE PLANIFICACIÓ LINGÜÍSTICA

7.1. Dotació de mediadors

La presència de mediadors que facin arribar als ciutadans mitjançant el contacte individualitzat les propostes sobre normalització lingüística que faci l'Ajuntament de Palma o altres institucions és un complement necessari a altres procediments de difusió massiva i impersonal (publicitat, informació periodística, bustiades, cotrameses, publitrameses personalitzades o no...). La intervenció de mediadors optima els resultats, sobretot en àmbits en què la resposta que s'espera dels destinataris exigeix més una actitud voluntarista, solidària, etc., que no la voluntat de treure'n un profit personal immediat, com és en el cas de les actuacions de normalització lingüística.

D'altra banda, el mediador pot personalitzar la proposta amb relació a les possibilitats/necessitats de cada destinatari, en el sentit de destacar-ne els aspectes que poden interessar-li més, d'establir processos graduals de normalització i proporcionar casos equiparables que han tingut resultats positius, d'aclarir els dubtes sobre les gestions que s'han de fer, les possibilitats d'assessorament, ajuts, etc. En aquest sentit, també pot evitar la difusió d'interpretacions esbiaixades de les actuacions institucionals; la intervenció medidora, en aquest aspecte, s'ha de limitar a proporcionar informacions objectives i, sempre, ha d'evitar la discussió sobre opinions o pensaments entorn de la realitat sociolingüística de les Illes Balears.

En darrer lloc, la figura del mediador és també aprofitable perquè pot recollir directament, ja sigui amb qüestionaris o amb l'observació, les reaccions individuals davant les mesures preses per les institucions, la qual cosa permet modificar-les amb la finalitat d'afinar-ne més el disseny a les possibilitats i necessitats reals.

En la formació específica de mediadors en implementació de mesures de planificació lingüística, caldria oferir continguts sobre:

- Aspectes de més incidència en la situació de la llengua catalana, tant pel que fa a la història social com a la situació sociolingüística actual de la llengua catalana.
- Estratègies de difusió col·lectiva i individualitzada de coneixements de català i recursos disponibles.
- Característiques, estratègies i recursos per a l'acollida lingüística i cultural.
- La immigració: dimensions, característiques dels principals grups establerts a les Illes Balears. Immigració administrativa i immigració lingüística.
- Resolució de situacions de conflicte lingüístic en les comunicacions interpersonals.
- Estratègies per gestionar la diversitat lingüística en petits grups.
- Màrqueting lingüístic.

7.2. Coordinació i cooperació amb les organitzacions amb incidència a la barriada

L'efectivitat de les actuacions institucionals depenen en bona part del fet que les propostes arribin de manera adequada als destinataris. Segurament, els ajuntaments són les institucions que els ciutadans senten més properes i, per tant, .les que més fàcilment poden establir-hi contacte directe. Així i tot, quan es tracta de grans ciutats les dimensions esdevenen un factor important de distanciament, com és en aquest cas. Aleshores, la col·laboració amb organitzacions més properes als ciutadans, encara que sigui sectorialment, millora les possibilitats d'assolir objectius més ambiciosos. Aquesta col·laboració es pot establir de maneres diferents, segons les característiques de les diverses organitzacions i segons el grau d'implicació que volen tenir amb els diversos projectes. En aquest sentit, des de l'Ajuntament es pot donar suport a actuacions que ja duguin endavant les organitzacions que s'aduguin amb els objectius de la planificació lingüística, delegar-los actuacions dissenyades per l'Ajuntament, acordar la seva col·laboració o, simplement, sol·licitar-los el suport en la difusió de les actuacions.

D'altra banda, també cal tenir en compte que el disseny i l'organització d'actuacions específiques per a aquest barri poden ser aplicables al conjunt de la població de Palma.

7.3. Oferta de formació

L'expansió dels coneixements de català fins a generalitzar-se és un dels objectius prioritaris en el procés de normalització lingüística. Aquesta expansió és més fàcil quan es tracta de llengües que en l'entorn social són necessàries per al desenvolupament quotidià i més difícil quan es tracta de llengües en situació de minorització. En el primer cas, les relacions interpersonals i l'actuació en entorns institucionals són la principal força d'estímul per adquirir coneixements lingüístics, tot i que també sigui necessària l'oferta complementària d'ensenyament. Quan es tracta d'una llengua minoritzada, només una part de la població se sentirà relativament atreta a aprendre-la; per això, l'oferta d'ensenyament ha de ser diversa (tant pel que fa als mètodes com als objectius, l'agrupament de destinataris, etc.). En el nostre cas, l'ensenyament entre la població jove està assegurat en l'ensenyament reglat; però, en el cas de persones adultes, la situació és diferent. En aquest sentit, caldria assegurar oferta de formació en llengua catalana als centres d'adults, cursos específics per a col·lectius d'estrangers, cursos destinats a suplir necessitats de determinades professions, cursos de primer contacte amb la nova llengua, cursos de perfeccionament i cursos destinats especialment a la formació oral i a la formació escrita, en horaris diversos per afavorir la compatibilitat amb l'activitat laboral, de punts de partida i d'objectius diferenciats, a distància i presencials, etc. D'altra banda, és necessari donar a conèixer l'oferta, assegurar-se que arriba als col·lectius destinataris i que, quan sigui així, està adaptada específicament a persones del seu perfil professional, de procedència, etc.

En aquesta oferta plural, evidentment hi ha d'haver una part de l'oferta que es mantengui permanentment de manera regular i una altra part que pot ser més esporàdica, d'acord amb la demanda i amb les necessitats socials.

Així, per exemple, és convenient assegurar l'oferta de formació mitjançant:

- a. Els centres d'adults.
- b. Cursos per a estrangers.
- c. Activitats i cursos d'acollida amb la finalitat d'establir el primer contacte amb el procés d'adquisició del català que serveixi d'estímul i de preparació per a l'accés a una formació més convencional.
- d. Grups de conversa i voluntariat lingüístic.
- e. Cursos de català per a l'atenció al públic (oferta personalitzada als establiments de la barriada en col·laboració amb empreses i amb organitzacions sindicals i empresarials).
- f. Cursos de català per a pares i mares no catalanoparlants d'infants en edat escolar.

Les vies de difusió de l'oferta formativa de llengua catalana han de ser diverses (publicitat convencional, materials informatius en llocs de presència regular de persones que formen part del grup diana, mediadors, centres escolars, bars, centre de salut, dependències administratives, etc.).

7.4. Nova població

La importància de la participació de la nova població en el procés de normalització lingüística de les Illes Balears i, en particular, de Palma, es fa palesa en saber el pes demogràfic relatiu que aquesta població hi té.

És evident que el nivell de compromís i participació que se'ls ha de reclamar és molt diferent d'acord amb variables com l'edat, el rol social que desenvolupen, la capacitat personal, etc. Però, en tots els casos, ha d'implicar la voluntat de participar-hi, el compromís d'adoptar una actitud i d'adquirir coneixements mínims de català perquè la seva presència mai no es pugui convertir en el detonant del canvi lingüístic en actuacions col·lectives o en casos de comunicació interpersonal. Així mateix, és necessari que valorin positivament que els seus fills adquireixin la llengua catalana i que s'adonin dels avantatges que suposa promoure que hi tinguin contacte a fi de facilitar-los-en l'aprenentatge fora de la família (ja sigui en l'entorn escolar o en activitats de lleure).

En aquest àmbit, algunes de les actuacions que es poden dur a terme són les següents:

- a. Edició de material informatiu sobre la situació sociolingüística i cultural i difusió a través dels canals més efectius (distribució personalitzada, punts d'accés a l'Administració, associacions i mitjans de comunicació propis, mediadors i persones de la mateixa procedència que col·laborin en l'acollida, etc.).
- b. Organització de sessions informatives a través de les organitzacions pròpies, dels centres escolars, etc., amb la participació d'immigrants antics que hagin experimentat el procés d'integració lingüística.
- c. Activitats d'interculturalitat per donar a conèixer la diversitat de procedències de les persones que viuen a la zona (mostra de cuina, contacontes a través de la biblioteca, publicació de materials de difusió d'aquesta realitat...).
- d. Organització d'una xarxa de col·laboradors en l'acollida lingüística (treballadors del barri, funcionaris, dependents, empleats de les entitats financeres, guàrdies municipals, etc.) que es vulguin comprometre amb l'adopció d'actituds i hàbits afavoridors de la integració de la població d'origen immigrant.
- e. Celebració d'una jornada sobre acollida lingüística a la barriada (amb participació de totes les organitzacions que hi poden col·laborar).

7.5. Actuacions d'arrelament al barri

Si es té en compte l'elevada proporció de població d'origen immigrant que viu a la zona de Santa Catalina (com a tot Palma), seria important establir mecanismes que afavorissin l'arrelament dels veïns i la identificació amb el barri on viuen. És cert, però, que actualment és un procés molt més complex que abans, que solia produir-se de manera espontània. Les tecnologies de la informació i la comunicació i les facilitats de desplaçaments humans sovint provoquen menys relació amb l'entorn immediat, la qual cosa és l'origen d'una menor identificació amb aquest entorn i d'una disminució de la cohesió entre les persones que hi viuen. Per això, és necessari establir mesures que permetin contrarestar, fins on sigui possible, aquesta tendència disgregadora i fer que la llengua catalana ocupi una posició central en aquest procés.

Actuacions que es poden dur a terme:

- a. Elaboració de materials per a la difusió de coneixements sobre la història del barri, característiques actuals, organitzacions i associacions cíviques, ubicació de les dependències i serveis institucionals, etc.
- b. Suport a la difusió d'alguna publicació periòdica específica sobre el barri.
- c. Construcció d'una pàgina web amb informacions del barri oberta a les aportacions de la gent que hi viu.
- d. Estudi de la relació entre lloc d'activitat laboral dels residents a la barriada i lloc de residència dels qui hi treballen.
- e. Foment de les festes, celebracions i activitats de lleure de petit format orientades bàsicament a servir de punt d'encontre de la població de la barriada.
- f. Suport a la incidència de les associacions cíviques de la barriada per fer augmentar la seva incidència social.

7.6. Comerç i restauració

En la barriada analitzada, com hem pogut veure, hi ha una important activitat comercial i de restauració. Ambdues activitats, però, tenen un destinatari diferenciat. Així com l'activitat comercial, marcada per l'existència d'un mercat municipal, va adreçada bàsicament a la població que viu a la zona, una part considerable de l'activitat de restauració i de bars és nocturna i orientada cap a clientela exterior. Tant l'una com l'altra són factors determinants en la configuració del paisatge lingüístic de la barriada, sobretot pel que fa a la retolació exterior.

En aquests camps les actuacions que es poden fer són múltiples, però és convenient seleccionar les que poden tenir més incidència sobre el conjunt de la zona. D'altra banda, seria beneficiós que en les actuacions hi hagués la participació d'altres àrees de l'Administració (municipal o no) que estiguin relacionades amb la normalització lingüística o amb l'ordenació de l'activitat comercial.

Entre les actuacions que es podrien fer hi ha les següents:

- a. Campanya de foment de la retolació en català als establiments comercials. És una actuació amb una sèrie de factors favorables: la Llei 11/2001, de 15 de juny, d'ordenació de l'activitat comercial a les Illes Balears, que estableix l'obligatorietat que sigui, com a mínim, en català; el precedent de les grans superfícies que s'han anat adaptant, en aquest aspecte, a la normativa; l'existència d'ajuts institucionals per a la normalització de la retolació; la possibilitat de fer visible el seu respecte cap a la llengua pròpia de Mallorca; etc. A partir de la informació obtinguda en aquest estudi es pot seleccionar una zona del barri per fer-hi una actuació intensiva: visites personalitzades, explicació de la normativa, informació sobre casos de normalització duts a terme en l'àmbit comercial i sobre els ajuts institucionals, suport en la tramitació de la documentació, ajuts suplementaris de l'Ajuntament si la normalització es produeix en unes condicions determinades (termini fixat, canvi col·lectiu: una proporció concreta dels establiments del carrer/zona...).
- b. Oferta d'un mòdul de formació dels dependents amb la finalitat de capacitar-los per a l'atenció en català.
- c. Campanya de foment del comerç proper (publicitat, bosses...), combinada amb el compromís dels establiments de participació efectiva en altres actuacions de normalització.
- d. Mostra de productes etiquetats en català, en col·laboració amb el mercat.
- e. Creació del distintiu «Comerç de Santa Catalina» (o qualsevol altre que es consideri adient), al qual podrien accedir aquells comerços que reuneixen una sèrie de condicions diverses i un compromís de mantenir-les (accessibilitat idònia, publicació de preus, actituds adequades d'acollida als nous ciutadans...), entre les quals hi hauria la retolació i les informacions fixes en català i la capacitat d'atendre els clients en qualsevol de les dues llengües oficials.
- f. Difusió de materials de promoció lingüística (vocabularis, fraseologia habitual...) mitjançant la col·laboració de parades del mercat i comerços.
- g. Campanya de foment de la retolació en català als bars i restaurants. És una actuació a la qual, tot i no haver-hi una obligació específica en aquest sentit, poden aplicar-se incentius semblants als que hem esmentat en el cas dels comerços: existència d'ajuts institucionals per a la normalització de la retolació, visualització de respecte cap a la llengua pròpia del territori. A més, existeix la possibilitat de seleccionar establiments per proposar-los una actuació intensiva: visites personalitzades, explicació de la normativa, informació sobre els ajuts institucionals, suport en la tramitació de la documentació, ajuts suplementaris de l'Ajuntament si la normalització es produeix en unes condicions determinades (termini fixat, canvi col·lectiu: una proporció concreta dels establiments del carrer/zona...).
- h. Campanya de foment de la presència del català en les cartes dels restaurants. Es tracta d'una actuació paral·lela, en molts d'aspectes, a l'anterior. A part de la informació sobre els ajuts institucionals, també és necessari informar de l'existència d'eines informàtiques i en xarxa i d'oferta d'assessorament per poder dur a

terme aquesta actuació. D'altra banda, cal fer veure el menyspreu que suposa cap als potencials clients catalanoparlants que la seva llengua no sigui present en la carta i que hi siguin llengües estrangeres. És important destacar que per a participar en aquesta actuació i en l'anterior no és necessària la capacitat del personal.

- i. Oferta d'un mòdul de formació per a cambrers i personal que atén el públic per capacitar-los en l'ús del català.

7.7. Sanitat

Actuacions que es poden dur a terme:

- a. Establiment un acord amb l'Ib-salut amb la finalitat de col·laborar en la normalització del centre de salut de la barriada i per assegurar l'atenció en català dels usuaris. Entre altres mesures que es podrien prendre des de l'Ib-salut i a les quals l'Ajuntament podria donar suport tècnic o organitzatiu hi ha les següents:
 - Establiment de criteris d'ús lingüístic en l'atenció oral dels usuaris del centre, personal o telefònica.
 - Descripció dels perfils lingüístics de les places del centre de salut.
 - Redistribució del personal administratiu del centre, en la mesura que sigui possible, segons la seva competència lingüística.
 - Oferta de formació lingüística per al personal del centre o divulgació d'altres ofertes de cursos.
 - Oferta d'un mòdul de formació específica per al personal del centre que atén el públic o divulgació d'altres ofertes de cursos adequats a aquestes funcions.
 - Establiment d'incentius per promoure la formació lingüística del personal del centre.
 - Mentre encara passi, establiment de protocols d'actuació quan el personal sanitari no pugui atendre l'usuari que s'expressa en català.
 - Modificació del servei informatitzat en xarxa perquè funcioni en català.
 - Facilitació d'assessorament (intern o extern) al centre de salut.
 - Creació d'una pàgina web amb models de documents, de cartells impresos... i un servei de resolució de dubtes lingüístics.

7.8. Joventut

El sector juvenil és un dels més transcendents en els processos de normalització lingüística perquè sovint esdevé un instrument de canvi, tant en un sentit com en l'altre. D'una banda, els lligams amb la tradició i els hàbits personals no són tan estables com entre la població adulta, la qual cosa fa els canvis més assumibles. D'altra banda, aquest sector al cap de pocs anys s'incorpora al món laboral, polític i de gestió, i és determinant en el procés que segueix el canvi lingüístic; a més, també al cap de poc temps decideixen quina llengua transmetran als fills. Per això, alhora que és el sector més vulnerable a assumir hàbits favorables a la substitució lingüística, també és el potencialment més rendible quan s'adhereix a processos de normalització.

A part, convé tenir en compte que la gran majoria d'aquest sector ha estat escolaritzada (encara que en grau diferent) en llengua catalana i, per tant, disposa d'uns coneixements lingüístics que, en general, li permet comunicar-se en català. En situacions com la de la barriada que analitzam, és important crear situacions en què sigui estratègicament avantatjós activar els coneixements de català que posseeixen.

Des de l'Ajuntament es pot incidir poc en les activitats pròpies del currículum escolar dels alumnes, però, en canvi, es pot reforçar l'adquisició del català i la promoció de l'ús amb l'oferta d'activitats i recursos complementaris, no necessàriament realitzables en el marc escolar.

Actuacions possibles:

- a. Activitats d'acollida lingüística en períodes de vacances i de dies no lectius, en les quals la base sigui l'activitat lúdica, orientada, però, a l'adquisició de la llengua per part dels infants no catalanoparlants.
- b. Tallers de teatre per a infants i joves, a través dels centres escolars o d'altres organitzacions relacionades amb aquest sector de població.
- c. Sortides lúdiques amb el suport d'organitzacions del barri (escoles i altres): excursions, assistència a activitats culturals en català (representacions teatrals o cinema), visites a exposicions d'interès per a aquest sector...
- d. Col·laboració amb les associacions esportives que organitzen activitats adreçades a la pràctica de l'esport perquè les seves actuacions, alhora, siguin coherents amb l'impuls de la integració i la normalització lingüístiques.
- e. Suport a les organitzacions juvenils de Palma (escoltes, esplais...) perquè es promoguin al barri, amb ajuts per difondre'n l'existència i per a la disponibilitat d'espais perquè duguin a terme activitats.
- f. Oferta de serveis de ludoteca coherents amb l'objectiu que els infants es puguin integrar lingüísticament amb facilitat. Aquesta actuació seria preferible fer-la en col·laboració amb escolletes i parcs de festes infantils.
- g. Realització d'una enquesta entre els joves per determinar la seva relació amb la barriada i les principals necessitats que, des de la seva perspectiva, caldria atendre.

7.9. Paisatge lingüístic

El paisatge lingüístic general (d'una societat, d'una localitat, d'una barriada) i el particular (d'un establiment, d'unes dependències oficials, etc.), en societats en conflicte lingüístic, és un factor important, tant per la incidència que té sobre la percepció que poden tenir persones foranes sobre la conveniència estratègica d'aprendre o no una determinada llengua com per la tria d'una llengua o altra per iniciar una conversa amb una persona desconeguda. Per això, en els processos de normalització d'una llengua és especialment important que, aquesta, estigui molt present en l'entorn.

D'una banda, s'ha de promoure el compliment de la normativa referida als usos en la retolació institucional i en els establiments comercials, que obliga a l'ús del català en la retolació i altres aspectes, en combinació o no amb altres llengües, i, de l'altra, s'ha d'incentivar la utilització del català en els àmbits en què no hi ha normativa específica que hi obligui. En l'apartat dedicat al comerç i a la restauració ja hem fet referència a mesures d'aquest tipus, que evidentment es poden fer extensives a tot tipus d'establiment o servei amb repercussió en el paisatge lingüístic. Per les característiques de la barriada, seria molt favorable que el mercat municipal fos un referent per a aquests usos.

7.10. Mitjans de comunicació

En aquest àmbit es pot actuar poc des dels ajuntaments, sobretot amb la intenció d'afectar només una barriada. Així i tot, hi ha algunes actuacions que permeten aquest abast i, a més, precisament per això, fan possible una avaluació dels resultats que se n'obtinguin. Aquest tipus d'actuació té efectes en doble sentit: en primer lloc, en la difusió de la

lectura en català i en la creació d'entorns amb presència escrita en català i, en segon lloc, com a suport a les publicacions existents.

Actuacions que es poden dur a terme:

- a. Distribució promocional gratuïta de publicacions periòdiques en català a través dels centres escolars, punts de trobada i de contacte de la gent (perruqueries, locutoris, mercat, bars, centre de salut...), etc.
- b. Exposició de publicacions en català amb la col·laboració, si és possible, dels quiosquers de la zona, els centres escolars, les organitzacions pròpies de la barriada i les associacions de foment d'aquesta classes de publicacions.

8. FITXA TÈCNICA

Inici de l'estudi: maig de 2008

Lliurament de l'informe: 13/11/2008

Lliurament d'una versió corregida i ampliada: 30/07/2009

Membres del grup de treball:

Antoni-Ignasi Alomar Canyelles

Beatriu Defior Barcons

Bartomeu Font Sbert

Miquel Gomila Garcies

Joan Melià Garí (coord.)

Llibertat Mestre Ramos

Joan-Albert Villaverde Vidal

Col·laboradors:

Dorthe Ballermann

Agustina Ferrer Ferrà

Antònia Ferriol Jordà

Catalina Font Perelló

Anna Igualde Garcia

Joan Mas Font

Maria Sánchez Frau

Catalina Sastre Manera

Ignasi Serra Nicolau

Magdalena Solivellas Duran

ÍNDEX DE FIGURES

FIGURA 1. Santa Catalina en el plànol anònim de la ciutat de Mallorca procedent del d'Antoni Garau de 1647 (Museu d'Història de la Ciutat).

FIGURA 2. Santa Catalina amb les fortificacions, al nord i a l'oest, que evitaren l'enderrocament del raval per prevenir la invasió hispanofrancesa a la fi de la Guerra de Successió (plànol atribuït a Jerónimo Cànoves, o Jeroni Cànoves, c. 1726; Centro Geográfico del Ejército, 22-CGE, Bal. núm. 63).

FIGURA 3. Santa Catalina a la fi del segle XVIII (plànol de Josef de Font, 1800; Archives du Génie, Chateau de Vincennes, 9-SHMF, article 14, P. E. Majorque, carton I, pièce S. N.).

FIGURA 4. Primer projecte d'eixample de Santa Catalina (plànol de Leopold Scheidnagel, 1871; part superior: Archivo General Militar de Madrid, 30-AGMM, 3546, IB-15/13; part inferior: Ajuntament de Palma, 3-Ajuntament, núm. 493).

FIGURA 5. Plànol d'ubicació del mercat de Santa Catalina.

ÍNDEX DE GRÀFICS

GRÀFIC 1. Autoavaluació dels coneixements lingüístics (0-10) en les quatre habilitats d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina.

GRÀFIC 2. Establiments comercials de Santa Catalina per sectors.

GRÀFIC 3. Ús total de les llengües en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.

GRÀFIC 4. Classificació de les parades del mercat de Santa Catalina.

GRÀFIC 5. Usos lingüístics en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat.

GRÀFIC 6. Presència de les diverses llengües en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat, per tipus de parada.

GRÀFIC 7. Comprensió dels dependents del mercat de Santa Catalina d'interpel·lacions en català.

GRÀFIC 8. Resposta en català dels dependents del mercat de Santa Catalina a interpel·lacions en català.

GRÀFIC 9. Presència de les diverses llengües en la publicitat domiciliària de Santa Catalina.

GRÀFIC 10. Distribució de les llengües en les converses observades pels carrers de Santa Catalina.

GRÀFIC 11. Comprensió global de les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina.

GRÀFIC 12. Llengües de resposta a les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina.

GRÀFIC 13. Oferta de TV analògica (en hores) a Santa Catalina.

GRÀFIC 14. Oferta de ràdio a Santa Catalina. Proporció d'emissores segons la llengua en què emeten.

GRÀFIC 15. Oferta de diaris a Santa Catalina. Proporció de capçaleres segons la llengua en què són redactades.

GRÀFIC 16. Llengua de la retolació al CAP de Santa Catalina segons la durabilitat del rètol.

GRÀFIC 17. Llengua dels formularis del CAP de Santa Catalina segons l'emissor i el destinatari.

GRÀFIC 18. Llengua dels formularis destinats als usuaris del CAP de Santa Catalina.

ÍNDEX DE TAULES

TAULA 1. Població de 6 o més anys de Santa Catalina classificada pel coneixement de català.

TAULA 2. Població de 6 o més anys de Santa Catalina no nascuda a les Illes Balears classificada pel coneixement de català.

TAULA 3. Població de 6 o més anys de Santa Catalina nascuda a les Illes Balears classificada pel coneixement de català.

TAULA 4. Població 2007. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 5. Població estrangera de Santa Catalina. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 6. Població estrangera de Santa Catalina per sexes. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 7. Població de Santa Catalina per grups d'edat. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 8. Formació de la població de Palma i de Santa Catalina per procedència. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 9. Població de Palma segons el grau d'autoctonisme, per grups d'edat.

TAULA 10. Llengua inicial de la població de Palma segons l'origen.

TAULA 11. Llengua d'identificació de la població de Palma segons l'origen.

TAULA 12. Competència de la població de Palma en llengua catalana en les quatre habilitats.

TAULA 13. Llengua en què s'adrecen a una persona desconeguda pel carrer. Població de Palma que sap parlar en català, segons l'origen.

TAULA 14. Llengua en què s'adrecen a una persona desconeguda pel carrer. Població de Palma que sap parlar en català, per grups d'edat.

TAULA 15. Reacció a una resposta en català davant una interpel·lació en castellà. Població de Palma que sap parlar en català, segons l'origen.

TAULA 16. Reacció a una resposta en català davant una interpel·lació en castellà. Població de Palma que sap parlar en català, per grups d'edat.

TAULA 17. Consum de mitjans de comunicació en català. Proporcions per quantitat d'hores de consum sobre 10 hores. Població de Palma.

TAULA 18. Consum de mitjans de comunicació en català. Mitjana del nombre d'hores sobre 10 hores. Població de Palma per grups d'edat.

TAULA 19. Consum de mitjans de comunicació en català. Mitjana del nombre d'hores sobre 10 hores. Població de Palma segons el grau d'autoctonisme.

TAULA 20. Població del barri de Santa Catalina segons l'origen. Proporcions de cada grup d'edat segons l'origen. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 21. Població del barri de Santa Catalina segons l'origen. Proporcions dins cada grup d'edat segons l'origen. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 22. Composició de la població al·lòctona del barri de Santa Catalina. Actualització del Padró d'1 de gener de 2007.

TAULA 23. Llengua inicial i llengua d'identificació d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina.

TAULA 24. Origen d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina.

TAULA 25. Llengua inicial dels progenitors d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina.

TAULA 26. Llengua de relació amb els progenitors alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina.

TAULA 27. Llengua de relació amb els professors d'alumnes de 6è de primària de dos centres públics que reben infants de Santa Catalina.

TAULA 28. Ús del català i el castellà escrit a l'oficina de Correus de Santa Catalina.

TAULA 29. Establiments comercials de Santa Catalina per activitats i sectors.

TAULA 30. Distribució de les llengües usades en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina.

TAULA 31. Usos lingüístics en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina.

- TAULA 32. Presència de les diverses llengües en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina.
- TAULA 33. Usos lingüístics en els rètols identificadors dels establiments comercials de Santa Catalina, per sectors.
- TAULA 34. Distribució de les llengües usades en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.
- TAULA 35. Usos lingüístics en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.
- TAULA 36. Presència de les diverses llengües en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina.
- TAULA 37. Usos lingüístics en els rètols informatius dels establiments comercials de Santa Catalina, per sectors.
- TAULA 38. Disponibilitat lingüística d'atenció als clients en establiments comercials de Santa Catalina, per sectors.
- TAULA 39. Usos lingüístics en la retolació d'establiments comercials de Santa Catalina amb relació a la llengua d'atenció al client.
- TAULA 40. Presència de les diverses llengües en la retolació d'establiments comercials de Santa Catalina.
- TAULA 41. Retolació comercial del mercat de Santa Catalina.
- TAULA 42. Usos lingüístics en els rètols identificadors del mercat de Santa Catalina.
- TAULA 43. Presència de les diverses llengües en els rètols identificadors del mercat de Santa Catalina.
- TAULA 44. Usos lingüístics en els rètols informatius del mercat de Santa Catalina.
- TAULA 45. Presència de les diverses llengües en els rètols informatius del mercat de Santa Catalina.
- TAULA 46. Usos lingüístics en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat.
- TAULA 47. Presència de les diverses llengües en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat.
- TAULA 48. Usos lingüístics en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat, per tipus de parada.
- TAULA 49. Presència de les diverses llengües en el total de la retolació del mercat de Santa Catalina tenint en compte la retolació de cada parada com a unitat, per tipus de parada.
- TAULA 50. Comprensió dels dependents del mercat de Santa Catalina d'interpel·lacions en català.
- TAULA 51. Llengua de resposta dels dependents del mercat de Santa Catalina a interpel·lacions en català.
- TAULA 52. Atenció oral en establiments de restauració de Santa Catalina.
- TAULA 53. Llengües de les cartes en establiments de restauració de Santa Catalina.
- TAULA 54. Llengües de les pissarres en establiments de restauració de Santa Catalina.
- TAULA 55. Distribució de la mostra de converses observades pels carrers del barri de Santa Catalina.
- TAULA 56. Ús de les diferents llengües en les converses observades pels carrers del barri de Santa Catalina.
- TAULA 57. Distribució de les interpel·lacions dutes a terme pel barri de Santa Catalina.
- TAULA 58. Característiques de la mostra de persones interpel·lades pels carrers de Santa Catalina.
- TAULA 59. Nivell de comprensió de les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per sexes.
- TAULA 60. Nivell de comprensió de les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per grups d'edat.
- TAULA 61. Llengües de resposta a les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per sexes.
- TAULA 62. Llengües de resposta a les interpel·lacions en català fetes pel barri de Santa Catalina, per grups d'edat.
- TAULA 63. Oferta educativa reglada no universitària vinculada al barri de Santa Catalina.
- TAULA 64. Atenció telefònica als centres educatius de primària vinculats al barri de Santa Catalina.
- TAULA 65. Usos lingüístics en els webs dels centres educatius no universitaris vinculats al barri de Santa Catalina.
- TAULA 66. Oferta formativa no reglada de català al barri de Santa Catalina.
- TAULA 67. Alumnes de Santa Catalina als cursos de català.
- TAULA 68. Llengua de la retolació al CAP de Santa Catalina segons la durabilitat del suport.
- TAULA 69. Llengua dels formularis del CAP de Santa Catalina segons l'emissor i el destinatari.
- TAULA 70. Llengua dels formularis a disposició dels usuaris del CAP de Santa Catalina segons la impressió.
- TAULA 71. Atenció telefònica al CAP de Santa Catalina.

ANNEX

Vies públiques del barri de Santa Catalina

Avinguda de l'Argentina (parcialment)
 Carrer d'Anníbal
 Carrer d'Antich
 Carrer d'Arnau Rossifol
 Carrer de Bayarte
 Carrer de Borguny
 Carrer de Caro
 Carrer de Cerdà (parcialment)
 Carrer de Cervantes
 Carrer de Colubí (parcialment)
 Carrer de Cotoner
 Carrer de Dameto
 Carrer de Despuig
 Carrer de Joan Crespí
 Carrer de Joan Maria Thomàs
 Carrer de Joan Santaner
 Carrer de la Barrera de Baix [fins al moment de l'estudi: Verja]
 Carrer de la Fàbrica
 Carrer de la Indústria
 Carrer de Mir
 Carrer de Monterrey
 Carrer de Murillo
 Carrer de Pou
 Carrer de Pursiana
 Carrer de Quetglas
 Carrer de Sant Magí
 Carrer de Servet
 Carrer de Soler
 Carrer de Tomàs Vila
 Carrer de Valdés Leal
 Carrer de Villalonga (parcialment)
 Carrer del Comte de Barcelona (parcialment)
 Carrer del Ferro
 Carrer del Metge Joan Bauzà Mestre
 Carrer del Vicari Antoni Marimon
 Carrer dels Mestres d'Aixa
 Carrer dels Sobreposats
 Carrer d'Espartero
 Glorieta de Pau Casals
 Plaça de la Navegació
 Plaça de la Verge del Miracle
 Plaça del Progrés